

Täysistunto

Tiistai 8.2.2022 klo 13.59—17.53

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 17.53.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (13.59—16.30) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (16.30—17.53).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Pöytäkirjan liite Tasavallan presidentin avoin kirje 8.2.2022 Liite 2.1A

Tasavallan presidentin avoin kirje valtioneuvostossa toimeenpannusta muutoksesta 4. päivältä helmikuuta 2022 on jaettu edustajille ja otetaan pöytäkirjaan.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 1-6/2022 vp.

2.3. Vaalien toimittaminen

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan vaali toimitetaan keskiviikkona 9.2.2022 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat vaaleja varten on jätettävä keskuskansliaan viimeistään keskiviikkona 9.2.2022 kello 10.

3. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 4/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Anu Vehviläisen.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

4. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 5/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseneksi edustaja Juha Pylvään.

5. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 6/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseneksi edustaja Markus Lohen.

Puhemies Matti Vanhanen: Ennen päiväjärjestyksen 6. asiaan menoa muistutan, että näin korona-aikana edelleen suositellaan, että varsinkin pitkissä keskusteluissa puheenvuoroja voi seurata myös omalta työhuoneelta käsin ja käydä pitämässä sitten pyytämänsä puheenvuorot täällä. Tänäpäin tosin keskustelu käydään nopeatahtisena, niin että tätä on vaikeampi soveltaa tässä yhteydessä.

Meillä on pandemian aikana eduskunnassa, sen työntekijöiden ja eduskuntaryhmien työntekijöiden keskuudessa ollut tähän mennessä noin 70 todettua tartuntatapausta, mutta ainuttakaan tartuntaketjua, edelleen sairastumista, ei ole täällä havaittu. Se kertoo siitä, että nämä meidän suoja- ja turvajärjestelymme — sekä minuuttiaikojen että turvaetäisyyksien suhteen — ovat toimineet. Noudatetaan turvallista osallistumista vielä edelleenkin.

6. Pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta vuonna 2022 ja keskeisimmistä eduskunnalle annettavista esityksistä

Pääministerin ilmoitus PI 1/2022 vp

Keskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 6. asiana on pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta vuonna 2022 ja keskeisimmistä eduskunnalle annettavista esityksistä. Pääministeri Sanna Marinin esittelypuheenvuoron jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään 5 minuutin puheenvuoroin. Tämän jälkeen puhemies myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Avauskeskustelulle varataan aikaa kaksi ja puoli tuntia. — Ilmoitus ja keskustelu, pääministeri Marin.

Keskustelu

14.02 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Aloitamme vuoden 2022 eduskuntatyön Suomen ensimmäisten aluevaalien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Useiden hallitusten käsittelyssä ollut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on saatu tällä hallituskaudella valmiiksi, ja ensimmäiset aluevaalit on käyty onnistuneesti.

Vaaleissa valitut uudet aluevaltuutetut aloittavat seuraavaksi työnsä hyvinvointialueilla. Ensimmäisten aluevaltuustojen tehtävänä on luoda käytännöt ja rakenteet vuonna 2023 hyvinvointialueille siirtyville sosiaalihuollon, terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluille. Kyse on ihmisten tärkeistä peruspalveluista ja niiden hoitamisesta.

Viime kesänä hyväksytty sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on yksi tämän vuosikymmenen merkittävimmistä uudistuksista. Hallitus tukee aktiivisesti hyvinvointialueiden käynnistymistä ja siten sote-uudistuksen toteutumista. Toivotan parhainta menestystä ja viisautta uusille aluevaltuutetuille tässä tärkeässä työssä.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen lisäksi hallitus on viimeisen kolmen vuoden aikana edistänyt määrätietoisesti hallitusohjelmassa yhdessä sovittuja hankkeita ja uudistuksia. Olemme tehneet useita hyvinvointia, tasa-arvoa, työllisyyttä ja kestäväää talouskasvua edistäviä tulevaisuus uudistuksia.

Hallitus on investoinut merkittävästi osaamiseen ja koulutukseen kaikilla koulutusasteilla, aina varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Olemme laajentaneet oppivelvollisuutta, jotta jokainen peruskoulun päättävä nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen. Uudistus vastaa kasvavaan tarpeeseen osaavasta työvoimasta ja parantaa nuorten mahdollisuuksia työllistyä. Oppivelvollisuuden laajentaminen on lisäksi merkittävä tasa-arvoteko, sillä sen myötä toisen asteen koulutus on nuorille aidosti maksutonta. Hallitus on lisännyt korkeakoulujen aloituspaikkoja eri puolilla Suomea, ja korkeakouluille on annettu uusia koulutusvastuita. Olemme palauttaneet subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden jokaiselle lapselle, alentaneet varhaiskasvatusmaksuja ja pienentäneet ryhmäkokoja. Uudistukset mahdollistavat laadukkaan varhaiskasvatuksen yhä useammalle perheelle ja vahvistavat työllisyyttä.

Pitkään odotettu perhevapaa uudistus on myös saatu valmiiksi, ja se astuu voimaan elokuussa 2022. Uudistus lisää työelämän ja vanhemmuuden tasa-arvoisuutta ja huomioi nykyistä paremmin erilaiset perhemuodot. Sen myötä vanhempainvapaapäivien määrä kasvaa ja vapaiden käytön joustavuus lisääntyy.

Jokainen ikäihminen ansaitsee ihmisarvoista hoivaa ja huolenpitoa. Hallitus on asettanut ympärivuorokautiseen hoivaan sitovan hoitajamitoituksen, joka parantaa vanhuspalveluiden laatua. Tämä on pitkään odotettu ja tarpeellinen uudistus. Hallitus on esitellyt viime viikolla vanhuspalvelulain toisen osan, joka täydentää ikäihmisten yksilöllistä hoitoa erityisesti kotiin vietävien palveluiden osalta. Näillä uudistuksilla varmistetaan, että ikäihmiset saavat laadukasta hoivaa ja hoitajilla on paremmat työolot. [Oikealta: Näinköhän!]

Hallitus haluaa huolehtia, että jokainen voi ikääntyä turvallisesti. Hallitus hyväksyi viime syksynä lain vanhusasiainvaltuutetun viran perustamisesta, ja uusi vanhusasiainvaltuutettu aloitti toimintansa tammikuussa. Vanhusasiainvaltuutettu seuraa ikääntyneiden oikeuksien toteutumista, tuo esiin epäkohtia sekä arvioi lainsäädännön ja päätösten vaikutuksia ikäihmisiin.

Ärade talman! Den nordiska välfärdsstaten är en framgångssaga. Den har skapat trygghet för människor i olika livsskeden och i olika samhällssituationer. Genom regeringens reformer har vi stärkt den finländska välfärdsstaten med målet att förbättra välfärden för var och en.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Arvoisa puhemies! Suomen talous on toipunut vuoden 2020 kuopasta nopeasti. Talouden kasvu on ripeää, työllisyys on ennätystasolla ja investoinnit ovat kasvaneet vauhdilla. Työllisiä ihmisiä oli viime vuoden lopussa yli 70 000 enemmän kuin vaalikauden alussa, vaikka välissä on ollut historiallinen talouskriisi. [Timo Heinonen: Paljonkohan niitä olisi, jos olisitte tehneet toimenpiteitä? — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Heinonen kuuntelee!] Talouden ja työllisyyden jopa yllättävän hyvä kehitys johtuu osin maailmantalouden vahvasta vedosta. Merkittävä rooli on ollut myös onnistuneella talouspolitiikalla. Riittävä tuki ihmisille ja yrityksille sekä kohdennettu elvytys ovat osaltaan pehmentäneet talouden kokemaa iskuja ja nopeuttaneet siitä toipumista.

Samaan aikaan meidän on tunnistettava, että pandemian kehitykseen liittyy yhä riskejä ja epävarmuutta. Siksi myös talouspolitiikan kykyä reagoida tilanteen edellyttämällä tavalla on pidettävä yllä, eikä kasvua tukevaa politiikkaa tule lopettaa liian aikaisin. Hallitus on jo antanut vuoden ensimmäisen lisätalousarvioesityksen, joka vastaa erityisesti omikronmuunnoksesta johtuvien rajoitusten aiheuttamiin välttämättömiin tukitarpeisiin.

Vaikka talous kasvaa nyt ripeästi, tulevaisuudennäkymä ei ole muuttunut. Ilmastomuutos ja luontokato edellyttävät nopeita toimia, Suomen väestö ikääntyy, ja talouskasvun ennakoidaan hidastuvan jo lähivuosina. Siksi nyt on oikea aika vahvistaa kestävä talouskasvun ja oikeudenmukaisen vihreän siirtymän edellytyksiä. Vahva, pitkäjänteinen ja kestävä kasvu on myös keskeinen tapa vahvistaa julkista taloutta.

Suomen kaltaisessa taloudessa talouskasvu perustuu ennen kaikkea osaamiseen, innovaatioihin ja investointeihin. Parlamentaarinen tki-työryhmä sai työnsä valmiiksi joulukuussa, ja eduskuntapuolueet sitoutuivat yhteisesti tavoitteeseen nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Työryhmän esitysten pitkäjänteinen ja vakaa toimeenpano on tulevien vuosien talouspolitiikan kovaa ydintä. Se edellyttää myös, että priorisoimme näitä satsauksia.

Hallitus on vauhdittanut siirtymää kohti ilmastollisesti kestävämpää yhteiskuntaa alentamalla teollisuuden sähköveron EU-minimitasolle. Kasvun ja investointien tukemiseksi hallitus jatkaa kone- ja laiteinvestointien kaksinkertaista poisto-oikeutta. Lisäksi hallitus on käynnistänyt kaksivuotisen kokeilun, jossa kotitalousvähennystä korotetaan kotitaloustyön sekä hoiva- ja hoitotyön osalta.

Arvoisa puhemies! Maailmanlaajuinen koronapandemia ei ole vielä poistunut politiikan päiväjärjestyksestä. Tilanteemme on kuitenkin valoisampi kuin vielä hetki sitten ajattelimme. Omikronmuunnos on levinnyt laajasti, mutta se ei ole aiheuttanut samassa suhteessa vakavia sairastumisia kuin edelliset virusvariantit. Tautitapausten suuresta määrästä johtuen sairaalahoidon kuormitus on kuitenkin edelleen korkealla tasolla. Rokotteet ovat edelleen keskeisin työkalumme virusta vastaan. Viestimme kansalaisille on: ottakaa ensimmäiset, toiset ja kolmannet rokotteet. Rokotteen ottaminen on edelleen paras tapa suojata itseä ja suojella sairaalahoitoa kuormittumiselta.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että epidemiatilanne on tasaantunut ja kehittymässä parempaan suuntaan. Siksi olemme voineet purkaa ja lieventää koronarajoituksia ja luoda näkyvää avoimempaan ja vapaampaan elämään. Meidän on kuitenkin muistettava, että virus on arvaamaton ja tilanteet voivat muuttua nopeastikin. Siksi on oltava aina valmius reagoida muuttuvaan tilanteeseen. Koronapandemia on opettanut meille, että emme ole olleet tarpeeksi varautuneita tämänkaltaisiin kriiseihin. Meidän on uudistettava lainsäädäntöämme ja luotava riittävästi työkaluja ennalta mahdollisia tarpeita varten. Osana tätä varautumista

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

olemme käynnistäneet valmiuslain uudistuksen, joka koskettaa laajasti lähes kaikkia hallinnonaloja.

Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa yhteiskunnan kehittämistä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestäväksi. Hallitusohjelmaa toimeenpannaan määrätietoisesti antamalla kevätistuntokaudella eduskunnalle 166 esitystä ja syksyllä 122 esitystä. Selontekoja annetaan tänä vuonna keväällä kahdeksan ja syksyllä kuusi.

Hallitus antaa keväällä eduskunnalle esityksen seitsemän päivän hoitotakuusta. Hoitotakuu parantaa perustason sosiaali- ja terveystalouden saatavuutta ja nopeuttaa hoitotakuun pääsyä etenkin kiireettömissä tilanteissa. Koronakriisin aikana on syntynyt paljon hoito- ja hoivavelkaa, jonka purkaminen on seuraavien vuosien aikana ensiarvoisen tärkeää. Tähän kohdennetaan rahoitusta kestävä kasvun ohjelman kautta noin 400 miljoonaa euroa.

Annamme eduskunnalle myös esityksen avoimuusrekisteristä, joka parantaa yhteiskunnallisen päätöksenteon läpinäkyvyyttä, demokratiaa ja luottamusta eri toimijoihin. Lisäksi annamme eduskunnalle esityksen translain uudistamisesta. Lainsäädäntöä uudistetaan ihmisoikeuksia ja itsemääräämisoikeutta vahvistavaan suuntaan.

Hallitus antaa tänä vuonna myös esityksen väärinkäytösten ilmoittajien turvasta ja suojelusta. Haluamme varmistaa, että väärinkäytösten ilmoittajat saavat tarvitsemansa suojan ja voivat ilmoittaa väärinkäytöksestä turvallisesti.

Jo lähiviikkoina hallitus aikoo esittää seksuaalirikoksia koskevan kokonaisuudistuksen, jossa lähtökohtina ovat koskemattomuus ja seksuaalinen itsemääräämisoikeus.

Hallitus antaa eduskunnalle myös esityksen palkka-avoimuudesta. Uudistus edistää tasa-arvoa ja lisää palkkatietoutta, ja sen myötä työpaikoilla on entistä helpompi puuttua palkkasyrjintään. [Vasemmalta: Tätä odotamme!]

Hallitus antaa lisäksi keväällä esityksen, jolla toteutetaan aiemmin yhdessä sovitut yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostamiseksi tehtävät muutokset.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteenamme on, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Olemme sitoutuneet tekemään päätöksiä, joilla vähennetään Suomen päästöjä ja vahvistetaan hiilinielua. Keväällä eduskunnalle annettavat kansallinen ilmasto- ja energiastategia, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma sekä maankäyttösektorin ilmasto-ohjelma ovat hallituksen keskeisimmät poliittiset suuntaviivat 2035-tavoitteen toteuttamiseksi. Suomi on oikealla polulla, ja näiden linjausten avulla tulemme ilmastotavoitteet saavuttamaan.

Osana ilmastokokonaisuutta annamme eduskunnalle esityksen uudistetusta ilmastolainasta. Ilmastolain ohjausvaikutusta vahvistetaan ja lakiin lisätään Suomelle tavoite olla hiilineutraali vuonna 2035.

Ilmastotoimien rinnalla hallitus uudistaa luonnonsuojelulain, vesilain sekä eläinten hyvinvointilain. Huolehdimme ilmastokestävyyden lisäksi myös luonnon monimuotoisuudesta ja jatkamme työtä luontokadon pysäyttämiseksi.

Myös rakennetun ympäristön kannalta tärkeän maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen sekä lunastuslain valmistelu jatkuu. Hallitus antaa myös esityksen energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuen käyttöönotosta.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on noin vuosi sitten antanut eduskunnalle EU-selonteon, jossa esitetään hallituksen strategiset näkemykset keskeisiin Euroopan unioniin liittyviin kysymyksiin. Hallitus jatkaa aktiivista EU-politiikkaa, jonka perustana ovat yhteiset arvot. Tavoitteena on sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestävä Euroopan

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

unioni. EU:n on oltava vahva globaali toimija ja turvallisuusyhteisö. Samalla unionia ja sen toimintaa tulee aktiivisesti kehittää.

Alkavien valtiopäivien aikana keskeisiä EU-politiikan kokonaisuuksia ovat muun muassa niin sanotun Fit for 55 -ilmastopakettien neuvottelut, finanssipolitiikan sääntökehikon uudistaminen sekä unionin turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä käsittelevä strateginen kompassi. Strategiseen autonomiaan, terveyskriiseihin varautumiseen sekä yhteiseen maahanmuuttopolitiikkaan liittyvät kysymykset ovat myös esillä. Suomi vaikuttaa niin näihin kuin muihinkin EU-politiikan kysymyksiin aktiivisesti ja oikea-aikaisesti yhdessä eduskunnan kanssa muodostettuihin kantoihin nojaten.

Arvoisa puhemies! Kevätistuntokausi alkaa tilanteessa, jossa Venäjä on kyseenalaistanut Euroopan turvallisuusjärjestyksen perusteita. Jännitteet Ukrainan läheisyydessä eivät ole vähentyneet, ja tilanne on vakava. Venäjä ei peittele valmiuttaan jatkaa Ukrainan painostamista. Tilanne vaatii Euroopan unionilta ja kansainväliseltä yhteisöltä yhtenäisyyttä ja päättäväisyyttä. Mikäli Venäjä ryhtyy uusiin sotilaallisiin toimiin Ukrainaa vastaan, siihen on oltava valmius vastata mittavin pakottein.

Keskeisin vastuu tilanteen lieventämisestä ja ratkaisemisesta on Venäjällä. Ratkaisua tulee hakea aktiivisesti vuoropuhelun ja diplomatian keinoin. On vielä ennenaikaista sanoa, millaiseksi Euroopan turvallisuustilanne kehittyy tulevana viikkoina ja kuukausina. On tunnistettava, että meneillään on pitkäkestoinen kansainvälisen toimintaympäristön muutos, joka vaikuttaa koko Eurooppaan.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinja on vakaa ja kaikille selvä. Olemme tällä vaalikaudella käsitelleet parlamentaarisesti ulko- ja turvallisuuspoliittisen sekä puolustuspoliittisen selonteon, jotka määrittelevät periaatteemme ja toimintalinjamme tässäkin tilanteessa. Jännitteisinä aikoina velvollisuutemme on vaalia ulkopoliittikkamme parlamentaarista perustaa. Ylimpänä päätöksentekooikemina Suomessa eduskunnalla on tässä ensiarvoisen tärkeä rooli. Keskustelua ulko- ja turvallisuuspolitiikasta tulee käydä avoimesti suomalaisessa yhteiskunnassa ja tässä salissa. Hallitus antaa vielä helmikuussa pääministerin ilmoituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. [Kokoomuksen ryhmästä: Se on hyvä!]

Arvoisa puhemies! Tässä istuntosalissa on koko Suomen historian ajan keskusteltu monista — myös vaikeista ja jakavista — asioista. Ulko- ja turvallisuuspoliittisten jännitteiden kasvu, globaali pandemia ja ilmastonmuutos ovat valtavia ja meitä kaikkia koskettavia asioita ja herättävät monenlaisia vahvojakin tunteita. Meillä poliitikoilla on suuri vastuu siitä, miten käytämme sanojamme. Demokratiaan kuuluvat erilaiset mielipiteet ja niiden reipaskin esiintuonti. Kuitenkin toivon, että nyt alkavalla istuntokaudella voimme kunnioittaa toisiamme, keskustella rakentavasti ja kuunnella toisiamme paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lindtman.

14.18 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Elämme jännitteisessä maailmassa. Venäjän joukkojen keskittäminen Ukrainan läheisyyteen luo epävarmuutta ja herättää huolta kansalaisissa. Kuten tasavallan presidentti Niinistö ja pääministeri Marin ovat painottaneet, kaikki voimat on keskitettävä diplomaattisen ratkaisun etsimiseen. On tärkeää, että EU toimii yhtenäisesti ja rivit pidetään tiiviinä.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Pienillä mailla ei ole koskaan liikaa vahvuuksia puolellaan. Siksi on tärkeää vaalia niitä, joita meillä on. Yksi niistä on kyky hyvään yhteistyöhön ja toimivaan yhteisymmärrykseen maan kannalta tärkeimmästä, ulkopolitiikan peruslinjasta.

Finlands långvariga utrikes- och säkerhetspolitiska linje är menad för att klara av svåra tider. Vårt land ska vara en stabil allierad och samarbetspartner som värnar om konstruktiv dialog, fred och diplomati.

Suomen pitkäaikainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja on luotu kestämaan vaikeitakin aikoja. Yhteisymmärrys linjasta on tärkeää pitää erityisesti silloin, kun jännitteet kiristyvät. Suomi nähdään vakaana liittolaisena ja yhteistyökumppanina, joka vaalii rakentavaa vuoropuhelua eikä toiminnallaan aiheuta ongelmia sen paremmin naapureilleen kuin muillekaan kansainvälisille toimijoille. Tästä muodostuu vahva kansainvälinen asemamme. Mitä vahvempi tuki presidentti Niinistön johdolla tehdyille turvallisuuspoliittisille linjauksille tästä salista löytyy, sen parempi. Selvää on, että Suomi käyttää täyttää itsemääräämisoikeutta turvallisuuspolitiikassa. Rauhan vaaliminen ja ristiriitojen ratkaisu diplomaattisin keinoin pysyvät tavoitteinamme.

Arvoisa puhemies! Uusi muunnos viheliäisestä koronaviruksesta haastaa maanosamme toipumista, ja samalla kiihtyneen inflaation myötä korkojen nousu on alkanut siintää horisontissa. Onneksemme kuulumme niiden maiden joukkoon, joissa pandemian aiheuttamaa iskuja kansamme terveydelle on onnistuttu pehmentämään kaikkein parhaiten. Myös taloutemme ripeän toipumisen ja euroalueen kolmanneksi pienimmän pandemian aikaisen velkaantumisen ansiosta velanhoitokykymme on nyt huomattavasti esimerkiksi vuosi sitten ennustettua parempi. Jotain olemme oikein tehneet.

Puhemies! Talous kasvaa. Velkasuhde laskee. Työllisyys on noussut Suomen historian ennätystasolle. Suomalaisten yrittäjien ja palkansaajien ahkeroinnista kerättävien verojen ja maksujen osuus on pienin kymmeneen vuoteen. Valittu talouspolitiikan linja tuottaa tulosta ja tunnustusta. Talouspolitiikan arviointineuvoston mukaan vuodelle 22 valittu finanssipoliittinen linja on perusteltu epävarman talousnäkymän vuoksi. [Arto Satonen: Entäs 23?] Arviointineuvoston nimiin on tässäkin salissa paljon vannottu. Onkin mielenkiintoista nähdä, johtavatko nämä arviot siihen, että kokoomus tarkistaa tälle vuodelle esittämänsä vaihtoehtobudjetin linjaa. [Pia Viitanen: Toivottavasti! — Sari Sarkomaa: Entäs vuonna 23?]

Arviointineuvosto myös huomautti, aivan oikein, että jatkossa painopistettä on siirrettävä julkisen talouden vahvistamisen suuntaan, mutta äkkijarrutusta on syytä välttää: ”Varovainen lähestymistapa julkisen talouden sopeuttamiseen on asianmukaista.” — Aivan kuten hallitus on askelmerkkinsä asettanut, ja näillä askelmerkeillä on sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän tuki.

Arvoisa puhemies! Työllisyyttä vahvistava oppivelvollisuuden laajentaminen; pitkään kaivattu hoitajamitoitus; kestävä ja oikeudenmukainen polku hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi; hyväksytty sote-lainsäädäntö, nyt uudistus siirtyy kentälle; tasa-arvoa lisäävä perhevapaauudistus — paljon on pääministeri Marinin hallituksen johdolla saatu aikaan tällä vaalikaudella. [Ben Zyskowicz: Ja milläköhän rahalla tämä kaikki on tehty? Lainarahalla!]

Mutta vielä meillä on, arvoisat kollegat, töitä tehtävänä. Liian pitkät jonot lääkäriin, suomalaisten ylivelkaantuminen ja liian löysä suhtautuminen seksuaalirikoksiin ovat epäkoh-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

tia, joiden korjaamista suomalaiset ovat odottaneet jo pitkään. Siksi näillä valtiopäivillä tullaan vihdoinkin säätämään seitsemän päivän hoitotakuu ja positiivinen luottorekisteri ja myös kovennetaan lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] Myös energian hinnannousu aiheuttaa huolta ja vaatii meiltä valmiutta reagoida näillä valtiopäivillä. Arvoisat kollegat, ei olisi pahitteeksi, jos näille asioille löytyisi myös rakentavan opposition tuki.

Ärade talman! Finlands styrka är vårt starka förtroende för varandra. Med detta förtroende har vi byggt upp inte bara den egna nationen utan också stabila relationer till utlandet.

Suomen vahvuus on korkea luottamus toisiimme. Luottamuksen turvin olemme rakentaneet paitsi omaa kansakuntaamme myös vakaita suhteita ulkomaihin. Luottamuksen varaan meidän on hyvä näilläkin valtiopäivillä rakentaa.

14.24 Lulu Ranne ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkein tehtävämme on huolehtia Suomesta ja suomalaisista. Valitettavasti näyttää siltä, että hallituksen tulevaisuudensuunnitelmat eivät juurikaan tuo valoa suomalaisten arkeen. Ikävää, että hallitus ei myönnä tosiasioita. Hallituksen kansallista ja EU-toimintaa hallitsevat sokeus riskeille, piittaamattomuus syy-seuraussuhteista ja systeemiajattelun puute, kansainvälinen hyvesäteily suomalaisten kustannuksella, ideologinen toiveajattelu pragmaattisen, analyttisen analyysin sijaan, investointi- ja käyttötalouden ymmärtämättömyys sekä yritysten ja kansalaisten todellisuudesta vieraantuminen. Räikeimmin nämä kaikki ilmenevät hallituksen ilmasto-, talous-, työllisyys- ja maahanmuuttopolitiikassa.

Suomen sisäiset ja ulkoiset talouteen, turvallisuuteen sekä yhteiskunnan toimintakykyyn ja sen rauhaan kohdistuvat erilaiset riskit ovat kasvaneet tällä hallituskaudella. Valitettavasti sama meno näyttää jatkuvan kauden loppuun asti. Hallituksen suunnitelmat ovat erittäin huolestuttavia. Vielä enemmän huolestuttaa kuitenkin se, mitä esimerkiksi hallituksen 50 sivun lainsäädäntösuunnitelma ei sisällä. Missä ovat julkista taloutta tasapainottavat esitykset, lupauksia etäisestikään vastaavat työllisyystoimet, kansallista tai kansalaisten turvallisuutta lisäävät toimet, hybriditoimien kuten pakolaismassojen ohjatun rajanylityksen estämiseen varautuminen, valmiuslain puutteiden korjaaminen, energiaköyhyyden torjuminen ja vientiteollisuuden kilpailukyvyyn turvaaminen? Nämä loistavat poissaololaan.

Arvoisa puhemies! Hallitusta kuvaa lausahdus ”Minun jälkeeni vedenpaisumus.” [Maria Guzenina: No ohhoh!] Se kuvaa johtajaa, joka kansansuosionsa ja asemansa turvaamiseksi tekee ratkaisuja, joista viime kädessä kärsii kansa. Katsokaa tuonne ulos. [Eva Biaudet’n välihuuto] Se kuvaa äärimmäisen populistista johtamistapaa, jonka jäljiltä jää kaaos — ja nykyhallituksen aiheuttama kaaos jää yritysten ja kansalaisten kalliisti maksettavaksi. [Vasemmalta: Puhutte omasta puolueestanne!] Poliittinen vastuu jälkien korjaamisesta jääkin seuraavalle hallitukselle. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Nyt mailaa puristetaan vähän liikaa siellä perussuomalaisissa!]

Energian hinta lyö läpi koko yhteiskunnan. Keskeisin syytä kansan jakautumiseen ja kurjistumiseen on EU:n epärealistinen ja yhä räikeämmin epäonnistuva ilmastopolitiikka — ja tähän päälle Marinin hallituksen vuoteen 35 tähtäävä kireämpi ilmastoversio, joka vie suomalaisilta tuhkatkin pesästä. [Eva Biaudet: Unohdetaan ilmasto!] Kun esimerkiksi tuulivoimaa myytiin kymmenisen vuotta sitten puheilla, että vuoteen 20 mennessä ala työllis-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

täisi Suomessa jopa 36 000 ihmistä ja toisi 14 miljardin vientitulot, niin niitä työllisiä tai tuloja ei nyt ole missään. Sen sijaan hallitus tuhosi pelkästään turvepolitiikallaan vuodessa enemmän työpaikkoja kuin tuulivoima nyt työllistää. Tuulivoiman piti laskea sähkön markkinahintaa, ja niin se laskikin, kunnes sähkön muu tuotanto- ja siirtorakenne romahti, ja nyt Eurooppa on energian saatavuus- ja hintakriisin kourissa. Suomi tukee Espanjan energiaköyhiä muttei omiaan.

Ilmastopolitiikan rahanmenossa ei silti näy vielä mitään loppua satojen miljardien ilmastomenoille. Menoja on tiedossa. Meillä on seuraavaksi tulossa esimerkiksi rakennusten perusparannusaalto, jonka toteuttaminen Euroopassa tarkoittaisi vuoteen 30 mennessä lähes 11 000 rakennuksen täysremonttia päivässä — Suomessa 130 päivässä. Keskustan haaveilemaa vihreää sampoa ei synny eikä kokoomuksen lupaamaa kasvua tule, jos kansan ostovoima syödään teknistaloudellisesti keskeneräisillä, väärin mitoitetuilla ja ajoitetuilla ilmastotoimilla. Ilmasto ei hyödy mitään siitä, että Suomi tuhoaa kilpailukykinsä, taloutensa ja ruuantuotantonsa.

Vuoden 35 hiilineutraaliustavoite on siirrettävä vuoteen 2050. Rakenteellisesti alijäämäisen Suomen tulee käyttää rahansa kansalaistensa ostovoiman ja yritystensä kilpailukyvyn parantamiseen ja aloittaa julkisen talouden tasapainottaminen karsimalla toissijaisia menoja. Vain siten luodaan edellytyksiä kasvuille ja kestäväälle julkiselle ja yksityiselle taloudelle. Hyvä hallitus, työlistanne ei sisällä mitään näistä. Aiotteko te sammuttaa suomalaisten valot? [Pia Viitanen: Missä perussuomalaisten ratkaisut?]

14.29 Kai Mykkänen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi olemme itsenäisessä maassa, joka ylläpitää koskemattomuuttaan ja vapauttaan — myös vapautta tehdä päätös sotilasliittoon kuulumisesta itsenäisesti omalta pohjalta. Tässä salissa aivan jokaisen, myös ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan, on syytä sisäistää, että suurvaltojen etupiirisopimusten estäminen on Suomen vapaudelle perustavaa laatua oleva lähtökohta. Me osaamme vaalia itsenäisyyttämme perinteisin keinoin, mutta olemmekohan ymmärtäneet, että vapautta suojaava keinovalikoima on pidettävä ajan tasalla? On tuomittavaa, hyvä hallitus, että valmiuslain rajaturvallisuutta koskeva uudistaminen on poliittisesti lähtöruudussa, vaikka tasavallan presidenttikin on vuosia korostanut sen tarvetta. Hyvä hallitus, kokoomus edellyttää, että näillä valtiopäivillä otamme parlamentaarisen valmistelun kautta ne ratkaisevat askeleet valmiuslain rajaturvallisuutta koskevassa uudistuksessa. [Antti Lindtman: Niinhän me jo sovimme!]

Arvoisa puhemies! Aivan kaikissa asioissa hallitus ei suinkaan ole ollut toimeton. Nyt helmikuussa se on jo ehtinyt esittää lisäbudjettia, joka nostaa tämän vuoden velkaantumista vielä puolella miljardilla eurolla. [Timo Heinonen: Ei jää siihen! — Välihuutoja] Lisäbudjetin kohteet ovat sinänsä tarpeellisia, mutta kestävä hyvä syntyy valinnoilla, ei velalla velan päälle. [Välihuutoja vasemmalta] Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa vähensimme valtion menoja yli kahdella ja puolella miljardilla eurolla. Me kohdensimme puoli miljardia teidän laiminlyömiinne asioihin ja vähensimme velkaantumista puolellatoista miljardilla. On turha väittää, ettei vaihtoehtoa siis olisi. Kysymys kuuluukin: miksi te, pääministeri Marin, ette kuitenkaan siirry vastuun ja valintojen tielle jatkuvan velkaelvytyksen sijaan — vai tarkoittaako hyvän tekeminen teille sitä, että lisätään menoja velaksi velan päälle? [Timo Heinonen: Nämä juhlat loppuvat!]

Arvoisa puhemies! Velkaelvytykseen keskittyminen johtaa hyvän kierteen katkeamiseen. Työvoimapula on jo nyt pahin pullonkaula hyvinvointimme lisäämiselle. TE-toimis-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

toille oli joulukuussa ilmoitettu jo 91 000 avointa työpaikkaa — siinä on muuten kasvua 80 prosenttia vuoden takaiseen. Samaan aikaan pitkäaikaistyöttömien määrä on sekin ennätystasolla. Heitä on jo 107 000. Ja mitä tekee hallitus? On jäämässä murto-osaan itse asettamastaan työllisyystavoitteesta. Talouspolitiikan arviointineuvosto laskee hallituksen työllisyystoimien parantavan julkista taloutta alle 500 miljoonalla eurolla nettona, kun tavoite oli 2 miljardia. Arvoisa hallitus, minuahan te ette usko, mutta uskokaa asiantuntijoita. Arviointineuvoston mukaan työnteon kannustimet ovat heikentyneet. [Pia Viitasen välihuuto] Työttömyysloukkuun jääneiden määrä on kasvanut kymmenillätuhansilla suomalaisilla teidän vahtivuorollanne. Kokoomuksen toimenpiteet sen sijaan lisäävät työssä olevien määrää yli 100 000 hengellä valtiovarainministeriön ja tietopalvelun laskennan mukaan.

Arvoisa valtiovarainministeri, nyt te olette mahdollittoman edessä kituliaan hallitustaipaleen loppuvuonna, jos meinaan ynnätä yhteen oman hallituksenne puheita. Keskusta ei ole mukana hallituksessa, joka keimailee menokehysten uudestaan rikkomisen kanssa — no, se lupaus tarkoittaa 370 miljoonan euron leikkauksia. [Timo Heinonen: Älkää siitä nyt muistuttako!] Se on kova savotta mille tahansa vaalivuoden budjettia tekeväälle. Samaan aikaan muut hallituspuolueet auttavat esittämällä yli miljardin euron lisäyksiä ensi vuoden menoihin. Miten plus miljardi muuttuu miinus 370 miljoonaksi? Ollaan jännän äärellä.

Hyvä Suomen hallitus, ei teidän tähän loukkuun ollut pakko mennä. Neljättä vuotta me toistamme, että älkää herran tähden laittako pysyviä palkkarojoja kertaluonteisen rahoituksen varaan. Todellako 1 000 ammatillisen koulutuksen opettajaa irtisanotaan vaalikauden lopulla? Eihän siinä ole mitään järkeä. [Välihuutoja] Tulette lisäämään ne rahat, kuten pitää. Sen rahoittaminen kannattaa jo ynnätä säästötarpeen päälle. Entä niinköhän me hyväksymme, että tieteen rahoitus kääntyy ensi vuonna rajuimpaan laskuun tällä vuosituhannella? Emme tietenkään. Tutkimuksen ja tuotekehityksen panokset on käännettävä pitkäjänteiseen kasvuun. Sekin 200 miljoonaa teidän on valinnoilla löydettävä. Näyttöjenne perusteella yhtälö on umpikujassa.

Mutta ei lopeteta synkistelyyn. Olemme jo kolmena vuonna osoittaneet, miten budjetin voi tehdä kehyksiin ja samalla hoitaa tärkeät panostukset kunnialla. Se tosin vaatii rohkeutta uudistuksiin ja valintoihin kiihtyvän menotehtailun sijaan. Jos te ette tätä hahmota, tulete hallituksen erota ja antaa tilaa kestävän kasvun muutosohjelmalle. [Antti Lindtman: Kannattaa niitä näyttöjä katsoa sieltä Tilastokeskuksesta: Kansantalouden tilinpito ja Työllisyys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pylväs.

14.35 Juha Pylväs kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liian moni suomalainen jätti äänestämättä aluevaaleissa. Tavallisia ihmisiä siitä ei pidä syyllistää. Meillä päätäjillä on vastuu siitä, millaisena politiikka näyttäytyy. Parempaan pitää pystyä.

Vaalien tuloksen perusteella kansa pitää lähipalveluja tärkeinä. Niitä pitää vahvistaa. Palvelut pitää turvata tasa-arvoisesti koko Suomessa. Kansa näyttää myös toivovan paluusta asiallisiin asioihin, eikä ihme. Ajat ovat vakavat ja asiat vaikeita. Venäjän ja lännen välit ovat jännitteiset ja sodan uhka Euroopassa todellinen. Koronaa ei ole voitettu. Kotimaan asioissa on ryteikkö ratkaistavaa. Näissä oloissa joutavanpäiväinen on juuri sitä: joutavanpäiväistä. Ihmiset odottavat keskittymistä oikeisiin ongelmiin, perusasioihin: turval-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

lisuuteen, terveyteen, talouteen, työhön ja toimeentuloon, sosiaaliseen ja alueelliseen tasarvoon. [Timo Heinonen: Miten maatalouteen?]

Arvoisa puhemies! Suomella on pitkä, yhdessä sovittu linja ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Se rakentuu kansainväliselle yhteistyölle ja toimiville kahdenvälisille suhteille, koko maan uskottavalle puolustukselle ja sotilasliittoon kuulumattomuudelle. Tästä linjasta on viisasta pitää kiinni. Se ei tarkoita pään työntämistä pensaaseen tai paikoilleen jämähtämistä. Suomen turvallisuus perustuu valppauteen, vakauteen ja valmiuteen. Kansallinen liikkumatilamme pitää turvata kaikissa oloissa. Presidentti on toiminut Suomen pitkän linjan mukaisesti. Keskustan eduskuntaryhmä antaa hänelle täyden tukensa. On tärkeää, että eduskunta pian keskustelee ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Pienelle maalle yksituumaisuus on arvo sinällään. Suomen turvallisuus ei saa olla puoluepolitiikan pelinappula.

Arvoisa puhemies! Rokotusten myötä korona vaikuttaa olevan yhä enemmän tauti muiden joukossa. Siksi puramme rajoituksia hallitusti. Jos uusia toimenpiteitä tarvitaan, ne pitää tehdä riskiryhmiä suojellen ja alueellisesti tarkemmin rajattuina. Täyssulkuihin ei ole varaa. Yritysten pitää saada ovensa auki ja ihmisten päästä töihin. Korona ei jää viimeiseksi kulkutaudiksi. Tulevaisuuteen pitää varautua. Sosiaali- ja terveystalouden uudistus pitää toteuttaa, jotta terveydenhuollon kestävyys on vielä parempi. Keskustan eduskuntaryhmä kiirehtii myös valmiuslain ja valmiussuunnitelmien uudistamista.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden näkymät ovat kahtalaiset. Työllisyys huutelee historiallisen korkealla niin, että työntekijöistä on jopa pulaa. Toisaalta työttömänä on edelleen paljon ihmisiä. Virinnyt kasvu pitää saada kestäväksi. Työllistämistä ja työllistymistä pitää helpottaa. Pitää jatkaa politiikkaa, joka Sipilän hallituksesta näihin päiviin on tuonut 210 000 suomalaiselle töitä. [Oikealta: Sitten varmaan kannattaisi tehdä jotain!]

Keskustan eduskuntaryhmälle kasvu ja työpaikat ovat pääosa ratkaisua Suomen nostamisessa jaloilleen. Samalla velka pitää saada hallintaan. Valtiontaloudessa pitää palata kehyksiin. [Ben Zyskowicz: Ihan totta!] Päätökset eivät tule olemaan helppoja, mutta jos on tahtoa, on tie. Päätösten oikeudenmukaisuudesta tulee pitää visusti huolta.

Inflaatio jyllää, ja se vaikuttaa suoraan ihmisten ja yritysten pärjäämiseen. Etenkin polttoaineiden hinta on kipurajalla. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Energian hinnan nousua selittää pitkälle se, mitä maailmanmarkkinoilla tapahtuu. Syyttelyn sijaan pitää hakea yhdessä ratkaisuja. Suomalaisten pärjääminen on yhteinen asia. Energiaa ja ruokaa pitää olla omasta takaa. Siksi myös maatalouden ahdinkoa pitää helpottaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Onko muita kuin puheita?]

Arvoisa puhemies! Suomi on selviytynyt kiperistä paikoista aiemminkin. Kyllä me selviydymme myös nyt. Riitelemällä emme kuitenkaan tästä nouse. Yhteistyötä tarvitaan. Luodaan toivoa jokaiselle suomalaiselle ja ennen muuta lapsille ja nuorille. Paremmat ajat tulevat. [Välihuutoja — Toimi Kankaanniemi: Ei tällä vaalikaudella! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tuosta puuttuu vain, että hyvää joulua!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

14.41 **Saara Hyrkkö vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko perheen koronakaranteeni oli kouriintuntuva muistutus terveydenhuollon ja varhaiskasvatuksen ammatilaisten korvaamattomasta työstä, joka pitää tämän maan pyörät pyörimässä.

Kaiken keskellä karanteeni tarjosi myös mahdollisuuden ajatella mennyttä ja tulevaa. Viime vuosien yllättävistä käännteistä huolimatta hallituksen sitoumus rakentaa sosiaalis-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

ti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää Suomea ei ole menettänyt merkitystään. Ja paljon olemmekin saaneet yhdessä aikaan: Luonnonsuojeluun on tehty historiallisia panostuksia, yhteiskunnan sähköistymistä ja polttoon perustumatonta energiantuotantoa on vauhditettu, koulutukseen on panostettu kaikilla asteilla, perhevapaat on uudistettu, työllisyys kehitty suotuisasti. Paljon työtä on silti vielä edessä.

Tavoite hiilineutraalista Suomesta 2035 on tämän kauden tärkeimpiä. Ei siksi, että ilmastomuutoksen hillintä olisi yksin Suomen toimista ja yhdestä vuosiluvusta kiinni, vaan siksi, että se luo konkreettisen maalin ja tahdituksen välttämättömälle muutokselle, jossa hyvinvointi kytketään irti ilmaston kuormittamisesta. Muutos on globaali, ja se on väistämätön.

On siis paitsi oikein kantaa vastuuta kestävän muutoksen tekemisessä, myös kannattavaa tuottaa ratkaisuja, joita koko maailma janoaa. Ilmastopolitiikan kannalta edessä on tärkeä kevät, kun käsittelyyn tulevat niin keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma KAISU, ilmasto- ja energiastategia kuin maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmakin sekä tietysti ilmastolaki.

Arvoisa puhemies! Vihreiden ilmastopolitiikan kantava ajatus on reilu muutos: ilmastomuutoksen ja köyhyyden torjunta yhtä aikaa. Onkin ollut ikävää huomata, että ihmisten aito ja aiheellinen huoli energiahintojen rajusta noususta on valjastettu vastakkainasetteluun ilmastopolitiikan ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden välillä. Pitemmällä tähtäimellä irtautuminen fossiilisista polttoaineista parantaa energiaturvallisuutta ja hillitsee hintojen nousua. Matkan varrella muutoksen kustannukset on korvattava pienituloisille. Olemme esittäneet esimerkiksi energiaveron tuottojen osittaista palauttamista ihmisille ja valtion takaamia lainoja tukemaan vaikkapa sähkö- tai kaasuautoon siirtymistä tai maalämpöremonttia.

Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen rinnalla luontokato ymmärretään yhä laajemmin kaikkia koskettavaksi, vakavaksi uhaksi, joka vaatii päättäväisiä toimia. Luonto köyhtyy Suomessakin yhä, vaikka Suomi on sitoutunut osaltaan pysäyttämään luontokadon. Keskeinen lakihanke tässä on luonnonsuojelulaki. Se ei kuitenkaan yksin riitä, vaan luontokadon pysäyttäminen täytyy huomioida kaikessa teollisuutta, luonnonvaroja ja maankäyttöä koskevassa sääntelyssä. Esimerkiksi kaivoslain uudistaminen luonnon kannalta kestäväksi on välttämätöntä ja myös suomalaisten oikeustajun mukaista. Sähköistyvä maailma tarvitsee kaivoksia, mutta se ei edellytä eikä se saa tarkoittaa ympäristön tarvelemistä.

Politiikka on aina arvovalintoja, mutta ne valinnat on syytä ankkuroida parhaaseen mahdolliseen tieteeseen ja tutkimukseen. Siksi tiedeyhteisöä on syytä kuunnella tarkkaan tänäkin vuonna. Viesti on tosin ollut jo pitkään selvä: ilmaston ja luonnon turvaamisen pullonkaulana on edelleen politiikka, ei puuttuva tieteellinen tieto.

Arvoisa puhemies! Kestävä kehitys edellyttää myös kestävä julkista taloutta. Talouspolitiikan arviointineuvoston tuore raportti toteaa, että velanotto on ollut ja on tänä vuonna perusteltua mutta kestävyysvajeen kurominen edellyttää uskottavaa keskipitkän aikavälin suunnitelmaa. Hallituksen on tänä keväänä määrä tehdä työllisyyttä ja julkista taloutta vahvistavia päätöksiä, ja kehysriihi on yksi virstanpylväs talouden tasapainon hakemisessa. Samaan aikaan on tietenkin pidettävä huolta siitä, ettei leikata siipiä tulevaisuuden hyvinvoinnilta ja menestykseltä.

Koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen panostaminen on tässä keskeisen tärkeää. Parlamentaarisisessa ryhmässä muodostamamme näkemys tki-rahoituksen tulevaisuudesta on omiaan viitoittamaan tätä työtä. Myös toisessa päässä koulutuspolkua on oltava hereil-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

lä. Pohja osaamiselle, hyvinvoinnille ja osallisuudelle rakennetaan varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa. Sen perustan sakkaaminen tekisi tyhjäksi monet muut tavoitteet niin talouden kuin työllisyydenkin saralla.

Arvoisa puhemies! Tätä vaalikautta värittää loppuun asti koronapandemia. Vaikka epidemia toivottavasti taitetaan nyt keväällä ja rankat rajoitukset jäävät pian historiaan, on isku monelle alalle ja ihmiselle ollut kova. Nuorten ja opiskelijoiden mielenterveyden oireilu oli huolestuttavan yleistä jo ennen pandemiaa, eikä meillä kertakaikkiaan ole varaa menettää kokonaista sukupolvea. Myös kulttuuriala ja palvelualojen yrittäjät kaipaavat konkreettisia tekoja, joilla rakennetaan luottamusta ja tulevaisuudennäkymiä poikkeuksellisen raskaiden aikojen jälkeen. [Timo Heinonen: Niitä odotellessa!]

Koronapandemian ohella varjonsa tähän saliin tuo turvallisuuspoliittinen tilanne. Venäjä kokoaa voimiaan ja horjuttaa Euroopan turvallisuutta etupiiripyrkimyksillään. Moni taho on viime vuosina toivonut, että eduskunta ottaisi aktiivisemmän roolin ulko- ja turvallisuuspoliittisessa keskustelussa. Näiden valtiopäivien osalta toive näyttää todella toteutuvan.

Arvoisa puhemies! Edessä on työntäyteinen kevät. Taklattavia haasteita riittää, samoin varmasti myös poliittisia erimielisyyksiä. Niiden punninta ja ratkominen on tämän työn suola. Tehdään sitä toisiamme kunnioittaen, rakentavasti ja faktoihin nojaten.

Respekt för varandra och konstruktiv debatt baserad på fakta ska inte bara leda till bättre beslut utan också stärka demokratin i Finland. [Ben Zyskowicz: Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja otti aktiivisen roolin ulko- ja turvallisuuspoliittisessa keskustelussa! — Iiris Suomela: Muttei täällä salissa, vaan Internetissä!]

14.47 Jussi Saramo vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo pitkään on tiedetty, että tuloerojen kasvu vähentää keskimääräistä elinikää ja ihmisten välistä luottamusta sekä lisää turvattomuutta, rikollisuutta, mielenterveysongelmia ja niin edelleen. Vaurauden jakaminen kaikille, ei vain harvoille, on ollut myös taloushistoriassa menestyksekkään malli.

Suomessa politiikalla on pääosin onnistuttu pysäyttämään tuloerojen kasvu 90-luvun rajun eriarvoistumisen jälkeen. Suurituloisimpien vaurauden kasvu ei tosin enää näy tilastoissa, koska omaisuudet ovat paisuneet piilossa vakuutuskuorissa ja holding-yhtiöissä joko kokonaan tai isoilta osin verotuksen ulkopuolella.

Yllätyin silti itsekkin, kun The Economist uutisoi valtavaan tutkimusnäyttöön pohjautuen, kuinka eri valtioiden menestystä koronapandemian hallinnassa ei lopulta ole määritellyt ilmasto, bruttokansantuote tai edes rajoitustoimien tiukkuus, vaan erityisesti yksi seikka: pienet tuloerot. Niin Euroopassa, Amerikassa kuin Aasiassakin, niin rikkaiden kuin köyhien maiden vertailussa ja liittovaltioiden sisällä, tilastot näyttivät samaa: mitä pienemmät tuloerot, sen vähemmän koronakuolemia.

Arvoisa puhemies! Suomen hyvät sijoitukset erilaisissa korona-ajan vertailuissa ovat siis seurausta paitsi tietysti nykyisen hallituksen toimenpiteistä myös kansainvälisesti vertaillen vahvan hyvinvointivaltion tuomasta pohjasta. Tätä pohjaa nykyinen hallitus on määrätietoisesti vahvistanut, tärkeimpänä rakenteellisena uudistuksena oppivelvollisuuden laajentaminen.

Väestön ikääntyessä meillä on satojentuhansien työntekijöiden vaje julkisissa palveluissa, jos koulut, terveys- ja hoivapalvelut, poliisit ja oikeuslaitos, kunnossapito ja kaikki muu

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

halutaan pitää pyörimässä. Julkinen sektorimme on jo valmiiksi työntekijämäärältään selvästi Pohjoismaiden pienin. [Oikealta: Suurin!]

Myös yksityiselle puolelle tarvitaan lisää tekijöitä kaikkien palkkatasojen töihin. Meillä ei ole siis varaa hukata ainoatakaan nuorta, vaan on varmistettava, että jokainen saa itselleen sopivan koulutuspaikan ja riittävästi tukea koulutuksen suorittamiseen. Varhaiskasvatukseen, ammatilliseen koulutukseen ja tieteeseen päätetyistä parannuksista on myös pidettävä kiinni. [Toimi Kankaanniemi: Entäs talousasiat?]

Arvoisa puhemies! Vaikka paljon on tehty, on myös paljon tekemättä. Työmarkkinoiden epävakaus ja kasvavat väärinkäytökset edellyttävät meiltä työntekijöiden oikeuksien vahvistamista lainsäädännöllä. Ongelmiin pitää puuttua tiukemmin, oli kyse sitten suoranaisesta orjatyöstä ja ihmiskaupasta tai luottamusmiesten aseman polkemisesta. [Jukka Kopra: Entäs AKT:n laittomat lakot?]

Ylivelkaantuneiden aseman parantamiseen odotamme yhä merkittäviä toimia. On myös hyvää työllisyyspolitiikkaa, kun järjestelmä kannustaa epäonnistumisen jälkeen takaisin mukaan yhteiskuntaan. On oltava ripeä — liian moni on odottanut valoa tunnelin päähän liian kauan.

Arvoisa puhemies! Kriisiaikana olemme pystyneet viemään läpi oppivelvollisuus- ja perhevapauudistuksen kaltaisia isoja rakenteellisia uudistuksia. Samalla olemme tehneet oikeaksi osoittautunutta talouspolitiikkaa tukemalla niin työntekijöitä, kuntia kuin yrityksiäkin pitämään yhteiskunnan pyöriä pyörimässä. Onnistunut elvytys käänsi velkasuhteenkin laskuun vuosia etuajassa. [Arto Satonen: Inflaatio on nousussa!] Melko vähän on puhuttu siitä, että edellisen hallituksen jäljiltä kuntien talous oli historian huonoimmassa jamassa. Kuntien verotulojen kasvu mateli pitkään 2 prosentin tuntumassa, mutta nyt verotulojen kasvu lähentelee jo 7:ää prosenttia.

Työllisyys on ennätystasolla, päästövähennyksissä olemme päässeet yli puolenvälin, velkasuhde on käännetty, Suomen suhteellinen asema on euroalueen parhaita. Tämä kaikki osoittaa, että kansantaloutta ei saa enää päästää ajopuuksi markkinoiden virtaan, kuten kokoomuksen hallituskausilla tehtiin.

Eduskuntavaalien lähestyminen voi houkutella katteettomaan populismiin, joten vetoankin nyt kaikkiin tässä salissa: käytetään viimeinen vuosi siihen, että tehdään loputkin päästövähennystoimet ilman epärehellistä poliittista teatteria, valitaan päätetyt lisätyöllisyystoimet ilman vaikeassa tilanteessa olevien kiusaamista ja vahvistetaan valtiontalouden hyvää uraa vastuullisesti. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Nyt olisi iso virhe palata siihen itseään ruokkivaan leikkauskierteeseen, joka vei Suomen talouskehityksen vuosikymmeneksi Euroopan heikoimpien maiden joukkoon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

14.52 **Anders Adlercreutz r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tulevaisuudessa opettajat kertovat oppilailleen ajasta, jolloin koronakriisi yllätti maailman. Aikanaan ohjaajat tekevät elokuvia siitä, miten hyvää elämä oli vuoden 20 alussa ja miten epävarmuus valtasi arkemme vain muutamaa kuukautta myöhemmin. Kirjailijat kirjoittavat kirjoja, joissa arvioidaan Euroopan unionin, Suomen hallituksen ja yksittäisten yritysten ja yksilöiden tekemiä päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Ärade talman! Denna regeringsperiod kommer i historieskrivningen att präglas av coronapandemin. Men trots pandemin har denna regering lyckats med att genomföra flera förändringar som ingen annan regering trots försök tidigare har lyckats med. Industrins elskatt har sänkts till EU:s miniminivå, en reform som är avgörande för Finlands konkurrenskraft. Regeringen har inte höjt skatten på arbete eller företagsbeskattning. Däremot har vi fått till stånd ett försök med höjt hushållsavdrag. Det här är en fråga som SFP tagit initiativ till och drivit framgångsrikt.

Familjeledigheterna, som vi i SFP länge har arbetat för, har nu förnyats. Läroplikten har förlängts. Också de tidigare regeringarnas sisufosarbete, social- och hälsovårdsreformen, ja, den har vi också rott i land.

Arvoisa puhemies! RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä tekevät työtä sellaisen tulevaisuuden eteen, jossa yhteiskunta pitää huolta heikoimmista ja tukee apua tarvitsevia, samalla kun sekä yksilöillä että yrityksillä on vapaus ja mahdollisuus kasvaa ja toteuttaa itseään turvallisessa ympäristössä. Olemme saaneet aikaan tärkeitä muutoksia, joiden ansiosta esimerkiksi kaikilla lapsilla on taas subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Ihmiskaupan uhreja suojellaan paremmin, ja vanhusasiavaltuutettu valvoo vanhusten etuja. Nyt on aika saattaa työmme päätökseen.

Ärade talman! De ekonomiska realiteterna väcker mycket diskussion här i världen. Vi har ett stort underskott i vår budget och det råder osäkerhet vad gäller inflation och räntor. Därför ska fokus nu ligga på att stärka ekonomin samtidigt som vi skapar välfärd. Coronapandemin har lämnat djupa spår i vårt samhälle som vi måste ta itu med, men det är också vårt ansvar att säkerställa att Finlands ekonomi är på en hållbar kurs.

Arvoisa puhemies! Me kaikki tiedämme, miten tärkeää ihmiselle on se, että hänellä on työtä ja toimeentuloa ja että hän itse hallitsee omaa elämäänsä. Monet myös tietävät, miten tärkeää työvoiman saatavuus on kunnille, viranomaisille ja yrityksille. RKP tavoittelee sellaisia ratkaisuja, jotka tuovat joustoa arkeen, jotka tekevät myös lyhytaikaisten töiden vastaanottamisesta nykyistä houkuttelevampaa ja jotka vähentävät henkilöstön palkkaamiseen liittyvää byrokratiaa. Tämä hallitus on jo tehnyt enemmän työllisyyttä edistäviä päätöksiä kuin edellinen hallitus. Tänä keväänä teemme niitä vielä lisää. Pidemmän ajan tavoitteen tulee olla 80 prosentin työllisyysaste.

Ärade talman! År 2019 kom denna regering överens om flera viktiga åtgärder som vi ännu har att förverkliga. Nu är det dags att få dem i mål utan att vi sänker ribban. Vi ska förnya lagstiftningen kring sexualbrott. Vi ska stärka det nordiska samarbetet inom flera sektorer. Vi ska förnya lagstiftningen kring Ålands självstyrelse.

Myös saamelaiskäräjistä annettua lakia ollaan uudistamassa.

Tämän hallituksen tavoite on, että Suomi olisi hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Se on kunnianhimoinen mutta tarpeellinen tavoite. Sitä koskevista keskusteluista voi tulla haastavia, koska niissä on soviteltava yhteen useiden eri tahojen etuja. Keskeistä kuitenkin on se, että me kannamme vastuamme siitä sekä suhteessa ympäristöömme että kansaa edustavina päättäjinä. Myös tässä on syytä nähdä tilanteen koko kuva. Kallista on tässä asiassa tekemättä jättäminen.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Ärade talman! Säkerhetspolitiken har med goda skäl diskuterats den senaste tiden. Situationen är oroväckande. Finlands linje är stabil och det är helt klart, precis som republikens president mycket tydligt fört fram, att Finland själv avgör om vi vill ansöka om medlemskap i Nato eller inte. Det är skäl att sannfinländarna också kommer ihåg den principen, i alla situationer.

Vakaus ei ole sama asia kuin muuttumattomuus. Meidän tulee joka tilanteessa harkita, mikä on tarkoituksenmukaista ja mikä tilanne parhaiten vastaisi maamme etua. Joka tilanteessa meidän on myös nähtävä nykyhetkeä pidemmälle ja tarkasteltava pidemmän aikavälin kehitystä, sitä, mihin nykytilanne johtaa ja missä haluaisimme olla, ja sen jälkeen meidän tulee edetä pitkäjänteisesti sitä tavoitetta kohti. Yhteistyö Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa on keskeisessä asemassa, kuten EU:n strategiseen kompassiin liittyvä prosessikin. Natoon ei liitytä yhdessä yössä. Yhteisen näkemyksen saavuttamiseksi on tärkeää käydä perusteellista keskustelua asiasta.

Ärade talman! Vi kan tillsammans göra mycket så att Finland står på en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar grund. Det är upp till oss att politiken är långsiktig. Snabba vinster får inte vara någons prioritet, utan vi ska alla bära vårt gemensamma ansvar som folkets representanter, som riksdagsledamöter.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

14.58 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aloitamme tätä istuntokautta osin kriisitunnelmissa. Jännitteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa alleviivaa valtion tärkeintä tehtävää, joka on kansalaisten turvallisuudesta huolehtiminen. Lisäksi globaalin energiakriisin laineet lyövät Suomeen asti. Polttoaineiden ja sähkön hinnan nousu iskee paitsi kansalaisiin myös teollisuuteen ja maataloustuotantoon. On hyvä, että pääsemme tästä pian välikysymyksen muodossa keskustelemaan.

Kuitenkin akuuteimpana hoidettavanamme on terveydenhuoltoamme uhkaava vakava henkilöstöpula, hoitovelka ja vanhuspalveluiden kriisi. Eduskuntaryhmämme olisi panostanut puoli miljardia euroa henkilöstön rekrytointiin ja hoitajapulan ratkaisemiseen jo varsinaisessa budjetissa tänä vuonna. Hallitus sen sijaan ei ole toistaiseksi onnistunut tuomaan ratkaisuja, eikä resursseja nähdä myöskään lisätalousarviossa. Hoitajamitoitukset, hoitotakuun parantaminen, kotihoidon lupaukset vailla rahaa jäävät numeroiksi lakiteksteissä. Työolot ja johtaminen on saatava kuntoon, jotta alalta lähteneet voisivat harkita palaavansa. Hoitajan on saatava keskittyä hoitamaan, ja aikaa tehdä työ hyvin on oltava riittävästi. Tämä ei onnistu ilman lisäresursseja. On houkuttelevaa jättää rahat seuraavan hallituksen etsittäväksi, mutta vastuullista se ei ole. Hoitovelka kasvaa koko ajan korkoa. Siksi ratkaisuja tarvitaan nyt.

Talouden tasapainon ja työllisyystoimien osalta odotamme hallitukselta päätöksentekokykyä kevään kehysriihessä — jälleen kerran. Poikkeusajan jälkeen on palattava määrätietoisesti julkisen talouden vahvistamiseen. Kuten talouspolitiikan arviointineuvosto totesi, tarvitsemme hallituskaudet ylittävää keskipitkän aikavälin finanssipoliittista suunnittelua, ja toivomme, että se käynnistetään parlamentaarisesti jo tämän kevään aikana.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on huolissaan EU-politiikan suunnasta. Suomi epäonnistui vaikuttamistyössään taksonomian suhteen, ja elpymis-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

väline runnottiin läpi vakuuttaen paketin kertaluonteisuutta. EU haluaa ottaa lisää roolia jäsenmaiden sosiaalipolitiikassa, verotuksessa ja nyt myös rikosoikeudellisissa kysymyksissä. Tässä talossa on parhaillaan käsittelyssä esitys vihapuheen lisäämisestä EU-rikosten listalle. Sen sijaan että EU loisi pohjaa kattavalle sananvapaudelle, joka on demokratian perusta, se aikoo ryhtyä rajoittamaan sananvapautta kansallisen päätösvallan ylittävillä direktiiveillä. Esitys haastaa kansallisen suvereniteetin, eikä sellaiseen tule suostua. Rikoslainsäädännön on säilyttävä kansallisissa käsissä. Lisäksi on hyvin kyseenalaista rinnastaa vihapuhe — jolle mitään yhtenäistä määritelmää ei jäsenvaltioissa edes ole — vakaviin rajat ylittäviin rikoksiin kuten terrorismi. EU on irtautumassa omista periaatteistaan: vapaudesta ja kansanvallasta, liberaalista demokratiasta, jossa yhteiskuntaa rakennetaan vapauden ja kunnioituksen varaan.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomi on selvinnyt pandemiasta verrattain hyvin, on meidän otettava opiksemme ja parannettava kriisivalmiuttamme. Terveysturvallisuutemme on optimoitu normaalioloihin, ja paljon kehuttu huoltovarmuutemme on osoittautunut haavoittuvaksi. Kriisinkestävyyden ja huoltovarmuuden parantamisen tuleekin olla lähivuosien keskeinen päämäärä yli hallitus- ja oppositiorajojen. Osana sitä meidän on pyrittävä purkamaan yhteiskunnan polarisaatiota ja rakentamaan yhteyttä erilaisten kuplien välille. Yhtenäisyys ja keskinäinen kunnioitus on kansakunnalle kriisien keskellä arvokas voimavara.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.03 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olemmeko enää hyvinvointivaltio? Tämä kysymys tuli mieleen, kun tuoreen tutkimuksen mukaan palvelualojen työntekijöillä ei ole varaa ruokaan, vaikka tekevät täydet päivät töitä. Ilman palvelualan työntekijöitä tämä yhteiskunta ei pyöri. Ei voi olla niin, että osa heistä näkee nälkää. Eläminen kallistuu ja keskiluokka kurjistuu. Hinnat ovat kohta 5 prosentin nousussa, mutta palkat nousevat vain 2 prosenttia. Kulutus näivettyy, ja sitä mukaa alkaa taloutemme kuihtua. Suomalaisen ostovoima ja elintaso ovat vaarassa. Ei voi olla niin, että työssäkäyvän ihmisen ansiot eivät riitä ruokaan. Kun ruoan, sähkön ja polttoaineiden hinnat nousevat enemmän kuin palkat, ihmiset köyhtyvät.

Asiantuntijat väittävät, että inflaatio on vain väliaikainen ilmiö. Mutta mistä he sen tietävät? Entä jos inflaatio on pysyvä ja kiihtyvä ilmiö? EU:n alueella ei ainakaan sähkön ja polttoaineiden hintoihin ole näkyvissä nopeaa rauhoittumista. Energian hinta heijastuu kaikkeen muuhun, eikä Ukrainan kriisi tätä kauheasti auta. Ja keskuspankit tulevat nostamaan korkoja tänä vuonna. Kun hintojen lisäksi myös asuntolainojen korot lähtevät nousuun, on suomalainen veronmaksaja entistä tiukemmalla, ja vain suomalaisen veronmaksajan ja yrittäjän avulla tämä yhteiskunta pyörii.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ilman kasvua, investointeja ja uusia työpaikkoja Suomi kuihtuu ja köyhtyy. Yrityksiä pitäisi kannustaa verotuksella, työnteon pitäisi olla kannattavaa, ja työmarkkinoiden pitäisi olla paljon joustavammat. Työllisyystoimien pitäisi olla selkeitä ja tehokkaita. Mutta esimerkiksi ansiosidonnaista työttömyyskorvausta tämä hallitus ei pysty uudistamaan. 1 prosentti lisää työllisyyttä on 1 miljardi lisää julkiseen talouteen, eli työllisyyteen pitäisi panna kaikki paukut. Sen sijaan hallitus puuhastelee ja riitelee 110 miljoonan työllisyyspaketin kanssa, jota on siirretty eteenpäin budjettiriihestä toiseen. Tästä puuttuu nolla perästä. Otetaan esimerkiksi sote-uudistus ja henkilöstön palkat: sote-henkilöstön palkkojen harmonisointi ja palkankorotukset lisäävät kustannuksia

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

pysyvästi ainakin 1,5 miljardia euroa vuodessa, ja tätä summaa ei hallituksella ole missään budjetissa tai kehyksissä.

EU:n päätöksiin hallitus reagoi liian myöhään, jos ollenkaan. Ranska, Italia ja Saksa rakensivat 750 miljardin euron velkapaketista pysyvää mallia, ja Suomelle paketti maksoi nettona ainakin 4,5 miljardia euroa. Pian maksamme puolalaisten, ranskalaisten, italialaisten ja espanjalaisten sähkölaskut. EU:n komissio ehdottaa ilmastopaketin kylkeen sosiaalirahastoa, joka maksaisi Suomelle 840 miljoonaa nettona. Viennistä riippuvainen Suomi tarvitsee EU:ta enemmän kuin EU Suomea, mutta se ei voi tarkoittaa sitä, että olemme aina vain maksamassa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus tuulettaa työllisyyslukuja ja talouspolitiikkaansa, mutta totuus on toinen. Tämä globaali kasvu on tullut työntämällä seurauksista välittämättä velkarahaa markkinoille. Nyt tästä aletaan maksaa, kun ylikuumentuneen talouden takia kaikki hinnat nousevat ja työntekijöiden ja yrittäjien elintaso laskee. Työllisyystilastot kaunistuvat osa-aikaisilla työpaikoilla, joiden palkoilla ei tule toimeen. Suomalaiset ovat Pohjoismaiden köyhintä kansaa. 20 vuotta sitten olimme ruotsalaisten kanssa tasoisissa, mutta nyt heidän nettovarallisuutensa on yli puolet suurempi kuin suomalaisten. Eli laahustamme pahasti perässä, ja ero kasvaa.

Suomella on EU:n kovin tavoite olla hiilineutraali. Meidän päämarkkinoidemme tavoite on myöhemmin. Eli miksi vääristämme kilpailua omaksi tappioksemme? Ilmastonmuutoksen torjunta on tärkeää, mutta on hyvä pitää järki päässä ja ymmärtää, että ilmakehää on muuallakin kuin Lempäälän yläpuolella.

Kestävästi ei voi toimia niin, että ikäviä päätöksiä siirretään eteenpäin ja otetaan lisää syömävelkaa. [Antti Lindtmanin välihuuto] Niin ei voi ihminen elää, eikä niin voi elää valtiokaan. Emme pysty uudistumaan, ja pidämme kiinni vanhoista rakenteista. Vain toimivat työmarkkinat, kasvu ja investoinnit tuovat uusia työpaikkoja. Meiltä puuttuu halu uudistua, meiltä puuttuu halu pärjätä, mutta meidän on tehtävä se yhdessä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt keskustelua jatketaan vastauspuheenvuoroilla. Niitä pyydetään painamalla V-painiketta. Keskustelu alkaa enintään 2 minuutin puheenvuoroilla, jossain vaiheessa keskustelua lyhennetään 1 minuuttiin. — Edustaja Lindtman. — Ei ole pakko kahta minuuttia puhua heti. [Naurua]

15.08 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsotaan, saadaanko tiivistettyä.

Puhemies! Talous kasvaa, työllisyys nousee ja takoo ennätyslukemia, velkaantumisemme on kääntynyt laskuun ja veroaste on alhaisimmalla tasolla kymmeneen vuoteen. Nyt näissä opposition puheenvuoroissa annettiin ymmärtää, että tämä poikkeuksellisen hyvä kehitys johtuu siitä, että Suomi olisi jotenkin poikkeuksellisen paljon ottanut velkaa. Nythän totuus on se, että pandemian aikana Suomi kuuluu kolmanneksi vähiten velkaantuneiden maiden joukkoon pandemian aikana euroalueella, ja se on toteutettu elvytyksellä, joka on ollut huomattavasti EU:n keskitason alapuolella, eli tulokset ovat hyviä. Nyt on tärkeää, että tätä vakaata linjaa jatketaan. On selvää, että painopistettä on siirrettävä jatkossa julkisen talouden kestävyysvahvistamisen puolelle, mutta se on tehtävä, niin kuin arviointineuvoston totesi, varovasti, jotta emme sakkaa tätä kasvua.

Arvoisa puhemies! Kysyin aiemmin kokoomukselta, että kun te olette kovasti vannoneet arviointineuvoston nimiin ja kun se piti tälle vuodelle asetettua finanssipolitiikkaa pe-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

rusteltuna, toisin kuin te, niin oletteko te nyt valmiita arvioimaan uudelleen teidän joulukuussa esittämäänne vaihtoehtoa. Uskon, että esimerkiksi edustaja Heinonen varmasti voi tähän vastata. [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Tästä ilmastomuutoksen vastaisesta torjunnasta ja näistä koho-neista maailmanmarkkinahinnoista: Arvoisa puhemies, tämä tilanne osoittaa, minkä takia meidän on tärkeää jatkaa siirtymistä pois fossiilisista polttoaineista. [Satu Hassi: Juuri niin!] Siellä missä tätä siirtymää on lykätty, eli missä tätä perussuomalaisten toivomaa fos-siilitaloutta on haluttu jatkaa, siellä lasku on nyt kaikkein suurin, oli kyse lämmityksestä tai liikenteestä. Totta kai tilanteeseen on reagoitava, mutta tätä pitkää linjaa pitää jatkaa.

Puhemies! En aivan onnistunut alle kahdessa minuutissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava puheenvuoro, edustaja Ranne.

15.11 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Suuri osa vihreän siir-tymän kustannuksista kohdistuu liikkumisen ja asumisen kustannuksiin. Sehän on aivan päivänselvää. Kasvavat kustannukset siirtyvät suoraan kuluttajahintoihin — ne kasvavat investointi- ja käyttömenot. Tiedämme, että inflaatio on menossa, mutta tässä on myöskin kyse siitä, että vihreät toimet lisäävät ongelmia meidän ruohonjuuritasolla. Kuluttajien kannalta on siis riskinä se, että kaikki nousee, niin kuin tällä hetkellä on näköpiirissä — liikkuminen, kotitalouksien velanhoidokustannukset, välttämättömyyshyödykkeet — ja myöskin kasvaa tarve sille, että tulonsiirtoja tarvitaan lisää. Me olemme joutumassa hyvin vaikeaan tilanteeseen, ja ongelmat välittyvät tätä kautta myöskin julkiselle sektorille.

Kun täällä nyt hallitus väittää kovasti, että tämä taloustilanne on kohtuullinen ja niin edespäin ja hyvin menee, niin muistutan kuitenkin julkisen talouden rakenteellisista ongel-mista. Muistutan myöskin siitä, että te olette kasvattaneet jatkuvasti valtionhallintoa. Jos miettii vuoden 2016 valtionhallinnon henkilöstöä, niin useampi tuhat ihmistä on tullut ihan hallinnon puolelle lisää. Teillä ei ole minkäänlaista konkreettista suunnitelmaa sille, miten me saadaan julkinen talous tasapainoon, ja se on yksi Suomen suurimmista ongelmista. Me tarvitsemme kaikki ihmiset täällä töihin, mutta tärkeisiin töihin, tuottaviin töihin, niihin töihin, jotka antavat lisäarvoa suomalaisille niin, että me saadaan hoidettua ne tärkeimmät asiat ensin. Teidän täytyy lähteä tarkastelemaan julkista taloutta aivan eri tavalla kuin tä-hän asti olette tehneet. Me emme muuten tästä nouse. Me kaikki haluamme, että Suomi nousee.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

15.13 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja hyvä edustaja Lindtman! Puhutaan ihmeessä tästä talouspolitiikan arviointineuvoston raportista. Täällä todetaan muun muassa näin: ”Vuosien 2022 ja 23 ylimääräiselle kulutukselle on niukasti perusteita taloudellisen suhdanteen näkökulmasta. Suomen kehysjärjestelmää on käytetty eri yhteyksissä esimerkkinä hyvin toimivasta finanssipoliittisesta säännöstä”, ja täällä pe-rätään siihen palaamista. Täällä perätään kehyksiin palaamista, ja se on teidän maaliskuun tärkein tehtävänne. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Merkitystä on tietysti silläkin, mihin niitä rahoja käytetään, kun nyt puhutaan kasvusta ja kestävästä hyvinvoinnista. Arviointineuvosto toteaa teidän suurideastanne, niin sanotuista tulevaisuusinvestoinneista, että yleensä ottaen monet pakettiin sisältyvät toimet eivät var-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

sinaisesti ole investointeja, ja on harhaanjohtavaa leimata kokonaisuus investointipaketiksi. Edelleen he sanovat, että koska paketti näyttää koostuvan menoeristä investointien sijaan, se on vähentänyt valtion nettovarallisuutta.

Te ette luo kasvua, vaan te jaatte hyvää tarkoittavia juoksevia menoja kertaluontoisella rahoituksella, [Pia Viitasen välihuuto] joka johtaa siihen, että kun juhlat ovat loppuneet, niin ensi vuonna tieteen rahoitus laskee ennätyksellisen rajusti ja meillä on ammattikoulupuolella 1 000 opettajaa saamassa potkut — ellette te tee velalla muutoksia, kun te ette valintoihin pysty. Suomi kyllä ansaitsee parempaa. Me tarvitsemme valintoja, joissa uskotaan siihen, että nostetaan ihmisiä köyhyydestä töihin — ei tekohengittämällä tulonsiirtoja, mikä johtaa mahdottomiin yhtälöihin.

Kysyn nyt teiltä, erityisesti valtiovarainministeri Saarikko, kun te olette itse sanonut, että ennuste kasvusta on menossa ykkösellä alkaviin lukuihin eikä sillä ylläpidetä meidän hyvinvointia: mitä te aiotte tehdä tulevien vuosien kasvun eteen tämän vuoden kulutusjuhlan sijaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Olisi ehkä pitänyt antaa 1 minuutti 50 sekuntia, niin silloin pysyttäisiin 2 minuutissa. — Edustaja Pylväs.

15.15 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus ei voi eikä saa olla puoluepolitiikan pelinappula. Siinä on kyse liian isoista ja liian vakavista asioista. Suomella on pitkä, yhdessä sovittu linja ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Se on tuonut tälle maalle, meille suomalaisille, turvallisuutta ja hyvinvointia. Presidentti Niinistö on toiminut myös nykyisessä, jännitteisessä tilanteessa Suomen pitkän linjan mukaisesti. Epäselväksi on kuitenkin jäänyt, mikä todellisuudessa on etenkin kokoomuksen näkemys, vaikka olemme täällä eduskunnassa parlamentaarisesti käsitelleet sekä ulko- ja turvallisuus- että puolustuspoliittisen selonteon. Miten on, kokoomus, tuetteko yhdessä sovittua linjaa, jonka osa on sotilasliittoon kuulumattomuus, vai ajatteko siihen muutosta? Edustaja Niikon tämänpäiväisen tviitin jälkeen myös perussuomalaisten linja herättää kysymyksiä. Onko teidän linjanne todella edustaja Niikon esittämä etupiirijuttelu? Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että jokainen maa päättää itsenäisesti omista ratkaisuksistaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Guzenina.

15.16 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hirvittää ajatella, missä jamassa Suomi ja suomalaiset olisivat tällä hetkellä, jos maata olisikin johtanut kokoomus tai perussuomalaiset. [Ben Zyskiewicz: Tai Sipilä!] Kokoomus olisi toteuttanut hurjat leikkauslistansa. Perussuomalaiset olisivat estäneet yrityksiä saamasta työvoimaa myös ulkomailta. [Timo Heinonen: Aika!] Viisas sanonta kuuluu: ”Poikkeukselliset ajat vaativat poikkeuksellisia tekoja.” Tämän viisauden mukaisesti Sanna Marinin hallitus on toiminut. Ihmisiä on tuettu, yrityksiä on tuettu, kuntia on tuettu. On rakennettu siltaa yli näiden vaikeiden aikojen. On elvytetty. Ja tämä on tullut kaikkien suomalaisten hyväksi.

Minä toivotan hallitukselle voimia. Pitäkää yhtä, teidän työnne ei ole vielä tehty. Edessä on vielä vaikeita aikoja, mutta te pystytte siihen. En näkisi, että mikään muu hallituskoalitio pystyisi vastaavaan kuin mitä tällä hallituskaudella on saatu aikaiseksi. [Arto Satonen: Ei pystynyt, se on tosi kyllä!] Olkaa ylpeitä itsestänne, ja jatkakaa työtänne sovussa. [Ben Zyskiewicz: Tosi vaikeaa on ollut ottaa velkaa ja laittaa rahaa hyviin tarkoituksiin!]

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

15.18 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä asia, että pääministeri tekee ilmoituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteosta. Täällä tuli perussuomalaisille kysymys meidän linjastamme. Itse pidin 9. kesäkuuta meidän ryhmäpuheenvuoromme täällä eduskunnan täysistunnossa ja siinä totesin heti alkuun, että ”kannatamme ulko- ja turvallisuuspolitiikassa läheistä ja pitkäjänteistä parlamentaarista yhteistyötä ja olemme valmiit tukemaan selonteissa vahvistettua ulkopoliittikan linjaa”.

Tasavallan presidentti avasi valtiopäivät ja korosti sitä, että on tärkeää myös varautua näihin hybriditilanteisiin ja kiiruhtaa valmiuslain uudistamisessa, että me ollaan valmiina sellaiseen tilanteeseen, jossa pakolaisuus välineellistetään valtioiden toimesta. Ajattelen myös, että meidän on realistisesti oltava valmiita ja harkittava myös sellaista tilannetta, jossa ei välttämättä ole kyse valtiollisesta vaikuttamisesta, mutta kuitenkin laajamittaisesta maahantulosta, johon ei kuitenkaan kytkeydy sanan varsinaisessa mielessä todellinen pakolaisuus.

Mutta jos menen tästä talouspolitiikkaan, niin haluaisin kysyä hallitukselta: nyt kun on puhuttu inflaatiosta ja huomio on ollut nimenomaan energiahinnoissa, niin miten te olette ajatelleet mahdollista riskiä laajemmalle inflaatiolle, seurauksena nimenomaan keskuspankkien rahapolitiikasta, määrällisestä elvytyksestä ja pitkään jatkuneesta nollakorkopolitiikasta? Esimerkiksi Norjan Pankin Nicolai Tangen, joka vastaa sikäläisestä hyvin suuresta omaisuusmassasta, on antanut hyviä kannanottoja siihen, mitä se tarkoittaisi, jos kyseessä ei ole kuitenkaan aivan ohimenevä ilmiö. Onko esimerkiksi julkisen talouden suunnitelmassa tällaista tarkastelua?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

15.20 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti on hallituksen alkuperäisessä kehyksessä ja jopa sen alle, olisi sitä jo tänä vuonna. Kuka on lausunut näin: ”Kehysmenettely on tärkeä talouspolitiikan uskottavuuden ja ennustettavuuden tae. Se on turva poliitikoille ilmoittaa, että jossain kulkevat raamien rajat. Se on ollut myös veronmaksajille suoja poliitikoilta, joilla aina tulee eteen asioita, joita olisi mukava panna liikkeelle.”? [Keskelä: Adlercreutz?] Kyllä, arvoisa valtiovarainministeri Saarikko, tämä oli teidän lauseenne. No, menokehykset te olette päättänyt rikkoo tänä vuonna vajaalla miljardilla ja ensi vuonna — tuosta lainauksesta riippumatta — edelleen puolella miljardilla.

Te kerroitte viime viikolla, pääministeri Marin, kyselytunnilla kyllä sen, miten te menet te kevään kehysneuvotteluihin. Te menette sinne tällä päätöksellä. Mutta kyselytunnilla jäi epäselväksi se, millä tavalla te tullette ulos näistä kehysneuvotteluista. Ja nyt kysyn, pääministeri Marin ja valtiovarainministeri Saarikko — meitä oppositiossa kiinnostaa, ja Suomen kansaa kiinnostaa: tulletteko te sieltä neuvotteluista tällä tuloksella, millä te olette sinne menossa, että olette rikkoneet kehykset 500 miljoonalla ensi vuodelle, vai teettekö vielä uuden, isommankin ylityksen näihin kehyksiin? Tämä on oleellinen kysymys, ja kysyn, valtiovarainministeri Saarikko: pidätkö te kiinni siitä, mitä lupasitte, että kehyksiä ei tämän enempää enää rikota?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

15.22 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on tullut oppositiopuolueilta erittäin hyviäkin ehdotuksia. Keskusta tarttuu kyllä esimerkiksi valmiuslain nopeaan uudistamiseen ja ennen kaikkea parlamentaarisesti, ja se työ nähdäkseni onkin käynnistymässä hyvin pian, joten tässä on syytä edetä.

Mutta mielestäni keskustelussa muuten on liian vähälle jäänyt edelleen tämä korona — se, miten me pääsemme tästä jaloillemme, miten meidän yritykset, miten ravintolat, miten kulttuuritoimijat pääsevät takaisin kasvuun ja normaaliin aikaan. Me olemme tässä salissa, kuten aluehallintovirastot, pohtineet ja miettineet, miten rajoitetaan ihmisten liikkumista ja yrittämistä. Nyt meidän pitäisi miettiä, miten avataan, miten me voimme palvella yrityksiä, miten me voimme palvella ihmisiä, jotta he pääsevät takaisin normaaliin arkeen. Eli toivoisin hallitukselta myös hiukan pohdintaa ja avauksia sen suhteen, miten me voimme tämän yhteiskunnan avata ja miten eri kunnat ja kaupungit voivat osaltaan olla mukana tekemässä tätä työtä ja tukemassa niitä toimijoita, jotka siellä alueilla ovat. Parasta tukea jokaiselle yritykselle on tietysti se, että yritykset voivat pitää ovensa auki. Sitoudummehan me nyt siihen, että yritykset saavat yrittää?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

15.23 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isot, tärkeät asiat ovat harvoin yksinkertaisia, ja yksi hyvä esimerkki tästä on yksi tämän kevään odotetuista lakihankkeista: seksuaalirikoslain kokonaisuudistus. Oikeus päättää omasta kehostaan ja koskemattomuudestaan on perustavanlaatuinen oikeus, jota lainsäädännön täytyy suojella, ja siksi tämä uudistus on todellakin tärkeä. Onnistuessaan se vahvistaa ihmisten oikeuksia, — ihmisoikeuksia, tasa-arvoa — ja suojelee väkivallalta, lisää siis turvallisuutta. Onnistuminen edellyttää kuitenkin paitsi hyvää lainsäädäntöä myös sitä, että se kantaa aidosti sinne tuomioihin, tutkintoihin ja itse asiassa paljon pidemmälle, sinne koulunpenkille, jotta yksikään nuori ei ensimmäistä kertaa törmäisi itsemääräämisoikeuden ja rikoslain rajoihin siellä rikoslain kynnyksellä vaan jo paljon aikaisemmin tulisi tietoiseksi omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Lainsäädäntö paitsi määrittää oikean ja väärän rajoja on myöskin ohjenuorana tietysti etenkin rikoslain tapauksessa poliisille ja tuomioistuimille ja vaikuttaa myöskin yleisesti yhteiskunnan asenteisiin, siihen, mikä koetaan oikeaksi, mikä vääräksi, mikä on hyväksyttävää. Ja molemmista näkökulmista on todella tärkeää, että nimenomaan tämä lainsäädäntö on täysin kristallinkirkas siinä, että ihmisille kuuluu oikeus seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen.

Monessa maailmankolkassa joudutaan parhaillaan kamppailemaan jo kertaalleen voitettuja taisteluja naisten oikeuksien, tyttöjen oikeuksien puolesta. Ajattelen, että Suomella on paitsi tässä ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkässä linjassa myös täällä kotimaassa mahdollisuus ja suorastaan velvollisuus lunastaa se oma maineensa vankkumattomana tasa-arvon, tyttöjen ja naisten oikeuksien puolustajana. [Eduskunnasta: Juuri näin! Hyvin sanottu!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

15.25 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Perussuomalaisille:

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Ensinnäkin valtiolla on ollut suurimmillaan yli 200 000 työntekijää. Nyt niitä on 77 000, lähes puolet turvallisuuksessa: poliiseja, armeijan henkilökuntaa. Itse olin kuvitellut, että te olette halunneet lisätä poliisien määrää, mutta nyt sitä vastaan tuli kritiikkiä.

Toinen virhe: julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys on parantunut, ja laskelmat tämän hallituksen aikana eivät ole heikentyneet, joten tässäkin toivoisin vähän rehellisyyttä.

Mitä tulee tähän inflaatioon, niin pohjainflaatiohan on vain noin kaksi ja puoli prosenttia eli juuri semmoinen, mihin on pyrittykin, ja ongelma on nyt erityisesti tämä energian hinta. [Arto Satosen välihuuto] Sitä en voi kyllä ymmärtää, että kun me haluamme, hallitus haluaa, tukea kotimaista energiaa — kun ajatellaan, kuinka paljon esimerkiksi tuulivoima tuo rahaa suomalaisille kunnille tänä päivänä, se kaikkein edullisin energiamuoto tuo valtavat rahat suomalaisille kunnille — niin te haluaisitte tukea Lähi-idän öljyvaltioita ettekö kotimaista energiaa. Tätä en voi käsittää. Ongelma on tietysti se, että nyt kun moni vielä joutuu sillä autolla töihin menemään, nyt tarvitaan tähän akuuttiin tilanteeseen apua, mutta tämmöistä rakenteellista ajatusta, joka teillä on öljyteollisuuden tukemisesta, en ymmärrä. Tietysti myös kaikki kaasu tulee Euroopan kautta meille tavoilla, joita emme toivo, ja sen takia nimenomaan, juuri kuten tässä edustaja Lindtmankin totesi, on vastuullista tämä pitkän tähtäimen politiikka. [Antti Lindtman pyytää vastauspuheenvuoroa]

Suomen suhteellinen asema — tämä viesti on myös kokoomukselle — on parempi nyt kuin teidän valtanne aikana — suhteellinen asema. Silloin Suomi ei pärjännyt eurooppalaisessa vertailussa, nyt pärjää. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Paljon paremmin!] Miksi haluatte toistaa ne virheet, ettekö te opi virheistänne?

Ja vielä sanon yhden asian, veronalennukset: ne olisivat vastuuttomin tie, sekä suhdanepoliittisesti väärin kaikkien ekonomistien mielestä [Puhemies: Aika!] että tuhoisia valtiontaloudelle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

15.27 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Helt som ledamot Lindtman sade orsakas den här energikrisen som vi nu har i Europa till stor del av det att man inte har frångått de fossila bränslena tillräckligt snabbt. Om man är beroende av en energiform, som gas i Mellaneuropa, så drabbas man av unilaterala prishöjningar.

Eli energiakriisissä on kyse nimenomaan siitä, että emme ole siirtyneet tarpeeksi nopeasti pois fossiilisista ja että Keski-Euroopassa on tehty strategisesti huonoja valintoja. Kun historiankirjoja kirjoitetaan, riippuvuutta kaasusta ei tulla pitämään kovin viisaana asiana, eikä myöskään toki Nord Stream kakkosen rakentamista. Katsotaan, miten sen kanssa käy. Turvallisuuspolitiikka ja energiamarkkinat liittyvät myöskin valitettavasti toisiinsa.

Mitä Suomeen tulee, meidän etummehan nimenomaan on edistää tätä energiamurrosta. Energiamurroksen jälkeiset energiamuodot parantavat omavaraisuutta, ne tekevät meistä riippumattomia. Se on hyvä asia.

Perussuomalaiset puhuivat siitä, että tuulivoimasta ei tullut sellaista työllisyyden kasvatustajaa, jota oltaisiin toivottu. No, se johtui nimenomaan siitä, että olimme hitaita. Näimme tulevaisuuden, mutta emme tarttuneet siihen, ja tanskalaiset ajoivat ohi.

Tänäänkin me näemme tulevaisuuden. Siihen tulee tarttua, tulee olla edelläkävijä, luoda markkinat kotimaisille yrityksille, jotta ne sitten voivat kasvattaa lihasmassaansa ja lähteä

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

sitten maailmoja valloittamaan. Ja kun yrityksiltä kysyy, niin eihän mikään yritys tässä tilanteessa kaipaa äkkijarrutusta ja kääntymistä pois siitä tulevaisuudesta, jonka kaikki näkevät. Se, että me nyt tekisimme U-käännöksen ja lahjoittaisimme rahaa öljyvaltioihin — sehän olisi mitä typerintä energia- ja talouspolitiikkaa. Jos ministeri Lintilä vielä olisi täällä, hän voisi myöskin vahvistaa tämän viestin, joka selkeästi tulee yrityksiltä. He kaipaavat selkeää suuntaa, vahvaa sitoutumista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

15.29 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Korona-ajan kurittamien hoitajien, lääkäreiden, muiden sote-ammattilaisten hätähuudot on otettava vakavasti. Hallituksen lupaamia hoitotakuuta, henkilöstömitoitusta ja kotihoitoa parantavia pykäläitä tarvitaan, mutta tarvitaan tekijöitä, tarvitaan resursseja. Kyllä tuolla kentällä kysellään, miten nämä hyvät uudistukset toteutetaan, kun tämänhetkisiäkään vaatimuksia ei kyetä täyttämään. Jo pelkästään tuo laitoshoidon henkilöstömitoituksen toteuttaminen vaatisi tuhansia hoitajia lisää, ja onkin vaarana, että kotiin vietävät palvelut heikkenevät, kun niitä paperilla ollaan parantamassa. [Ben Zyskowicz: Se onkin seuraavan hallituksen asia!]

Ongelmana on myös se, että meillä kunta-alalla eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana neljäsosa nykyisistä sairaanhoitajista, kolmasosa lähihoitajista. Toisaalta hoitajia on paennut muihin tehtäviin. Esimerkiksi yli 70 000 sote-alan koulutuksen saanutta tekee töitä muualla kuin koulutuksensa mukaisissa tehtävissä.

Kristillisdemokraatit ovat tehneet useita esityksiä ja useita kertoja siitä, millä tavalla tämä yhtälö ratkaistaisiin, koska ongelma on akuutti eikä sitä pidä jättää sinne hyvinvointialueiden syliin — se on hallituksen ja eduskunnan ratkaistava. [Ben Zyskowicz: Se jätetään seuraavan hallituksen syliin!] Toivonkin, uusi peruspalveluministeri Lindén — teitä onnittelen — että tutustutte näihin meidän esityksiimme, ja odotan sitä, että te vihdoinkin nyt toisitte ne konkreettiset esitykset, millä tavalla hoitohenkilöstön määrä turvataan ja sotehenkilöstön määrä turvataan jatkossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavaksi edustaja Harkimo. Hänen puheenvuoronsa jälkeen siirrytään minuutin puheenvuoroihin. Puheenvuoropyyntöjä on sen verran paljon, että saamme mahdollisimman monelle vuoron.

15.32 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tärkeä asia, ja se vaatii paljon resursseja ja rahaa. Jos ajatellaan, että tarvitaan it-ratkaisuihin, palkkaharmonisointeihin, hoitotakuuseen ja hoitajamitoitukseen uusia resursseja ja rahaa, niin toivon, että valtiolta löytyy niitä. Siellä on jo monta aluetta, jotka ovat tehneet palkkaharmonisointia, ja nyt jos he eivät saa valtiolta rahaa tähän palkkaharmonisointiin, he joutuvat säästämään muualta. Miten he sitten pystyvät hoitamaan tämän hoitajatakuun ja hoitajamitoituksen ja it-ratkaisut, jos valtio ei anna heille resursseja? Toivon, että uusi ministeri... Onneksi olkoon, ministeri Lindén! Tiedätte varmaan tämän tilanteen ja tiedätte, paljonko rahaa siellä tarvitaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutin puheenvuoroihin. — Edustaja Kari.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

15.33 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ajankohtaiskeskustelu jakaa eduskuntaa oppositioon ja hallitukseen silloin, kun puhutaan taloudesta ja työllisyydestä. Se on aivan ymmärrettävää. Tosin yhtä ymmärrettävää on se, että silloin kun puhutaan ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, ajankohtaiskeskustelu yhdistää eduskuntaa. Näin huomasin myös kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa sanotun.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan, perussuomalaisten Mika Niikon, tviitti on aiheuttanut ihan ymmärrettävää huolta siitä, ovatko perussuomalaiset tasavallan presidentin ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan takuumiehinä. Edustaja Puisto tässä asiaa hieman vannoni, mutta olisin mielelläni kuullut tämän myös ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajalta tänä päivänä tässä salissa kansan silmien alla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

15.34 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sosialistit tunnetusti pitävät veroista ja verotuksesta, ja niitä keksitään aina lisää, eikä haittaa ollenkaan, vaikka niitä keksittäisiin ja tehtäisiin ilmastomuutoksen varjolla. Perussuomalaisten mielestä Suomen ei kuitenkaan ole pakko saavuttaa tai tehdä ilmastotavoitteita muuta EU:ta nopeammin. Se nimittäin merkitsee asumisen ja autoilun hinnannostoa, ja tämä keskustan ja vihreiden nyt yhdessä harjoittama ilmastopolitiikka käy erityisesti maaseudulle hyvin kalliiksi. Perussuomalaiset ovat, kuten tiedätte, jättäneet tänään välikysymyksen asumisen ja autoilun hinnasta, ja sen saattelemana nyt, kun hallitus ryhtyy pohtimaan siihen vastaamista, toivotan teille hyvää alkavaa istuntokautta ja voimia ja sitä, että te lopettaisitte nyt tuon vihreiden johdolla tehtävän kuluttajahintoja nostavan ja yritysten kilpailukykyä heikentävän politiikan. [Vasemmalta: Miten UTP?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sarkomaa.

15.35 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän talouspolitiikan arviointineuvoston viesti tiivistettynä on se, että hallituksella on edessä totuuden hetki. Kykenettekö te siirtymään velkarallista valintojen ja vastuun tielle, siitähän tässä on kysymys.

Nostetaan esille esimerkiksi tie. Tie on talouskasvun supersiemen, mutta valtavasta velanotosta huolimatta edessä on raju tiederahojen lasku. Hallituksen tiedepolitiikka on epäonnistunut. Suomen Akatemiaa uhkaavat maallemme vahingolliset rahoitusleikkaukset. Ne olisi torjuttava. Valtion rahoitusta yliopistotasoiseen terveystutkimukseen olisi lisättävä, mutta koko rahoitusmalli on auki. Yliopistosairaaloiden rahoitus on täysin auki.

Kysynkin nyt pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä: pitääkö hallitus vahtivuorolaan kiinni tuoreesta kaikkien puolueiden yhteislupauksesta ja aloittaa kehyksiä kunnioittaen, siis kehyksiä kunnioittaen, tutkimus- ja tuotekehityksen rahoituksen pitkäjänteisen noston? Ja kysyn: onko tuo t&k-rahoituslaki valmisteilla, ja onko valmisteilla täyttää tuo lupaus, että noin 200 miljoonaa euroa lisätään vuoden 2023 budjettiin? Tästähan kaikki hallituspuolueet sopivat. [Puhemies: Aika!] Totean vielä, että tämä yhteinen lupaus on jo kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa, eli se osoittaa sen, että jos halutaan panostaa tieteesseen, [Puhemies: Aika!] jos on tahtoa, niin on myöskin tie. Mutta toivon, että nyt vastaatte: pidätkö te tiedelupauksen vai ette?

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ajan reipas ylittäminen antaa puhemiehelle oikeuden jättää joku puheenvuoro väliinkin. — Edustaja Vehviläinen.

15.37 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun aiheena on nyt tämän vaalikauden viimeisten valtiopäivien työohjelma, ja arvelen, että lähikuukaudet tässä salissa keskustellaan edelleenkin terveydestä, turvallisuudesta ja taloudesta. Toteaisin ehkä tämän turvallisuuspolitiikan osalta, että tänään ollaan nähty, että meillä ei ole varaa myöskään hutilausuntoihin. Talouden osalta ajattelen sillä tavalla, että ne ovat niin vaikeita haasteita, mitä meillä on julkisen talouden osalta, että niitä kannattaisi jokaisen edustajan ja jokaisen eduskuntaryhmän huolella punnita eikä olla halveksiva toisten esityksiä kohtaan. [Antti Lindtman: Kyllä!] Ja tässä arvelen, että tämä ei koske vain tätä vaalikautta vaan myös seuraavaa vaalikautta ja vaalikausia, koko vuosikymmentä.

Terveyden osalta totean sen, että kaikki olemme väsyneitä tähän koronaan. Siitä toivotavasti pääsemme irti, mutta työvoimapula on se kysymys, [Arto Satonen: Kyllä, se on totta!] joka meidän pitää ratkaista, ja siihen laitetaan paukkuja.

Puhemies Matti Vanhanen: Hassi.

15.38 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on toteuttanut monia merkittäviä uudistuksia pandemian oloissa, mutta paljon työtä on vielä jäljellä. Yksi keskeinen uudistus, joka on vielä kesken, on kaivoslain uudistaminen paremmin ympäristöä suojelevaksi ja myöskin kaivosten vaikutusalueiden ihmisten oikeuksia ja maanomistajien oikeuksia suojelevaksi. Raaka-aineiden kysyntä kasvaa maailmassa, ja se luo kasvavaa painetta kaivostoimintaan. Juuri tässä tilanteessa on erittäin keskeistä, että säilytämme maltin emmekä mahdollista maaperämme rikkauksien ryöstämistä ympäristön kustannuksella. Pahimmillaan kaivosjätteet, jos asiat on hoidettu huonosti, voivat pilata ympäristöä jopa satojen vuosien ajan. Toivon todella, että myös tässä asiassa hallitus pystyy tekemään hyvät päätökset.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

15.39 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisistä huolimatta olemme onnistuneet tekemään oppivelvollisuus- ja perhevapaaudistuksen kaltaisia suuria, tasa-arvoa lisääviä uudistuksia. Molemmilla on vaikutuksia myös työelämään. Tämän lisäksi työmarkkinoiden ongelmiin pitää puuttua tiukemmin, olipa kyse syrjinnästä, palkkaepätasa-arvosta, ihmiskaupasta tai luottamusmiesten liian heikosta asemasta.

Korona-aikana olisin itse kaivannut myös keskustelua perustulosta. Kriisiaikana olemme kuitenkin tukeneet talouden elvytystoimin yrityksiä, työntekijöitä ja kuntia. Hyvä niin. Työllisyys on ennätystasolla ja elvyttävä talouspolitiikka käänsi velkasuhteen laskuun. Tällä linjalla on järkevää jatkaa. Suomen ei kannata palata näivettävälle leikkausuralle.

Parlamentarisessa tki-ryhmässä me kaikki sitouduimme tavoitteeseen nostaa tutkimus- ja kehittämismenot 4 prosenttiin suhteessa bkt:hen 2030 mennessä. Ja toivon kovasti, että koulutukseen, tieteeseen ja tutkimukseen suhtaudutaan kannattavina investointeina jo heti kehysriihessä. [Ben Zyskowicz: No sehän on teistä kiinni!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

15.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että hallitus on vastuullisesti pystynyt hoitamaan taloutta, ja hyvä, että hallitus on arvovalinnoissaan myös halunnut tukea sitä, että korona-aikana syntynyttä hyvinvointivelkaa maksetaan kiinni. Minusta se on oikeudenmukaista, se on reilua.

Mutta, puhemies, päivän kysymys, mihin emme ole kokoomukselta saaneet vastausta, kun he täällä kovasti vannovat talouden arviointineuvoston nimeen, on se, aiotteko muuttaa tälle vuodelle vaihtoehtobudjetin linjaa. Nimittäin tosiasia on, että talousarviointineuvosto ei tue kokoomuksen tämän vuoden vaihtoehtobudjetin linjaa. Te olette vaatineet julkia miljardin leikkauksia. Niille ei tule tukea. Nimenomaan varoitetaan, että pitää mennä pikkuhiljaa talouden sopeuttamistielle. Tämähän juuri vastaa hallituksen politiikkaa, hallituksen arvovalintaa. Mutta ei ihme, että kokoomus ei halua vastata tähän kysymykseen, kun te ette saa tältä arviointineuvostolta tukea teidän vaihtoehtobudjetin linjauksiin. [Ben Zyskowicz: Heti vastataan, kun saadaan puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

15.42 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama kommentti aikaisempaan.

Valtionhallinnon eli hallinnon virkamiesten, ei niiden ruohonjuuritason työntekijöiden, määrä on vuodesta 2016 kasvanut kolmella ja puolella tuhannella. Meillä on OECD:n tutkimusten mukaan tehoton julkinen sektori, ja siellä on todettu, että Suomen julkinen sektori saisi saman tuotoksen 35 prosenttia pienemmällä panoksella. Täällä puhutaan paljon siitä, että tarvitaan lisää työntekijöitä. Emmeköhän me saa siirrettyä täällä julkisen sektorin sisällä varmasti aika hyvin osaajia ja asiantuntijoita ja uudelleen koulutettua heitä myöskin niille aloille, joilta puuttuu porukkaa.

Ympäristöpolitiikasta vielä sen verran, että tämä tilanne, jossa te teette ilmastotoimia, jotka eivät ole vaikuttavia, velaksi ja nostamalla veroja ja heikentämällä ostovoimaa, ei ole terve. Tästä ei tule seuraamaan sitä vihreää kasvua — tästä ei tule seuraamaan minkäänlaista kasvua.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.43 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelun kuluessa useatkin puheenvuorot ovat sivunneet talouden haasteita. On aivan totta, niin kuin täälläkin tilannekuvaa on esitelty, että vaikean koronanotkahduksen jälkeen, toisaalta sen aikana harjoitetun hyvän ja viisaan talous- ja koronapolitiikan myötä, notkahduksesta siirryttiin myönteiseen talouskehitykseen ja nyt yllämme on paljon epävarmuutta — paljon myös huolta ihmisten toimeentulosta ja pärjäämisestä täälläkin esiin nousseen energiatilanteen vuoksi. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Mutta keskustelun kuluessa on nostettu esiin myös, aivan oikein, talousryhti ja talouden kasvu, ja vastaan erityisesti nyt osioon, joka liittyy talouskasvuun ja tutkimukseen ja kehitykseen, johon useammat edustajat ovat viitanneet.

Edustaja Sarkomaa, tuon lain osalta, johon viittaatte — jota parlamentaarinen työryhmä viitoitti hallitusta toteuttamaan, jotta tutkimus- ja kehityspanostukset olisivat pitkäjänteisiä — työ on aloitettu valtiovarainministeriössä, aivan parlamentaarisen sovun mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Olen hyvin iloinen kaiken kaikkiaan siitä, että meillä oli puolueiden välinen yhteisymmärrys kauas katsomisesta niin, että Suomi nousee vain uutta luomalla, tuottavuutta vahvistamalla ja synnyttämällä uusia keksintöjä ja ideoita, joita tutkimus ja kehitys meille tuottavat. Se tulee tarkoittamaan myös taloudellisia satsauksia, niin että me päädymme oikealle uralle, kohti 4:ää prosenttia bkt:stä. Ja kyllä, muutoin — ilman näitä uusia ratkaisuja — me olisimme kulkemassa väärään suuntaan. Siihen meillä ei ole varaa, jos ja kun mielimme taloutemme uudistuvan.

Uskon myös ja tiedostan ja tiedän, että talouskasvun vahvat hedelmät syntyvät eri puolilla Suomea alueilla ja niiden elinvoimasta, ja siksi nostan esiin myös koulutuspolitiikan, koulutusvastuut, koulutuksen uudet aloituspaikat ja ylipäätään varhaiskasvatuksesta lähtien tehtävät satsaukset koulutukseen, jotka ovat pitkäjänteisen talouskasvun keskeisiä ydintekijöitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.45 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se turva-arkkitehtuuri, joka Eurooppaan synnytettiin kylmän sodan jälkeen 90-luvun alussa, ollaan nyt vahvasti haastamassa. Siinä oli kolme isoa periaatteellista elementtiä:

Ensinnäkin jokaisella maalla on itsenäinen mahdollisuus päättää omista turvallisuusratkaisuistaan, ja silloinen tasavallan presidentti Koivistohan sen muotoili, että Suomen lähtökohtana on pitää ystävät lähellä, ja jos vihollisia on pakko olla, niin ne kaukana. Kun vihollinen on lähellä, jäävät ystävät kauas.

Yhteinen turvallisuus oli toinen periaate, jakamaton turvallisuus, jonka lähtökohtana on tietenkin se, että kenenkään kustannuksella ei haeta turvallisuusslisää. Siihen kuuluu myöskin se, että sotilaallisella voimannäytöllä puhumattakaan -käytöllä ei uhata.

Kolmantena elementtinä olivat asevalvontatoimet, mukaan lukien luottamusta lisäävät toimet, joita valitettavasti suurvallat jos toisetkin ovat asteittain purkaneet. Nyt juuri tarvitaan vuoropuhelua, dialogia, ei sotilaallisen voiman näyttöä ja käyttöä. Ja Suomen turvallisuutta ei mikään uhkaa, me elämme tällä hetkellä vakaassa toimintaympäristössä, ja kaikki varmasti olemme yhtä mieltä siitä, että myöskään emme hätiköidyillä omilla toimillamme tätä vakautta heikennä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lehto.

15.46 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näillä valtiopäivillä hallitus on lisäämässä tulevaisuuden eläkeläisten köyhyyttä, kun se on poistamassa ansiosidonnaisen lisäpäivät elikkä eläkeputken. Nythän työttömillä on ollut mahdollisuus ansiosidonnaisella kerryttää eläkettä, jota ei ole mahdollisuus kerryttää työmarkkinatuella. Ja se vaikuttaa niiden tulevaisuuden eläkeläisten tuloihin, ketkä joutuvat työttömäksi ennen eläkkeelle jäämistä.

SAK:n laskelmien mukaan työttömäksi jääneen 60-vuotiaan keskipalkkaisen kuukausieläkettä leikataan satoja euroja. Vaikutus voi olla taitettua indeksiä suurempi. Ja kun tiedetään, että nykyisestä hallituksesta neljä puoluetta olivat silloin tekemässä taitetun indeksin, niin nyt ne neljä puoluetta ovat sitten keskustan kanssa leikkaamassa tulevaisuuden eläkeläisiltä. Elikkä tämä tulee vaikuttamaan.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Te, pääministeri Marin ja teidän puolueenne, puhuitte ennen vaaleja, että tulee sitten vappusatanen, mutta nyt te leikkaattekin tulevaisuuden eläkeläisiltä, ja nykyisetkään eläkeläiset eivät saaneet, mitä luvattiin. Tämä vaikuttaa tulevaisuudessa eläkeläisten tuloihin todella paljon. [Kimmo Kiljunen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

15.47 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saramo täällä mainitsi, mitkä maat ovat pärjänneet parhaiten tässä koronakurimuksessa, ja se on ihan totta, että Pohjoismaat ovat pärjänneet parhaiten. Nyt kysymys kuuluukin, että kun seuraava kriisi tulee, niin onko Suomi vielä silloin Pohjoismaiden joukossa. Jos me nyt katsotaan, mitä tässä on tapahtunut, kun on puhuttu Suomen suhteellisesta asemasta, niin nyt me täällä ollaan iloisia siitä, että työllisyysaste on 73. Muissa pohjoismaissa ollaan jo reilusti yli 75:n, tavoitellaan 80:tä. Jos me saataisiin ne 60 000 työpaikkaa nyt täytettyä, jotka meillä tällä hetkellä on, niin mekin päästäisiin lähemmäs sitä. Jos katsotaan velkaantumista, niin meillä ollaan lähellä 80:tä prosenttia bruttokansantuotteesta menossa. Tanska ja Ruotsi ovat 40 prosentissa. Ero on aivan valtava, ja kysymys todellakin kuuluu, pysymmekö me mukana tässä pohjoismaisessa hyvinvoinnissa, kun vielä tiedämme, että kansalaisemme ovat köyhempiä kuin Ruotsissa. Tämä on se asia, mikä pitäisi ottaa vakavasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Könttä.

15.49 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan julkiset kannanotot ja etupiirijattelun kanssa flirttaileminen on ajattelematonta ja vaarallista puhetta. Entä jos Suomen kohtalosta puhuttaisiin näin? Entä jos Suomen puolesta päätettäisiin, mihin etupiiriin kuulumme? Historiasta tiedämme, ettei tällaisen politiikan tie ole toivottavaa eikä tällaiselle tielle meidän itse pidä muita itsenäisiä valtioita ulkopoliittisen johdon toimesta ohjata. Lännen on oltava yhtenäinen ja edistettävä vakautta koko mantereella, sillä me olemme vain niin vahvoja kuin tämän ketjun heikoin lenkki, ja tätä lenkkiä meidän täytyy vahvistaa eikä heikentää. Ulkopoliitikassa Suomella tulee olla selkeä, johdonmukainen ja yhtenäinen linja. Mutta mikä on perussuomalaisen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja, ryhmäpuheenjohtaja Tavio? Oletteko te presidentti Niinistön vai edustaja Niikon linjalla?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

15.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitän saamistani onnitteluita.

Puheenvuoroja käyttivät työvoimatilanteesta ja henkilöstön saatavuudesta ainakin edustajat Vehviläinen ja Räsänen. Haluan omalta osaltani todeta, että näen tämän haasteen itse asiassa palvelujärjestelmän ja ehkä koko meidän työelämämme — siis menemme myös julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolelle — suurimpana haasteena Suomessa tällä hetkellä. Se lienee meille kaikille itsestään selvää, että kun meillä työmarkkinoille tulevat 50 000 henkilön suuruiset ikäluokat ja eläkkeelle siirtyvät 80 000 henkilön suuruiset ikäluokat, siinä on yhtälö, jonka edessä emme ole olleet koskaan aikaisemmin.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Tähän löytyy keinoja. Se keinoluetelo on tietysti kovin pitkä. Marraskuussa on sosiaali- ja terveysministeriössä käynnistetty erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon alalta hanke, jossa käydään kaikki nämä asiat läpi, on kysymys sitten koulutuksesta — niin koulutusmääristä kuin sisällöstä — työoloista, työjärjestelyistä, johtamisesta, kaikesta tähän liittyvästä, poissulkematta sitten myöskään työvoimaperäisiä, ammatillisia, mielellään hyvää suomea puhuvia maahanmuuttajia. Kaikki nämä täytyy tässä käydä läpi.

Viittaisin Helsingin Sanomien lauantaiseen, erittäin hienoon raporttiin Herttoniemen koronasairaalaan. Voiko vaikeammissa oloissa työskennellä? Mutta kuinka motivoitunutta oli se henkilöstö, joka siellä työskenteli, ja kuinka nopeasti heidät oli saatu sinne kaupungin sisäisillä siirroilla — koska se työ itsessään motivoi. Sitten kun saamme vielä ulkoiset puitteet, mahdollisesti palkkauksen ja muut asiat paremmalle tolalle, niin uskon, että me tulemme tästä selviämään, mutta itse asiassa kyseessä on selviytymistaistelu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

15.52 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyystoimet, joilla vahvistetaan julkista taloutta, ovat todella tervetulleita ja tarpeellisia. Ikärakenteemme on valitettavasti hyvin vaativa. Julkisen sektorin lisäksi 65 prosenttia työnantajayrityksistä on jo tällä hetkellä vaikeuksissa löytää osaavaa työvoimaa. Työperäisen maahanmuuton edistäminen, johon hallitus on tarttunut, tarvitsee yhä aktiivisempia ja ripeämpiä toimia ja jokaisen täällä asuvan mukaan ottamista.

Suomen menestys on pitkään perustunut korkeaan osaamiseen. Tästä on entistä tärkeämpää pitää kiinni. Koulutuspanostukset eivät saa katketa. Hienoa, että kokoomuskin sitoutuu nyt ammatillisten opettajien riittävyyteen myös jatkossa. [Timo Heinosen välihuuto]

Tulevaisuutemme turva nojaa nykynuortemme hyvinvointiin, ja meidän täytyy tehdä parhaamme. Koronan myötä juuri nuoret ovat ottaneet kaikista pahimmin köiniin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Malm.

15.53 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasaisesti tässä salissa kuuluu kysymys, mitä jätetään lapsille. Lapsille tulee jättää edellytykset hyvään elämään, koulutukseen, työhön, jolla elää, tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen, ja niiden pitää olla mahdollisia tällä maapallolla — se on myös SDP:n näkymä tulevaisuudesta. On aivan totta se, että ilmastotoimet maksavat, mutta se se vasta maksaakin, jos me emme tee mitään.

Suomessa on osaavaa teollisuutta ja osaamista juuri tällä alalla. Se tarkoittaa sitä, että meillä on tulevaisuudessa mahdollista antaa meidän lapsillemme koulutusta ja työtä ja sillä työllä voi elää. Sen takia meidän täytyy myös kannustaa julkista puolta tekemään näitä investointeja, ja aika moni meistä tässä salissa istuu erilaisissa kunnanvaltuustoissa, joissa voidaan panostaa vaikkapa hiilineutraaliin rakentamiseen tai biovoimалоihin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

15.54 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri sivusi puheessaan oikeastaan kaikkea paitsi kotimaista maataloutta ja sen erittäin huonoa tilaa. Onko niin, että hallitus haluaa korvata kotimaiset tuotteet ulkomaalaisilla? Se on huonoin

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

vaihtoehto niin ruoan laadun, työllisyyden, huoltovarmuuden kuin ilmaston kannalta, [Perussuomalaisien ryhmästä: Ja maun!] ihmisten inhimillisestä tuskasta puhumattakaan. Olsi hienoa kuulla, onko joitain tekoja tulossa kotimaisen tuottajan eteen vielä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

15.55 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä pääministeri Marin ja useammat hallituksen riveissä olevat kansanedustajat ovat kehuneet sitä, mihin kaikkeen hyvään tämä hallitus on laittanut lisää rahaa. [Maria Guzenina: On syytäkin kehua!] Näin on todellakin tehty, mutta kun näin on tehty ilman, että mistään olisi pysytty mitään säästämään, niin kaikki tämä on tehty velaksi. No se ei kai vaadi kovin suurta valtiomiestaitoa, että osaa ottaa lisää velkaa ja laittaa hyvin tarkoituksiin.

Sitten täällä on lainattu monesti valtioneuvoston asettaman talouspolitiikan arviointineuvoston kehuja hallitukselle ja viitattu niihin — niin kuin te olette ne tulkinneet. Minä lainaan sellaista, mitä te ette ole halunneet lainata, esimerkiksi: ”Hallituksen päätös nostaa menokehyksiä toimikautensa keskellä heikentää kehysmenettelyn, joka on toiminut hyvin aikaisemmin, uskottavuutta toimia julkisen talouden ankkurina ja menokehityksen hillitsijänä.”

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen. — Nyt myös ministereille 1 minuutti.

15.56 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mika Kari sanoi täällä viisaasti, että vaikka tässä salissa monet teemat hajottavat, niin turvallisuus on se, joka yhdistää. Täällä monessa puheenvuorossa kysyttiin myös sitä, miten voimme varmistaa turvallisuuden, miten me voimme varustautua hybridivaikuttamiseen. Hybridivaikuttamiseen vastataan tietysti monenlaisilla eri keinoilla. Siinä puhutaan niin operatiivisista, oikeudellisista, diplomaattisista kuin taloudellisistakin keinoista. Ja ehkä muistatte, että me yhdessä — hallitus eduskuntaryhmien puheenjohtajien kanssa — sovimme, että teemme tämmöisen selvityksen siitä, tarvitsemmeko joitakin lainsäädännöllisiä muutoksia, joilla voimme paremmin varautua hybridivaikuttamiseen. Tämä selvitys on sisäministeriössä pian valmistumassa, ja kuten myös pääministeri puheessaan kertoi, niin olemme myös valmiita uudistamaan valmiuslakia, joka on oikeusministeriön vastuulla, ja myös ministeri Henriksson on moneen kertaan sen täällä esiin nostanut.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson, 1 minuutti.

15.57 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin ilahduttavaa, että niin moni edustaja täällä tänään on kantanut huolta ammatillisen koulutuksen opettajista. Edellisellä vaalikaudella, kun perusrahoitusta kertaheitolla leikattiin, OAJ:n arvion mukaan noin 1 600 ammatillisen koulutuksen opettajaa jouduttiin irtisanomaan. Tämän hallituskauden aikana ammatillisen koulutuksen määrärahoja on lisätty kertaluontoisilla määrärahoilla, mutta sitä ei ole tehty tavalla, joka olisi tarkoittanut sitä, että nämä kaikki opettajat joutuisivat jättämään työnsä tämän vuoden lopussa. Koulutuksen järjestäjät pystyvät itse päättämään, kuinka pitkiin työsuhteisiin näitä opettajia on palkattu, ja rahaa on myöskin voitu käyttää tuntiopettajien, siis jo töissä olevien opettajien, tuntien lisäämiseen. [Vilhelm Junnila: Pätäkötitä!] Tästä huolimatta on vahvat perusteet li-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

sätä ammatillisen koulutuksen pysyvää rahoitusta, [Timo Heinonen: No totta kai!] koska edelleen joudumme työskentelemään niiden ongelmien kanssa, joita edellisen vaalikauden leikkaukset ovat aiheuttaneet [Timo Heinonen: Eivät ne nyt enää meidän ongelmia ole!] ammatillisen koulutuksen laatuun ja lähiopetuksen määrään. Tilanteessa, jossa oppivelvollisuutta on laajennettu ja työvoimapula on suuri, on ehdottoman vahvat perustelut tämän rahoituksen vakinaistamiselle. [Sari Sarkomaa: Kauanko hallituksen pitää istua, että kannetaan vastuuta omista toimista?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

15.59 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Vehviläinen peräänkuulutti asiallista debatointia talouden tilanteesta ja muista haasteista. Haluan tuoda esiin sen, että meitä kokoomuslaisia todella huolestuttaa tämä velkaa velan päälle -politiikka. Me olemme aidosti siitä huolissamme. Jos katsotaan tämän hetken tilannetta, niin pelkästään valtion korkoihin menee yli 500 miljoonaa euroa vuositasolla, ja jos sitä voisi johonkin lukuun verrata, niin esimerkiksi opintoraha ja asumislisä on 480 miljoonaa. Eli emme puhu todellakaan mistään pienestä summasta.

Me olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet erilaisia suunnitelmia, joilla voidaan saada 100 000 uutta työpaikkaa. [Pia Viitasen välihuuto] Nyt jos katsotaan vaikka pitkäaikaistyöttömien määrää, joka on tällä hetkellä 107 000 — eli henkilöitä, jotka ovat yhtäjaksoisesti yli vuoden hakenneet töitä — niin valtaosa näistä ihmisistä on yli 55-vuotiaita. Haluaisinkin kysyä teiltä, hallitus: mitä täsmätoimia te olette näille henkilöille ajatelleet — muuta kuin tämä putken katkaiseminen eläkkeen osalta — jotta he todella työllistyisivät, jotta yritykset motivoituisivat [Puhemies: Aika!] ottamaan heidän osaamisensa käyttöön?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

16.00 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää ihmetellä kokoomuksen vastuuttomia avauksia. Kerta toisensa jälkeen puolueen ratkaisu on se, että leikataan sosiaaliturvasta, eli lisättäisiin pienituloisten ihmisten hyvinvointivelkaa ja vietäisiin läpi veronalennuksia hyväosaisille. Mikään ilmastoystävällinen ratkaisu tällaiset hyväosaisia suosivat ja valtion taloutta heikentävät veronalennukset eivät ole, pikemminkin viherpesua. Isot tuloerot eivät tue myöskään ekologista siirtymää millään tavalla.

Samaan hengenvetoon massiiviset, lähes miljardin koulutusleikkaukset vahtivuorollaan läpi vienyt kokoomus antaa ymmärtää, että hallitus veisi läpi leikkauksia tieteeseen, [Timo Heinonen: Se oli Sipilän hallitus!] kun mitään tällaista päätöstä ei ole tehty. Minusta tämä on hävytöntä harhaanjohtamista. Ehkäpä teidän koulutusleikkauspuolueena on vain vaikea kestää sitä, että meillä on nyt vallassa hallitus, joka on lisännyt koulutuksen rahoitusta jokaisella koulutusasteella. Toivon todellakin, että kokoomus sitoutuu koulutuksen määrärahojen kasvattamiseen hallituksen tavoin myös tulevaisuudessa. [Timo Heinonen: Ei mene Kansan Uutisista läpi!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

16.02 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntui kuin varjo-yhteiskunnalta, kun edustaja Lindtman rinta röyheänä esitteli yhtä kritiikitöntä lausetta ra-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

portissa — melkein kuin pitäisi mitali antaa, vaikka samaan aikaan meillä on merkittävä energiakriisi, jonka tavalliset kansalaiset kokevat bensapumpulla ja sähkölaskussa. Vihreä siirtymä vaikuttaa: Neste ja UPM valitsivat ulkomaat biolaitoksille.

Mutta muitakin haasteita logistiikkaketjussa on, kuten meriliikenteen tuleva tilanne. Yksi vaihtoehto voisi olla tavarankuljetuksen arvonlisäverotuksen laskeminen. Tämähän henkilöiden osalta päätettiin jo aikaisemmin. Ja jos investoinnit karkaavat, niin muutama päivä sitten sentään Glory seilasi Turkuun, mutta sekin lähti Kiinasta.

Arvoisa puhemies! Miksi esitätte täällä yhtä aikaa valtionhoitajaa, kun velka on tapissa, ja miksi esitätte työväenpuoluetta, vaikka työtä siirtyy ulkomaille ja vaikka kaikilla ei ole varaa käydä töissä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

16.03 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voinut välttyä vaikutelmalta, että edustaja Heinonen heitti täällä keskustelun alussa välihuudoissaan hie-man pilkallisesti maataloudesta. Ei maatalouden asioista huolehtimisessa ole mitään hävettävää. Kysymys on vakavasta asiasta, oman ruuantuotantomme tulevaisuudesta. [Sosiaali-demokraattien ryhmästä: Juuri näin!]

Suomen maatalous on kriisissä. Olen ehdottanut parlamentaarisen, kaikki hallinnonalat huomioon ottavan komitean perustamista. Viimeksi tällainen on ollut noin 35 vuotta sitten maatalouden asioita pohtimassa. Siinä kaikilla eduskuntaryhmillä olisi mahdollisuus ilmaista maataloutta koskeva tahtotilansa. [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] Tarvitaan tietenkin myös hyvin nopeita toimia maatalouden vaikean tilanteen helpottamiseksi. Kysymys on ensi kesän sadon turvaamisesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

16.04 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On vähän surullista, edustaja Kiviranta, lähteä heittelemään tuollaisia kommentteja täällä. Me toimimme ihan aiheellisesti esille maatalouden vaikean tilanteen. Keskustalla on tällä hetkellä vahtivuoro meidän ruoantuotannon ja maatalouden osalta, ja me olimme huolissamme siitä, että teidän ryhmäpuheenvuorossanne yksi pieni lause oli varattu ruoantuotannolle ja maataloudelle. Meidän maataloutemme, edustaja Kiviranta, on historiallisen suuressa kriisissä. Luetteko te maatalouteen liittyviä artikkeleita lainkaan? [Välihuutoja] Seuraatteko te, mitä siellä kentällä tapahtuu? Te tulette tänne ja puhutte toisten suuhun sanoja, joita täällä ei ole sanottu. Teillä on tällä hetkellä valta laittaa maatalousasiat kuntoon eikä syytellä muita. Suomalaiset maatalousyrittäjät, maanviljelijät, odottavat, Kiviranta ja keskusta, teiltä tekoja eivätkä tyhjänpäiväisiä puheita. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

16.05 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Matti Vanhanen: Mikrofoni. [Timo Heinonen: Ei tarvitse!]

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

En pelkästään lue maataloutta koskevia artikkeleita, vaan olen niitä kirjoittanut yli 20 vuotta erittäin paljon. [Timo Heinonen: No miksette tee mitään?] Kysymys on vakavasta asiasta. Jos sain väärän mielikuvan näistä välihuudoista, niin pyydän anteeksi. [Timo Heinonen: Saatte!] Minusta näin vakavalla asialla ei kannattaisi heitellä huulta, [Timo Heinonen: Juuri näin!] ja minusta meidän kaikkien pitäisi löytää yhteinen ajattelu maatalouden kriisin helpottamisesta. Tilanne on todella vakava, [Timo Heinonen: Juuri näin!] ja se olisi kaikkien syytä tässä salissa ymmärtää. [Timo Heinonen: No niin, tulihan sieltä rakentavaa puhetta maataloudesta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eskelinen.

16.06 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika synkkää tulevaisuuskuvaa perussuomalaiset tällä hetkellä suomalaisille maalaavat, toisin kuin tämmöisenä kriisin aikana pitäisi tehdä. Täällä monessa puheenvuorossa on todettu ja kaikki mitarit osoittavat, että Suomi on talouden ja työllisyyden osalta pärjännyt Euroopan kärkimaitten joukossa.

Edustaja Harkimon puheenvuorossa oli viitattu siihen, että emme pysty uudistumaan. Tämä hallitus on tehnyt historialliset uudistukset sosiaali- ja terveystoimessa, koulutuksessa ja liikennepolitiikassa nyt ainakin — heti päältä lueteltuna — kymmeneen vuosiin historiallisimmat uudistukset.

Jos kevään työohjelmaa katsoo, niin samalla tavalla kuin edustaja Vehviläinen totesi, kyllä minusta se kevään työohjelman ykkösasia on tämän hyvän kasvu-uran tukeminen. Se vaatii tällä hetkellä erityisesti vastauksia tähän jatkuvaan työvoimapulaan. Globaali komponenttipula on olemassa, ja tulee tukea sitten myös yritysten kasvuhalukkuutta, jota tällä hetkellä on valtavasti olemassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

16.07 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat tänään yhdessä kristillisdemokraattien ja Liike Nytin kanssa jättäneet välikysymyksen siitä, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin muun muassa huoltovarmuuden, sähkön ja polttoaineiden hinnan laskemiseksi, ja toivomme toimenpiteitä. Ja nyt aika huolestuneena kuuntelin täällä keskustan puheenvuoroja ja enteilen vastausta, että perustetaan parlamentaarinen työryhmä. Ihmisillä on hätä.

Tuossa edustaja Heinonen kyllä ihan ansiokkaasti kysyi, seuraatteko te lainkaan mediaa. Esimerkiksi Maaseudun Tulevaisuudessa on tuore artikkeli maanviljelijästä, joka kertoo, että apulannan, sähkön, polttoöljyn hinnat ovat nousseet moninkertaisiksi. Nyt toivon, että teidän vastauksenne ei tule olemaan parlamentaarinen työryhmä.

Odotamme erittäin pikaisesti vastauksia. Ainakin itse olen todella huolissani meidän ruoantuotannosta ja kuljetuskustannuksista. Toivottavasti tämä hallitus ei ole kiinnostunut vain vihersiirtymästä vaan myös siitä, että ihmiset pysyvät hengissä tämän vihersiirtymän ajan. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

16.08 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoiset salissa olevat keskustalaiset edustajat ja yksi ministeri, velkaa on otettu, monia toimialoja on tuettu, on elvytetty, mutta tällä hetkellä arviolta 2 000 maatilaa on maksuvalmiuskriisissä. Nyt ei tarvita komiteoita. [Leena Meri: Juuri näin!] Lannoitteiden hinta on kaksinkertaistunut, samoin sähkön hinta osalla tiloista, polttoöljyn hinta on noussut, tuottajahinnat eivät ole nousseet — yhtälö on kestämaton. Mikään yritys ei toimi pelkillä lupauksilla tulevaisuuden teknologiasta. Yritykset ja maataloustuottajat tarvitsevat rahaa viivan alle, jotta ne pysyisivät hengissä.

Hallituspuolueistakin on kuultu avauksia maatilojen tukemiseksi. Puolustusministeri Kaikkonen, te edustatte keskustan ministereitä nyt aitiossa. Puolustatteko te maataloutta? Tilojen ahdinko ei näy mitenkään esimerkiksi hallituksen lisäbudjetissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

16.10 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden ongelmiin yksi syy on energian korkea hinta, ja minun mielestäni hallituksessa kannattaisi kiinnittää huomiota eurooppalaiseen energiapolitiikkaan, sillä me emme ole äänetön yhtiömies. Yksi keskeisimpiä ongelmia on päästöoikeuden hinta, joka alkaa nyt lähestyä kriittistä rajaa eli sataa euroa tonni. Se johtuu kahdesta syystä: maakaasun kallis hinta on lisännyt kivihiilen ja ruskohiilen käyttöä, ja se on taas lisännyt päästöoikeuksien kysyntää, ja kun vapaasti markkinoille laskettavia päästöoikeuksia on vähennetty liian paljon eli 4,2 prosenttia, niin tästä tulee ongelma, että päästöoikeuden hinta on pysyvästi korkealla. Arvoisa pääministeri, toivon, että te Eurooppa-tasolla otatte tämän esille ja mietitte, mitä tälle voidaan tehdä, koska se aiheuttaa isoja, vakavia taloudellisia ongelmia koko Euroopassa ja erityisesti perifeerisessä Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viljanen.

16.11 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä Suomen nykyinen hallitus, te siellä aitiossa, olette melkoiseen tilanteeseen joutuneet, kun viimeiset vuodet olette painineet oikeastaan pelkästään koronatilanteen parissa, ja hyvin olette sen hoitaneet. Kuitenkin kriisin keskelläkin on tehty ihan valtavan isoja uudistuksia, siitä kiitokset teille. Talous on kasvanut ripeästi ja työllisyystilanne on vallinneisiin olosuhteisiin nähden verrattain hyvä. Talous- ja työllisyyspolitiikka on ollut onnistunutta, mutta se on ollut myös reilua. Se on ollut ihmisten kannalta reilua, ja siitä kyllä suuret kiitokset teille.

Vahva talous on kaiken perusta, ja siksi talouskasvua pitää tukea. Tarvitsemme osaamista, innovaatioita ja investointeja. Työvoimapula ei saa myöskään muodostua pysyvämmäksi kasvun esteeksi. Se ei myöskään saa muodostua esteeksi sille, että pystymme turvaamaan kansalaisten peruspalvelut.

Toivon hallitukselle ja miksei myöskin eduskunnalle viisautta, päätöksentekokykyä ja keskinäistä luottamusta. Paljon on vielä tekemistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

16.12 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä keskusta puolustaa maataloutta, ja todellakin jaamme huolen ja peräänkuulutamme kyllä toimia tilanteen ratkaisuksi, [Kokoomuksen ryhmästä: Kuka niitä tekee?] konkreettisia toimia.

Puhemies! Suomi on vakaa, hieno maa, mutta kyllä maailman melskeet vaikuttavat myös meihin. Olemme toki selvinneet verrattain hyvin monista haasteista mutta samalla ajautuneet tilanteeseen, jossa ehkä tällaisia uusia iskuja emme kaipaa. Juuri nyt voimme tietysti jakaa ilon siitä, että olemme avaamassa yhteiskuntaa. Todellakin yritysten, tapahtumien, kulttuurin ja liikunnan täytyy saada jatkaa elämää.

Puhemies! Samalla kun avaamme, olisi hyvä myöskin oppia huomista varten — siis tehdä asioita jatkossa paremmin tiedostaen, että valitettavasti koronakaan tuskin on viimeinen kulkutauti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru.

16.13 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan hallituksen politiikasta ja taloudesta, niin täytyy puhua myös talouden lieveilmiöistä, ja yksi lieveilmiö on harmaa talous. Muun muassa edustaja Pia Viitanen on moneen kertaan tuonut esille harmaan talouden verovälttelyn, aggressiivisen verosuunnittelun ja tämänsuuntaiset asiat.

Tarkastusvaliokunnassa kuulumme asiantuntijoita talousrikostorjunnasta — siitä, mikä on poliisin talousrikostorjunnan tila, saadaanko rikoshyötyä takaisin perittyä, mitkä ovat resurssit — ja selvisi esimerkiksi, että tällä hetkellä maassamme on yli 3 000 talousrikosjuttua avoinna. Se muun muassa vaikeuttaa rehellisten yritysten toimintaa. Valiokunta oli yksimielisesti — myös Pia Viitanen — sitä mieltä, että rikostutkinta on riittämätöntä ja että se uhkaa koko harmaan talouden torjuntaa, ja valiokunta piti yksimielisesti tilannetta vakavana. Nyt kysyn hallitukselta: onko teillä suunnitelmia parantaa talousrikostutkinnan tilaa? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

16.14 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Koponen nosti esille UPM:n ja Nesteen tapaukset, tuotantoyksiköiden sijoittamisen Rotterdamiin, ja siitä on tietenkin hyvä keskustella. Pääasiallinen syy siinä on tietenkin maantiede, mutta toki sekin, että Rotterdamissa on rakentunut klusteri näitten toimintojen ympärille. Se tulisi nähdä Suomessakin, että me vahvistetaan olemassa olevia klustereita. Siinä tilanteessa on myöskin muistettava, että sehän, että Neste on sellainen menestystarina, johtuu siitä, että me säädettiin sekoitevelvoitteesta, joka loi markkinat. [Antti Lindtman: Juuri näin!]

Maataloudesta: Taustallahan on osittain markkinoiden toimimattomuus. Sähkön hinta on korkea siksi, että Keski-Euroopassa ollaan monopolin varassa: siellä ollaan liian riippuvaisia yhdestä toimijasta, maakaasusta. Se näkyy meidän hinnoissamme. Siirtohinnat Suomessa ovat ongelmallisia siksi, että ne ovat käytännössä alueellisia monopoleja. Lannoite on kallista siksi, että sekin on käytännössä monopolin käsissä. Jakeluporras ei toimi siksi, että vähittäiskaupassa ei ole tarpeeksi kilpailua, ei ole tarpeeksi monta toimijaa, [Puhemies koputtaa] vaan käytännössä pitää myydä sille yhdelle tai olla myymättä. Erityisesti tässä jakeluportaassa, kaupan rakenteessa, [Puhemies koputtaa] pitää saada jollain tavalla se arvoketju toimimaan myöskin viljelijän näkökulmasta.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen.

16.15 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin pääministeri Marin totesi puheenvuorossaan, talous on toipunut nopeasti ja talouden kasvu on ollut ripeää. Tähän on vaikuttanut niin maailmantalouden tilanne kuin myös oikein kohdennettu elvyttävä politiikka ja riittävä tuki ihmisille ja yrityksille.

Työllisyys on parantunut hienosti, mutta tiedossa on, että helppoja keinoja työllisyyden kohentamiseksi ei ole enää jäljellä. Useidenkin edustajien puheenvuoroissa kiinnitettiin tähän asiaan huomiota. Työntekijöiden löytyminen on vaikeutunut monilla eri aloilla, ja muun muassa tämä on este työllisyysasteen ja talouden kasvulle, mutta erityisesti ihmisten hyvinvoinnille ja toimeentulolle. Työnteon on aina oltava houkuttelevaa, haluttavaa ja kannattavaa. Työvoiman kohtaanto-ongelma tulee esiin esimerkiksi työvoiman liikkuvuuden esteinä. Meillä on tällä hetkellä miljoona yksin asuvaa, ja näistä työikäiset ovat erittäin epäoikeudenmukaisessa asemassa suhteessa perheellisiin esimerkiksi erilaisten vähennysten saamisessa.

Arvoisa puhemies! Kannustaisinkin hallitusta tekemään vielä esityksiä paitsi yli 55-vuotiaiden työllisyyden lisäämiseksi tehtävistä toimenpiteistä, [Puhemies koputtaa] myös esimerkiksi työssäkäynnin vähennyksien nostamisesta ja työssäkäynnin kannattavuuden parantamisesta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

16.17 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikka nousee epäilemättä yhdeksi kevään keskustelunaiheeksi täällä eduskunnassa. Toivottavasti ei kuitenkaan sillä tavalla kuin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja on omaa valtakirjaansa käyttänyt. [Jussi Halla-aho: Tai varapuheenjohtaja!] Tämä on rimailutus.

Ukrainan kriisi haastaa turvallisuuspoliittista ympäristöämme uudella tavalla. EU:ta on luonnehdittu tässä Suomelle tärkeäksi viiteryhmäksi, ja myös turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä EU:lla on nähty keskeinen rooli. Kuitenkin, kun tätä Ukrainan tilannettakin seuraa, niin jollakin tavalla välittyy viesti, että suurvallat keskustelevat keskenään mutta Euroopan unioni on ikään kuin ulkoradalla tässä keskustelussa, ja minun mielestäni pienten jäsenmaiden näkökulmasta tämä on hyvin vakava asia. Mielestäni Suomen tulisi nyt erityisesti osoittaa aktiivisuutta tämäntyyppisissä asioissa, että Euroopan unionin turvallisuuspoliittinen ulottuvuus tuodaan paremmin esille. Kysyisinkin: mikä pääministerin arvio on EU:n roolista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ensin kuitenkin ministeri Kaikkonen, 1 minuutti.

16.18 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Sain tässä suoraan kohdistetun kysymyksen — vähän poikkeuksellisesta aiheesta tosin, maataloudesta. Mutta sitäkin voi tarkastella kyllä myös tältä jakkaralta ennen muuta huoltovarmuuden näkökulmasta. Eli kotimainen ruuantuotanto ja kotimainen energiatuotanto ovat kyllä myös turvallisuuden näkökulmasta erittäin tärkeitä asioita, ja täytyy pitää huolta siitä, että meillä kotimaassa on riittävä omaa ruuantuotantoa, riittävä omaa energiatuotantoa.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Yleinen tieto ja käsitys meillä on siitä, että maatalous on tällä hetkellä vakavissa vaikeuksissa. Sitä ei kuitenkaan puolusteta tykein, ei panssarein, vaan parhaiten sillä tavalla, että tästä salista löytyy laidasta laitaan riittävää poliittista tahtoa puolustaa sitä ja tehdä tarvittavia päätöksiä. [Välihuutoja perussuomalaisten ja kokoomuksen ryhmästä] Selvää on sekin, että näihin talkoisiin tarvitaan myöskin markkinat mukaan. Eli markkinat pitää saada toimimaan sillä tavalla, että tuottajalle jää muutakin käteen kuin murusia. [Leena Meri: Jäämme odottamaan toimia! — Antti Lindtmanin välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

16.19 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan tästä hallituksen lainsäädäntösuunnitelmasta esille yhden tärkeän asian, ja se on vammaispalvelulain uudistus. Tämä ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta äärimmäisen tärkeä laki lähtee nyt helmikuussa lausuntokierrokselle. Toivottavasti lopultakin saamme sen syksyllä eduskuntaan hyväksyttyä ja näin edistettyä YK:n vammaissopimuksen toimeenpanoa, ja toivottavasti tästä tulee myös koko eduskunnan yhteinen asia.

Eilen muuten ilmestyi selvitys, jonka mukaan kaikkien puolueiden poliittisessa toiminnassa esiintyy vammaisten syrjintää. Mielelläni haastan meidät kaikki kilpailemaan siitä, mikä puolue saa asian ensimmäisenä kuntoon.

Vammaisten oikeuksien toteutumisessa on meillä edelleenkin paljon puutteita, ja siksi tämä vammaispalvelulaki on niin tärkeä asia. Vammaispalveluissa ei ole kysymys ylimääräisistä lisäpalveluista tai harkinnanvaraisista etuuksista, vaan oikeudesta yhdenvertaiseen osallistumiseen yhteiskunnassa, ja tämä tulee varmistaa tässä uudessa laissa nykyistä huomattavasti paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen.

16.20 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi asia, mikä on käynyt meille oppositiossa selväksi tämän kolmen vuoden aikana, kun olemme seuranneet maan hallituksen toimintaa, on se, että sellaista ongelmaa ei ole, mihin tämän maan hallitus ei löytäisi ratkaisua velkarahalla. [Antti Lindtman: Höpö höpö!] Tämä alkoi jo 2019 hallitusohjelmaneuvoitteluiden jälkeen, kun sovittiin mittavista menonlisäyksistä ja kaikki päätökset tulojen hankkimisesta siirrettiin eteenpäin.

Nyt näitä työllisyyspäätöksiä on siirretty eteenpäin vuodesta toiseen. Ja nyt tänä vuonna puhutte siitä, että 110 miljoonalla haetaan näitä ratkaisuita. Siitä, arvoisa hallitus, puuttuu nolla perästä. Puhutaan siitä, että meidän täytyy pystyä vahvistamaan työllisyyttä ja kasvua miljardeilla, ja nyt te tyydytte siihen, että 110 miljoonaa riittää. [Antti Lindtman: Höpö höpö!]

Nyt olennainen kysymys tänä keväänä on se, tuleeko hallitus sitoutumaan tähän 370 miljoonan euron sopeutukseen, jotta tähän vanhaan kehykseen voidaan palata. Kysyn valtiovarainministeri Saarikolta: vakuutatteko, että kehysriihessä hallitus tekee nämä leikkaukset, jotta vanhoihin kehyksiin ja kehystasoon voidaan palata?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Väättäinen.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

16.22 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliittiset tavoitteet ovat usein täydelliset, mutta tulos on harvoin täydellinen. Se on melkein aina epätäydellinen. Toisen epätäydellinen saavutus on aina helpompi huomata kuin oma, ja tästä huolimatta on syytä pyrkiä olemaan oikeudenmukainen ja antaa arvo silloin, kun täydellinen ei ole mahdollista ja on saavutettu paras mahdollinen.

Marinin hallitus on onnistunut lukuisissa tavoitteissaan parhaalla mahdollisella tavalla. Kun kuuntelee oppositiota, tulee huoli siitä, miten te jaksatte vaalikauden loppuun. Niin valoton sisällöltään on viesti, jota te jaatte kuulijoille päivästä toiseen. [Janne Sankelo: Kyllä tästä selvittää!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

16.23 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy todeta, että olisi hienoa tiettenkin, jos hallitus myöntäisi ne tosiasiat esimerkiksi tässä taloustilanteessa, meidän julkisen sektorin tilanteen ja myöskin suhteemme muihin Pohjoismaihin. Meillä on velkaa suhteessa bruttokansantuotteeseen tuplasti enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Liittyy varmasti vahvasti euroonkin, mutta siellä on tehty paljon asioita toisin kuin meillä.

Velka ja verot ja se pöhöttynyt julkinen sektori ovat kuitenkin este sille kasvuille, se, että siellä ei tehdä oikeita asioita, ei keskitytä oikeisiin suomalaisia palveleviin asioihin. Jos me ei lähdetä tarkastelemaan sitä edes nyt tässä kauden loppuvaiheessa, niin kyllä seuraava hallitus löytää itsensä todellisen kaaoksen keskeltä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Vielä ilmastopolitiikasta: me haluamme, että ilmastopolitiikka on maltillista, niin että ihmiset saavat käyttää teknisesti käyttökelpoisen tekniikkansa loppuun asti, että heitä ei pakoteta investoimaan sellaiseen, mihin heillä ei ole varaa, vaan annetaan aikaa ja myöskin kehitetään siinä rinnalla kukkarolle sopivia ja teknisesti kypsiä ratkaisuja ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

16.24 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen ohella luontokato uhkaa elämän perusedellytyksiä tällä maapallolla. Näiden molempien kriisien takana on luonnonvarojen ylikulutus. Meidän on pystyttävä kytkemään talouskasvu irti luonnonvarojen kulutuksesta.

Kestävän kasvun rakentamiseksi tarvitsemme ennakoitavaa toimintaympäristöä ja sat-sauksia tutkimukseen ja kehitykseen parhaiden ratkaisujen löytämiseksi. Meillä on kaikki edellytykset työllisyyden kasvattamiseksi kestäväällä tavalla, kun otamme luonnon asettamat reunaehdot huomioon. Kiertotalous on tähän yksi keskeinen keino. Näitä reunaehtoja asetamme uudistamalla ilmastolain, luonnonsuojelulain ja kaivoslain. Mutta samaan aikaan meidän on pidettävä huoli siitä, että tämä siirtymä on kaikille reilu, ja tähän tarvitaan nyt konkreettisia keinoja.

Arvoisa puhemies! Meidän tehtävämme tässä salissa on luoda tähän maahan toivoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Mikko.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

16.25 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pylväs totesi täällä ytimekkäästi, että energiaa ja ruokaa pitää olla omasta takaa. Siksi myös maatalouden ahdinkoa pitää helpottaa.

Suomen ruoka on maailman parasta, kestävästi tuotettua. Lähituottajalta ostettu ruoka on ilmastoteko aivan parhaasta päästä. Pitkän tähtäimen näkymät ovat paremmat, mutta akuutti hätä on viljelijöillä suuri. Tuotantokustannukset nousivat, samalla tuottajahinnat ovat riittämättömät. Tiloilla uuvutaan. Samalla suurimmat kauppaketjut takovat uusia ennätyksiä ja väittävät, etteivät voi tilanteelle mitään. Näin ei voi jatkua. Kaupan ja elintarviketeollisuuden tulee osaltaan löytää tilanteeseen ratkaisu. Kyse on myös huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta.

Kannatan edustaja Kivirannan ehdotusta. Mitään ehdotusta ei kannata täällä vähätellä. On koko eduskunnan yhteinen asia pelastaa maatalous.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustajien Jari Kinnunen ja Paula Werning jälkeen jokainen puheenvuoroa pyytänyt on saanut ainakin kertaalleen puhua, eli sen jälkeen pääministeri saa viimeisen puheenvuoron. — Edustaja Jari Kinnunen.

16.26 Jari Kinnunen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuuntelee tätä hallituspuolueiden edustajien puhetta, tulee mieleen semmoinen 80-luvun alun sketsiohjelma, joka oli V—joiden klubi. Siellä Helge Herala, steppailija, jakoi viisikymppisiä varsin satunnaisesti sille, kuka parhaimman kaskun kertoi. En viitsi sanoa sen ohjelman nimeä, kun se sisältää kielletyn sanan.

Mutta tätä numerohöttöä kuvaa hyvin edustaja Saramon heitto siitä, että valtiolla on 78 000 työntekijää. Se pitää paikkansa. Sen jälkeen hän jatkoi, että Puolustusvoimat ja poliisi vievät siitä puolet, ja tähän ei pidä paikkaansa. Ollaan tarkkoina näiden asioiden kanssa. Se ei ole lähelläkään puolet, mitä Puolustusvoimat ja poliisi vievät.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Werning.

16.27 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma puheenvuoroni ei ole millään tavalla vitsin vääntämisen arvoinen.

Kuluvan vuoden aikana vähävaraisten ja ylivelkaantuneiden ihmisten velkakierteeseen on tulossa helpotusta, ja tämä tieto on monelle ensiarvoisen tärkeä. Ylivelkaantuminen on kasvanut vuosi vuodelta, ja haasteena on ollut vaikea puuttuminen siihen. Yhtenä ratkaisuna on nyt positiivinen luottotietorekisteri, johon on tarkoitus koota tiedot henkilön luotoista ja tuloista. Rekisteri parantaa myös muun muassa lainanhakijan mahdollisuutta kilpailuttaa eri palveluntarjoajat ja mahdollistaa myös lainansaannin niille, keille se ei ole aikaisemmin ollut mahdollista.

Velkaantuneen aseman parantaminen on merkityksellistä myös työttömyyden näkökulmasta, sillä ihmiset eivät voi olla vuosi vuodelta velkataakan vankina ja kantaa sitä riippaa mukanaan, vaan on tarkoitus, että he pääsevät myös työn syrjään kiinni ja yrittäjät pääsevät uudelleen yrittämään. Hallitus tekee inhimillistä politiikkaa ajatellen ihmistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.28 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä ja kansanedustajia hyvästä keskustelusta. Mielestäni se on ollut varsin asiallista ja asioissa kiinni olevaa.

Ensimmäisenä kommentoin kysymystä talouteen ja työllisyyteen liittyen. Tässä on useissa puheenvuoroissa viitattu vastuulliseen talouspolitiikkaan ja työllisyystoimiin, ja näitä molempia hallitus pitää korkeassa arvossa. Kun me katsomme tulevaisuuteen, vastuullista talouspolitiikkaa on ennen muuta kestäväen talouskasvun vahvistaminen. Meidän on vältettävä tässä ajassa sellaisia toimia, joilla omin toimin heikentäisimme talouskasvun edellytyksiä ja tekisimme toimia, joilla tätä estettäisiin. Sen vuoksi hallituksen finanssipolitiikka on ollut lievästi elvyttävää. Meidän on myös kyettävä reagoimaan edelleen käsisämme olevaan pandemiaan aina kulloisestakin tilanteesta käsin. Haluamme siis tukea talouskasvua tulevaisuudessakin. Tässä keskeisenä toimenä on ennen muuta tuottavuuden parantaminen, ja toisena isona kysymyksenä on osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen. Näiden molempien asioiden eteen hallitus tekee paljon töitä.

Työllisyyden osalta me olemme sopineet, että teemme lisää työllisyystoimia, siis jo niiden aiemmin tehtyjen päätösten lisäksi. Hallitushan on jo saavuttanut hallitusohjelmassa linjatut tavoitteensa työllisyystoimien osalta. Olemme kertaalleen jo korottaneet tätä tavoitetta, tuonkin saavuttaneet, ja sen lisäksi olemme valmiita vielä tekemään lisätoimia. Näiden toimien osalta voidaan nähdä, että meidän työllisyysasteemme on tällä hetkellä parempi kuin pitkään, pitkään aikaan, ja tätä kehitystä pitää ilman muuta vahvistaa ja tehdä myös sellaisia rakenteellisia toimia, että tulevaisuudessakin työllisyys vahvistuu entisestään.

Koulutuksen ja tutkimuksen osalta, joilla on suora kytkös myös tuohon tuottavuuden kasvattamiseen, hallitus on tehnyt mittavia panostuksia näihin toimiin liittyen ja on siihen valmis vastaisuudessakin. Yhtenä osoituksena on tämä parlamentaarinen tki-työryhmä, joka on perustettu ja joka on oman tiensä viitoittanut tulevaisuuteen. Tämä hallitus tekee oman osansa, mutta työtä riittää myös tuleville hallituksille. [Sari Sarkomaa: Eli 200 miljoonaa tulee!]

Kolmantena asiana puutun tähän keskusteluun energian hinnasta, joka oikeutetusti herättää huolta. Tämä näkyy kansalaisten arjessa — liikkumisessa, asumisessa — ja tähän tilanteeseen pitää suhtautua vakavasti. Suomessakin tilanne on vakava, mutta muualla Euroopassa tilanne on vielä paljon vaikeampi, johtuen muun muassa siitä, ettei esimerkiksi siirtymää uusiutuviin energiamuotoihin, energiapaletin monipuolisuutta eikä myöskään tätä yhteistä energiamarkkinaa ole kyetty hoitamaan samalla tavalla kuin Pohjoismaissa. Mutta meilläkin tämä herättää huolta, ja tämä asia on vakava, ja siihen pitää vakavasti suhtautua. Lääkkeenä ei ole kuitenkaan palata menneisyyteen, fossiilitalouteen, josta itse asiassa tämänkin kriisin juuret löytyvät. Lääke on se, että me varmistamme tulevaisuudessa energiaomavaraisuuttamme, panostamme uusiutuviin ja edelleen vahvistamme yhteisiä energiamarkkinoita ja myös rakennamme Euroopan laajuisesti [Puhemies koputtaa] sellaisia siirtoyhteyksiä, joilla voimme huolehtia siitä, että emme ole niin riippuvaisia sitten tuontienergiasta.

Ja aivan viimeisenä, arvoisa puhemies, EU:n rooli ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, josta täällä kysyttiin. Kyllä, EU:lla on rooli mutta myös EU:n jäsenmailla on merkittävä rooli tämänkin kriisin ratkaisussa. Valtionpäämiehet käyvät aktiivisesti keskustelua Venäjän kanssa ja eri toimijoiden kanssa ja pyrkivät löytämään tähän tilanteeseen ratkaisuja, ja niin myös EU tekee. Meidän kaikkien yhteinen intressi on löytää tilanteesta rauhanomainen,

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

diplomaattinen tie ulos. Me emme halua varmasti kukaan, että tämä tilanne entisestään eskaloituu.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 2/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 60 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Saarikko.

Keskustelu

16.33 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Taloutta sivuttiin useaan otteeseen, ja koronaakin, tässä valtiopäivät avanneessa keskustelussa, ja nyt tarkemmin sitten lisätalousarvion muodossa asiaa lisää.

Kolmas pandemiavuosi on alkanut, ja tilannekuva on ollut liiankin tuttu. Kasvaneesta epävarmuudesta näyttää tulleen pysyvämpi ilmiö. Vaikka taloudessa monilla mittareilla meneekin hyvin, tuotantopanosten saatavuusongelmat ja täällä esiin noussut energian hinta ja myös inflaation nousu ruokkivat epävarmuutta, ja toisaalta myös epävarmuus ruokkii niitä. Pandemian arvaamattomuuden lisäksi jännitteitä on syntynyt myös ulkopolitiikkaan.

Olen useampaan kertaan tässä salissa todennut, että toivottavasti tämä olisi viimeinen koronalisätalousarvio, ja toistan sen vielä kerran: toivottavasti tämä on viimeinen koronalisätalousarvio, jonka rajoitustoimien vuoksi joudumme tekemään. Tällä hetkellä kai rohkenee sanoa, että tilanne näyttää hyvältä. Rokotukset suojaavat tehokkaasti vakavalta tautimuodolta. Mutta samalla totean: kaikkeen täytyy varautua.

Arvoisa puhemies! Vuoden ensimmäinen lisätalousarvio 2022 vastaa itse asiassa kahden akuuttiin tarpeeseen: ensinnäkin koronavirustilanteesta aiheutuviin suoriin ja välttämättömiin tukitoimiin, niiden rahoitukseen, ja toisekseen se turvaa hyvinvointialueiden käynnistämisen valmistelun, johon pääministerikin viittasi jo puheensa alussa. Määrärahojen lisäys vuoden 22 ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä on yhteensä reilu puoli miljardia, 547 miljoonaa. Valtion nettolainanoton tarve kasvaa vastaavalla summalla. Lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan sulkemiskorvaukseen ja yritysten kustannustuen kuutoskierroksen toteuttamiseen yhteensä 200 miljoonan määrärahalisäystä. Sulkemiskorvauksella on, nimensä mukaisesti, tarkoitus korvata kustannuksia yrityksille, joilta on tiloja suljettu lain ja viranomaispäätöksen nojalla. Kustannustuesta puolestaan korvataan niiden yritysten kustannuksia, joihin kohdistuu rajoitustoimenpiteitä joko suoraan tai asiakkaiden kautta.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotetaan noin 28 miljoonan euron lisämäärärahaa kulttuuri- ja taidelaitoksille sekä kulttuurialan yhteisöille maksettaviin korona-avustuksiin. Myöntämisessä otetaan huomioon tietenkin se, miten rajoitustoimet ja niiden keskeisyys on kohdistunut eri toimijoihin ja miten se on vaikuttanut niiden toimintaan. Vastaavalla tavalla opetus- ja kulttuuriministeriön Taiteen edistämiskeskukselle ehdotetaan noin 34 miljoonan euron lisämäärärahaa taiteen ja kulttuurialan yksiköille, yksityisyrityksille ja toimintamuodoille niin ikään koronavirustilanteen vaikutusten vähentämiseen ottaen huomioon ajanjakso, jolloin rajoitustoimet ovat rajoittaneet toimien harjoittamista.

Lisäksi liikunnan ja urheilun tapahtumien tukemiseen ja ylimpien urheilusarjojen toimintojen turvaamiseen ehdotetaan 5,5 miljoonan lisämäärärahaa.

Lisäksi — lista jatkuu koronaan liittyvistä suorista vaikutuksista — työttömyysetuuden maksamiseen myös omavastuuajalta ja yrittäjien työmarkkinatukioikeuden jatkamiseen tämän vuoden alusta helmikuun loppuun ehdotetaan lisättäväksi määrärahaa noin 30 miljoonaa.

Rajoitustoimien johdosta välttämättömien koronatukien kohdentaminen on pyritty toteuttamaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin rajoitustoimista aiheutuneeseen tukitarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Toinen kokonaisuus esityksessä liittyi tähän sote-uudistukseen, hyvinvointialueiden käynnistykseen ja välttämättömään rahoitukseen. Ict-muutostalustukseen ja muihin hyvinvointialueiden valmisteluihin ja valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen esitetään yhteensä 155,7:ää miljoonaa. Tärkeää on kuitenkin huomata, että osin kyse on vuodelle 23 varatun ict-muutostalustuksen rahoituksen aikaistamisesta, siis rahasta, joka oli varattu vuodelle 23, joka siirretään käyttöön nyt vuotta aikaisemmin alueiden tarpeisiin nojaten. Tällä rahoitusratkaisulla turvataan hyvinvointialueiden käynnistämisen suunnitelmallinen valmistelu ja turvallinen järjestämisvastuun siirto vuoden 23 alussa ottaen erityisesti huomioon ne alueet, vaikkapa esimerkiksi Uusimaa, joilla valmistelu on ymmärrettävästi monilta osin vielä alkuvaiheessa.

Lisäksi nostan esiin, että tässä samassa yhteydessä lisätalousarviossa, toisin kuin äskeisestä keskustelusta olisi voinut päätellä, aivan tuoreeltaan kohdistetaan tukea maatalouden äkilliseen kannattavuus- ja maksuvalmiuskriisitilanteeseen. Maatalouden kehittämisrahoitukseen siirretään kahdeksan lisämiljoonaa uusien valtiontakausten takausvastuiden arvioitun lisääntymisen vuoksi.

Siis tässä nämä, arvoisa puhemies, varsinaiset asiakohdat: ict-rahoitus sote-, hyvinvointialueille, maatalouden kannattavuus ja kaikkein isoimpana tietenkin tuo varsinainen lisätalousarvion taustasyy, korona. Voi kai sanoa näin, että hallitus jatkaa vuoden 22 ensimmäisessä lisätalousarviossa valitsemaansa kriisiajan talouspoliittista linjaa suhteessa koronaan. Valtio ottaa vastattavakseen suuren osan kriisin aiheuttamasta taloudellisesta iskusta. Se on linja, joka on saanut laajalti kiitosta myös virallisilta arviointitahoilta. Konkursiaalioilta on vältytty, yrittäjyyttä on tuettu, ja tämä kaikki on mahdollistanut osaltaan sen, että työllisyys on nopeasti palannut hyvälle uralle.

On myös niin, että pandemian akuuteimman vaiheen jälkeen täytyy kuitenkin siirtyä kohti normaalia. Käytännössä se tarkoittaa palaamista niiden samojen ongelmien pariin, jotka ovat olleet tiedossa jo pitkän aikaa. Heikko tuottavuuskehitys ja väestön ikääntyminen ennustavat Suomen taloudelle paluuta ykkösellä alkaviin kasvulukuihin ensi vuodesta alkaen. Kun tätä kaikkea vielä kuorruttaa moninainen epävarmuus, tilanne ei ole mitenkään helppo. Me emme voi tyytyä kehitykseen, joka meille on ennustettu. Me tarvitsemme

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

talouskasvua, joka on vahvaa ja pitkäjänteistä mutta myös ympäristön kannalta kestävä. Kasvu on myös keskeinen keino huolehtia julkisen talouden kestävydestä. Tästä kerron esimerkin: Kun talouskasvu olisi tuleville vuosille 2,2 prosentin luokkaa, ja se tarkoittaisi työllisyysasteen kipuamista 78 prosenttiin, näillä toimilla julkinen talous tasapainottuisi. Emme tarvitsisi näillä luvuilla leikkauksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus arvioi parhaillaan talouskasvun edellytyksiä parantavia toimia, joista päätöksiä voitaisiin tehdä vielä tällä hallituskaudella. Ne ovat välttämättömiä, jotta hyvinvointimme rahoituspohja voidaan tulevina vuosina ja vuosikymmeninä turvata. Talouskasvun edellytysten vahvistaminen on osa näkymää siitä, miten voimme pärjätä tulevaisuuden kriiseissä. Reagointikykyä, puskuria ja turvaa tarvitaan varmasti myös jatkossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen.

16.40 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suuri kiitos ministeri Saarikolle lisätalousarviesittelystä. Alkaa kolmas koronavuosi, ja taudin hoitaminen on aiheuttanut valtiolle runsaasti ylimääräisiä kuluja. Määrärahojen lisäys on reilu 500 miljoonaa euroa. Tässä on tärkeää, että myös turvataan hyvinvointialueiden käynnistämisen valmistelu. Meidän tulee varmistaa, että hyvinvointialueilla ollaan valmiita ensi vuoden alusta, jotta tämä historiallinen ja tärkeä uudistus pääsee käyntiin.

On oikein, että valtio on tukenut ja tukee yrityksiä koronan yli. Toivomme kaikki, että enempiin rajoitustoimiin ei ole tarvetta. Kuten ministeri Saarikko totesi, tulee siirtyä kohti normaalia, tulee tukea talouskasvua, ettei jouduta leikkausten teille.

Arvoisa puhemies! Edellisessä keskustelussa kannettiin huolta maatalouden akuutista hädästä. Lisätalousarviossa puututaan tähän maatalouden äkillisesti heikentyneeseen tilanteeseen. Maatilatalouden kehittämisrahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 8 miljoonan euron määräraha. Tämä raha ei mene suoraan tuottajille, vaan valtio varautuu rahalla uusien maksuvalmiuslainojen takaamiseen. Suomalainen ruoka on puhdasta ja ilmastoystävällistä. Kustannusten noustessa ahdinko on kuitenkin noussut niin suureksi, että monet tilat tulevat menemään konkurssiin, jos tuottajahintoihin ei tule selkeitä parannuksia.

Tuottajien oikeustajua koettelee se, että suuret kauppaketjut tekevät ennätystuloksia. Ministeri Leppä onkin vaatinut poikkeuksellisen suuria voittoja tekeviä vähittäiskauppa- ketjuja kantamaan oman vastuunsa ruoan tuottajille maksettavasta reilusta korvauksesta, joka ottaisi paremmin huomioon tuottajien kasvaneet kustannukset. Mikäli kauppa ei itse tee toimiaan, ministeri Lepän mukaan tuottajien tilannetta voidaan parantaa myös lainsäädännöllä. Näin on syytä toimia. Viljelijät ruokkivat meistä jokaisen, eivät vähiten kriisien aikana. Nyt tarvitaan monenlaisia yhteisiä toimia, ja tämä on nyt yksi niistä. Kiitos hallitukselle siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä.

16.43 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! ”Toivottavasti tämä on viimeinen koronalisätalousarvio”, totesi valtiovarainministeri, ja olen täysin samaa mieltä valtiovarainministerin kanssa. Tähän toiveeseen on helppo yhtyä. Lisätalousarviossa esitetyt tuet kulttuuriin, liikuntaan ja urheiluun ovat erittäin tarpeellisia, ja erityisen huolestunut olen niin sanotusta liikkumattomuusvelasta, siis niistä ikäpolvista, lapsista ja nuorista, jotka koronan aikana eivät ole päässeet liikkumaan, eivät ole oppineet liikunnallista elämän-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

tapaa, päässeet harrastamaan ja kokeilemaan. Kysymys kuuluu, kuinka he pääsevät mukaan liikunnalliseen elämäntapaan, on se sitten harrastus tai huippu-urheilu. Tämä on iso kysymys myös kansantaloudellisesti, kun mietimme, minkälaisen hintalapun liikkumattomuus yhteiskunnalle aiheuttaa. Ja tähän ikään kuin liikkumattomuusvelkaan tulee kiinnittää huomiota, niin että seuroilla on riittävästi mahdollisuuksia aktivoida uudelleen ne lukuisat harrastajat ja liikkujat, jotka ovat olleet nyt liikkumatta, ja ne, jotka eivät ole tottuneet liikkumaan.

Toinen erittäin tarpeellinen, hyvä huomio on sulkemiskorvaus ja kustannustuki 6. Toivotaan valtiovarainministerin kanssa varmaan samaa, että myös kustannustuki olisi viimeinen siinä mielessä, että koronan takia ei jouduttaisi enää tämänkaltaisiin toimenpiteisiin liikkumaan. Meillä ovat yritykset ja yrittäjät kokeneet paikoin tilanteen kohtuuttomaksi, ja jälkikäteen on syytä myös valtioneuvoston arvioida, olivatko kaikki rajoitukset oikeudenmukaisia, ymmärrettäviä ja kohtuullisia. Paljon on minusta aivan aiheesta näitä rajoituksia myös kritisoitu. On isossa kuvassa tehty hyvää politiikkaa koronan suhteen tässä maassa, mutta kun tämä korona pitkittyi varmasti siitä, mitä me jokainen luulimme, myös epäoikeudenmukaisia tilanteita on tullut vastaan.

Kolmas huomio vielä maataloudesta ja maatalouden kriisistä: Jo aiemmin edustaja Kinusen mainitsema 8 miljoonan euron lisä kehittämisrahastoon on tärkeä, mutta sen lisäksi lähettäisin terveisiä valtioneuvostolle: voitaisiinko pohtia eräänlaista kotimaista reilun kaupan mallia, kotimaista fairtrade-mallia, jossa tuottajalle taattaisiin tietty osuus omasta panoksesta ruoantuotannossa. Teollisuus, kaupan ala ottavat kyllä oman osuutensa, mutta se, joka tekee eniten, saa vähiten, ja tähän mielestäni täytyy saada vastauksia. Tämä on puhtaan kotimaisen ruoan kysymys, tämä on huoltovarmuuskysymys, ja tämä on myös työ- ja elinvoimakysymys. Ei voi olla niin, että aina se on tuottaja, jonka selkänahasta nämä voitot kääritään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hopsu.

16.46 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Lähes kaksi vuotta Suomea koetellut koronapandemia on ravistellut suomalaista yhteiskuntaa. Erityisesti kulttuuriala on ollut yksi korona-ajan suurin kärsijä. Kun toimintaa on pakotettu kiinni, ei esimerkiksi esittävää taidetta ei ole voinut millään innovatiivisuudellakaan pitää näin pitkään voimissaan. Taiteentekijät ovat pettyneitä ja uupuneita — yleisö toivottavasti kuitenkin innokas palaamaan ja odottava. Minä ainakin olen.

Lisätalousarviolla vastataankin koronavirustilanteesta aiheutuviin suoriin ja välttämättömiin tarpeisiin. Korona koettelee edelleen valtavaa määrää suomalaisia, ja on tärkeää, että hallitus kykenee tukemaan ihmisiä, yrityksiä ja instituutioita myös taloudellisesti. Kulttuurin toimijoille tukea tulee nyt yhteensä yli 60 miljoonaa. Tuki jakaantuu niin, että 28,2 miljoonaa euroa osoitetaan kulttuuri- ja taidelaitoksille sekä kulttuurialan yhteisöille maksettaviin korona-avustuksiin. Lisäksi Taiteen edistämiskeskukselle esitetään 34,3 miljoonaa euroa taiteen ja kulttuurialan yksilöille ja yhteisöille tautitilanteen vaikutuksen vähentämiseen. Lisäksi liikuntaa ja urheilua tuetaan 5,5 miljoonalla, jolla pyritään liikunnan ja urheilun tapahtumien tukemiseen sekä ylimpien sarjojen toiminnan turvaamiseen.

Arvoisa puhemies! Koronapandemia tuskin jää viimeiseksi pandemiaksi. Tämän takia vihreille oli tärkeää varmistaa, että jatkossa käytössä olisi parempia tapoja auttaa kulttuuri- ja taidealan ammattilaisia, myös freelancereita ja epätyypillisissä työsuhteissa toimivia.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Tästä saatiin kirjaus, seuraavanlainen: ”Mahdollisia tulevaisuuden poikkeustilanteita varten selvitetään, miten olisi mahdollista toteuttaa kulttuurialan ammattilaisten tulonmenetyksiä kompensoiva tulonsiirtomallinen tukijärjestelmä.”

Pandemia on myös laajemmin nostanut esille sosiaaliturvajärjestelmän puutteita. Onkin perusteltua keskustella vakavasti koko sosiaaliturvamallin uudistamisesta. Perustulo on ollut vihreiden jo pitkään tarjoama ratkaisu muun muassa freelancereiden ja epätyypillistä työtä tekevien työntöön ja sosiaaliturvan saamisesta sujuvaksi. Mikä olisi parempi aika kuin nyt ottaa tämä käyttöön alan ja sen tekijöiden elpymiseksi?

Nopea keino, joka auttaisi jo vähän, olisi tekijänoikeuskorvauksien työttömyyskorvausta leikkaavan vaikutuksen poisto. Myös muita keinoja edistää kulttuurialan elpymistä on. Tekijänoikeusdirektiivin vieminen lainsäädäntöön tulee hoitaa tekijöiden oikeuksista huolehtien, ja esimerkiksi e-lainauskorvaukset tarvittaisiin hetimiten — äänikirjojen käyttö kasvaa koko ajan.

Arvoisa puhemies! Kulttuurin ja luovien alojen kestävämpi rahoitus linkittyy myös vahvasti Veikkauksen edunsaajien rahoituksen tulevaisuuteen. Tätä rahoitusta on käsitelty usean kuukauden ajan parlamentaarisessa ryhmässä, jossa saimme viime viikolla sovun kaikkien ryhmien kesken, ja tänään siitä on laajemminkin tiedotettu. Rahoitustasoon ei tule radikaaleja leikkauksia vuoteen 26 mennessä. Vuoden 23 osalta tämän hallituksen tulee kuitenkin pitää kiinni hallitusohjelmasta ja taata, että kulttuuri- ja nuorisosektorille kompensoidaan veikkausrahoituksen vähenemä.

Arvoisa puhemies! Hetki sitten valitsimme uusille hyvinvointialueille ensimmäiset aluevaltuustot, jotka tulevat kantamaan vastuuta sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen käyttöönottovaiheesta. Viimeiset pari kuukautta olemme kuitenkin kuulleet hälyttäviä viestejä useilta hyvinvointialueilta. Valmisteluun allokoitu rahoitus ei ole ollut riittämässä kriittisten lakisääteisten ict-muutosten toteuttamiseen. Niillä alueilla, joissa hyvinvointialue aloittaa työnsä ilman aiempaa yhteistyörakennetta, syntyy painetta niin aikataulusta kuin kustannuksista. Ict-muutuskustannukset ovat nousseet hyvin suuriksi, ja samaan aikaan myös tekijöistä alkaa olla pula. Tämä tilanne saattaa jopa riskeerata alueiden kyvyn ottaa palvelut vastuulleen ja toimeenpanna uudistus aiotussa aikataulussa.

On siis erittäin hyvä, että tässä lisätalousarviossa tuetaan nyt tätä tarvetta merkittävästi. Ict-muutuskustannusten rahoitukseen esitetään 155,7 miljoonan euron lisämäärärahaa. Tarve aiheutuu hyvinvointialueiden toiminnan, hallinnon ja päätöksenteon kannalta välttämättömien ict-järjestelmien rakentamisesta syntyvien kustannusten kattamisesta. Toivottavasti aikataulu vielä sallii nämä tarvittavat hankinnat.

On tärkeää, että jatkossa kuunnellaan alueiden tarpeita huolella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen.

16.51 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että tässä lisätalousarviossa kulttuurialan ja taiteen hätä on noteerattu ja siihen on reagoitu vahvasti. Kulttuuritoimijoita tarvitaan nyt vahvasti yhteiskunnan uudelleenrakentamisessa koronapandemian vaikutusten jäljiltä.

Meillä on runsaasti tutkimusnäyttöä muun muassa kulttuurin ja taiteen terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. Myös esimerkiksi työyhteisöjen hyvinvoinnin edistämisessä ja tulevaisuuden ennakoinnissa kulttuuria ja taidetta voidaan hyödyntää. Toivonkin, että nyt kulttuurialalla lähdetään tietoisesti miettimään alan tulevaisuutta myös uusista näkökulmista

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

käsin, ja toisaalta, että taiteen ja kulttuurin kumppanuudet nähdään mahdollisuutena yhteiskunnassa myös muilla aloilla.

Tulevaisuudessa yhteiskunnassa tarvitaan paljon luovuutta, ja siksi kulttuurin ja taiteen ammattilaisia kannattaisi yhteiskunnassa hyödyntää laajasti. Perusviestini onkin, että nyt on tärkeää ymmärtää joka tasolla, että taidetta ja kulttuuria tarvitaan myös koronan aiheuttamien hyvinvointivajeiden korjaamiseen ja myös yhteiskunnan uudistamiseen koronan jälkeen. Siksi nyt kulttuurille ja taiteelle myönnetty lisärahoitus tulee tarpeeseen. Lisäksi on pidettävä huolta, että kulttuurin ja taiteen rahoitus varmistetaan myöskin tulevaisuudessa.

Puhemies! Lisätalousarviolla tuetaan myös uusien hyvinvointialueiden perustamista ja rakennustyötä. Nyt esitetty määräraha vahvistaa erityisesti hyvinvointialueiden tietojärjestelmien luomista ja yhtenäistämistä, jotta alueiden tärkeä työ ja erityisesti eri tahojen yhteistyö ja tiedonsiirto saadaan järjestettyä nopeasti, luotettavasti ja turvallisesti. Hyvin toimiva yhteinen tietojärjestelmä on avain toiminnan sujuvaan ja kattavaan järjestämiseen ja myöskin turvalliseen ja kokonaisvaltaiseen hoitoon.

Palvelujen integraatio on yksi keskeinen sote-uudistuksen tavoite, eikä se voi toteutua ilman toimivaa tietojärjestelmää. Hallinnon ja toiminnan siiloutuminen heikentää toiminnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta ja tulee myöskin äärettömän kalliiksi. Siksi nämä tietojärjestelmät on saatava kuntoon pikaisesti, ja siksi myöskin määrärahoja tarvitaan nyt eikä vasta ensi vuonna.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Marttinen.

16.54 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Keskityn puheenvuorossani ehkä yleisempään talouspolitiikkaan, en niinkään näihin lisäbudjetin yksityiskohtiin. Ymmärrän, että siellä on varmasti monia tarpeellisia lisäyksiä moneen suuntaan.

Mutta, herra puhemies, asia, mistä totta kai meidän pitäisi olla huolissamme ja mistä meidän pitäisi keskustella tässä salissa vielä paljon enemmän, liittyy meidän velkaantumiseemme, julkisen velan voimakkaaseen kasvuun ja meidän velkakestävyYTEemme. Tuossa hiljattain kiinnitin huomiota siihen, että Suomen kymmenen vuoden valtionlainan korko oli noussut 0,53 prosenttiin sieltä nollan tasosta tässä parin kuukauden sisällä. Tietysti korotus ei ole vielä kovin suuri, mutta täytyy kuitenkin muistaa se, että meillä on aika mittava valtion velkakuorma, jolloin tämä korkotason nousu, jos se jatkuu, tarkoittaa myös mittavia lisäyksiä valtion korkomenoihin.

Ja nyt minusta oikeastaan sitten tullaan, herra puhemies, muutama asiaan. Ensinnäkin meidän täytyy vauhdittaa Suomen talouskasvua ja meidän työllisyyttä. Se on aivan ensisijaista — kuten valtiovarainministeri täällä totesi esimerkinomaisesti, se on ainut keino ikään kuin päästä kestävästi tästä eteenpäin. Mutta samaan aikaan tarvitaan myös kykyä priorisointiin ja menokuria. Kysyin tätä aikaisemmassa keskustelussa ministeriltä, mutta en saanut vastausta, ja toistan nyt kysymykseni. Se liittyy siihen, että kun hallitus on tähän mennessä pystynyt ratkaisemaan kaikki ongelmansa tällä velkarahalla ja kun me tiedämme sen, että vuosi sitten keväällä hallituksen kehysriihessä lisättiin menoja yli kehystason — silloin siis sovittiin kehysten 2023 osalta, että tänä keväänä tehdään siis 370 miljoonan euron sopeutukset, joilla sinne kehystasoon palataan — niin vakuuttaako nyt valtiovarainministeri eduskunnalle, että tästä linjasta tosissaan pidetään kiinni, että te tulette palauttaa siihen kehystasoon, jonka te nyt sitten ylittitte viime keväänä, jolloin teitte linjaukset

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

siitä, että tänä vuonna päätökset tullaan tekemään uudestaan. Eli pitääkö tämä nyt edelleen siis paikkansa?

Ja toisena kysymys, herra puhemies, näistä työllisyystoimista. Te tavoittelette nyt tätä 110 miljoonan euron lisäystä julkiseen talouteen, vahvistusta julkiseen talouteen. Olemme todenneet, että kokoluokka on meistä aika lailla pielessä. Miten ministeri itse näkee tämän tilanteen, kun kuitenkin te olette asettaneet parin miljardin tavoitteen työllisyyden osalta ja nyt siitä on kasassa noin 500 miljoonaa elikkä matkaa on vielä aika lailla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnila, edustaja Junnila poissa, edustaja Kauma, edustaja Kauma poissa. — Edustaja Kivisaari.

16.57 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Työllisyysaste on korkealla, rokotekattavuus on hyvä, ja yrityksillä on vaihteleva vauhti päällä. Tärkeintä on todella nyt, että saamme koronarajoitukset purettua ja mahdollistamme myös yritysten normaalin toiminnan. Suomi seuraa koronan kanssa muuta Eurooppaa ehkä muutaman viikon viiveellä. Me emme siis reagoi ensimmäisenä, ja voimme samalla tietysti seurata tarkasti, miten muiden maiden päätökset vaikuttavat heidän tilanteeseensa. Esimerkiksi Tanska on jo luopunut melkein kaikista koronarajoituksista ja Ruotsikin tulee perässä. Meidänkään vuoromme ei voi enää olla kovin kaukana. Nämä asiat siis antavat toivoa ja ilonaihetta. Avataan kulttuurin ja liikunta, vapautetaan ravintoloiden aukiolot ja päästetään kaikki nuoret, myös korkeakouluissa, lähiopetukseen. On sinänsä onni onnettomuudessa, että ehdimme nähdä, miten rajoitusten purkaminen vaikuttaa muualla. Tässä mielessä tällainen perässä hiihtäminen antaa meille mahdollisuuden toimia oikea-aikaisesti ja fiksusti.

Arvoisa puhemies! Korona on tarjonnut aivan tarpeeksi monta yllätystä. Nyt voimassa olevat rajoitukset tietysti johtuvat koronan omikron-muunnoksesta, jonka nopea leviäminen uhkasi myös terveydenhuoltomme kestävyyttä. Olemme kulkeneet tunnetusti ihmisten terveys edellä mutta samalla myöskin yrityksiä kannatellen.

Hallituksen esityksellä vuoden 22 ensimmäiseksi lisätalousarvioksi vastataan näihin menotarpeisiin. Korvauksia maksetaan muun muassa koronarajoituksen kohteena olleille yrityksille sekä kulttuurin että myös liikunnan toimijoille. Esimerkiksi liikunnassa vaikkapa kotikaupungissani Seinäjoella maineikas salibandyseura SPV on pitkään pelannut tyhjille katsomoille, eikä se ole pääsarjatasoiselle huippujoukkueelle kovinkaan kestävä. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] — Ja tiedän, että vaikkapa edustaja Wallinheimo voisi Jyväskylästä luetella vastaavia esimerkkejä. — Kiitos ministeri Saarikolle, että tämä on lisätalousarviossa arvokkaalla tavalla tunnistettu.

547 miljoonan euron lisätalousarvio totta kai lisää nettolainanoton tarvetta vastaavalla summalla. Pidän kuitenkin tärkeänä, että jatkamme valitulla tiellä. Yrityksiä on tuettava koronan yli loppuun asti. — Mutta avaamisen aika on nyt, koronan panttivangeiksi emme voi jäädä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

17.00 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Voin lohduttaa kollega Marttista, kun hän totesi täällä, että kaikki ongelmat on korjattu velkarahalla, että kyllä näitä ongelmia on vielä tässä edessä ja niitäkään kaikkia ei pysty velkarahalla myöskään korvaamaan ja hoitamaan.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Tässä on tärkeitä esityksiä mielestäni nyt hallitus antanut, ja on täysin syytä niitä täällä nostaa ja puolustaa. Vähän ikävä on välillä huomata, kun kokoomuksessa sanotaan, että ”monia tarpeellisia asioita on, mutta”. Hallitus ei voi hoitaa työnsä sillä tavalla, että se ei vastaisi näihin tarpeisiin, ja sen takia me nyt toimme tämän esityksen tänne ja näitä asioita viedään eteenpäin.

Erityisesti nostaisin nämä sote- ja hyvinvointialueiden ict-muutostalustukset. Te silloin viime vuoden puolella oppositiosta esititte, että näitä kuluja pitäisi leikata, mutta, arvoisat kollegat, kun minä teidän puoluetoverienne — tai ei ehkä teilläkään sanota toveri vaan sanotaan ystävä siellä kokoomuksessa — ulostuloja tuolta Aamulehdestä olen lkenut, niin he ovat voimakkaasti ajaneet sitä, että sote-muutostalustukset on taattava hyvinvointialueille. Eli kuunnelkaa niitä kentän miehiä ja naisia, jotka siellä hyvinvointialueita tällä hetkellä rakentavat.

Mutta kyllä tämä hallitus on onnistunut siinä, missä Juha Sipilä pääministerinä aloitti 2015. Siitä ajasta kun verrataan näihin päiviin, niin meillä on 210 000 työllistä enemmän. [Eduskunnasta: Onko niin paljon?] Työllisyysaste on noussut, edustaja Kivisaari, 66,9:stä 73,5:een. [Pasi Kivisaari: Kovaa jälkeä!] Siinä on keskustan kädenjälki näkynyt, ja siitä kovasta kädenjäljestä huolehditaan myöskin tässä hallituksessa, ja niitä työllisyystoimia odotetaan. Niitä odottaa hallitus, niitä odottaa oppositio, ja niitä meille on myöskin luvattu.

Eli edustaja Marttinen, haasteita meillä on, ja kaikki ei ratkea rahalla, mutta nekin haasteet ratkeavat yhteistyöllä — opposition yhteistyöllä ja hallituksen yhteistyöllä näitä isämaan asioita hoidetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

17.02 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Kyllä on niin, että on ollut tärkeää niin kokoomuksen kuin koko tämän salin mielestä, että olemme auttaneet ihmiset, yritykset ja koko Suomen yli tämän koronan, ja toivottavasti tämä on nyt viimeinen lisätalustarvio koronasta.

Korona on muuttanut paljon asioita, mutta sitä se ei ole muuttanut, että kyllä niin tänään kuin tulevaisuudessakin suomalainen hyvinvointiyhteiskunta maksetaan työntöällä ja yrittäjyydellä, ja kyllä se on aito huoli, minkä edustaja Marttinen täällä nosti esille, että kun katsotaan niitä päätöksiä, jotka hallitus on tehnyt, ja lasketaan yhteen ne päätökset, jotka ovat heikentäneet työllisyyttä ja jotka ovat heikentäneet julkisen talouden kestävyyttä, niin voidaan jopa mennä vaikutustalustarvioissa negatiiviselle puolelle. Eli kyllä tässä paljon vielä on tehtävää, jotta saavutetaan nuo tärkeät tavoitteet, joista valtiovarainministerikin niin ponnekkaasti ja hienosti aina puhuu.

On hyvä, että tässä tulee tukea — katsotaan kulttuuria, liikuntaa, urheilua, luovaa alaa, ja katsotaan mara-alaa, joka on myös oma kokonaisuutensa. Korona on varmasti kovasti vaikuttanut niihin, ja siihen hallitus ei olisi voinut enempää tehdä siinä mielessä, että viruksen takia rajoituksia piti laittaa, mutta se, mikä on ollut mielestäni valuvika hallituksen toimissa — minkä hallituspuolueiden edustajatkin ovat todenneet ja itse asiassa sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Varhilakin on todennut — on, että kukaan ei ottanut hallituksessa vastuuta koronatoimista. STM joutui niitä tekemään, ja mitä tapahtui? Kokonaisarvioita ei tehty, ei osattu ymmärtää yrittäjyyttä, ei luovaa alaa, ei kulttuuria eikä urheilua, ja senpä takia monet rajoitukset osuivat hyvin epäreilusti. Tämän ovat myöntäneet erilaisissa mielenosoituksissa portailla hallituspuolueiden edustajat, mutta sitten tähän ei

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

ole tartuttu. Toivon, että jatkossa, jos tämäntyppisiin tilanteisiin joudumme — toivottavasti emme joudu — ymmärretään, että pitää olla joku, joka johtaa koronatoimia, ja että ne eivät voi olla vain yhden ministeriön toimesta tehtyjä.

Puhemies! Totean vielä sen, että on yksi käyttämätön voimavara, ja toivon, arvoisa valtiovarainministeri, että tartutte siihen: Se on kyllä metropoli- ja kaupunkipolitiikka. Se on jäänyt aika vähälle käytölle. Jos katsotaan aluehallintouudistusta, niin sen rahoitushan on melkoisen torso ja se syö kovalla tavalla kasvavien kaupunkien elinvoimaa. Kun katsotaan esimerkiksi Uuttamaata, niin sote-rahoitus ja pelastustoimen rahoitus leikkaantuvat. Ja isoin huoli on, että tämä uudistus kovalla tavalla ryöstää kaupunkien kassat, ja on iso kysymys koko maan kannalta, miten suuret kaupungit rahoittavat investointinsa. Sosiaalidemokraattinen kaupunginjohtaja Ritva Viljanen on sanonut, että tästä uhkaa tulla historian suurin koulutusleikkaus, koska tässä ei ole nähty sitä, että kasvavissa kaupungeissa pitää investoida päiväkoteihin ja pitää investoida kouluihin. Kysynkin: milloin se sote-korjaussarja tulee? On todella tärkeää, että korjataan tämä rahoitusmalli, ettei se moukaro i meidän kaupunk eja. [Puhemies koputtaa] Nehän ovat kasvun veturi, ja olisi koko maan etu korjata tämä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viitanen.

17.06 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kaikki toivovat, että tämä olisi ajassaan viimeinen koronalisätalousarvio. Kun kurkistaa historiaan, kuitenkin hallitus teki mielestäni siinä mielessä hyvää ja oikea-aikaista politiikkaa, että kun tämä kriisi puhkesi, niin teimme lukuisia lisätalousarvioita. Itse valtiovarainvaliokunnan jäsenenä tiedän, että tuli monessa lisätalousarviossa nopeaa rahallista paikkausta niille menettäville aloille tai hädässä oleville ihmisille, ja se oli erittäin tärkeää. Se oli hyvin tärkeää, että tässä ja nyt autettiin ja tehtiin se valinta, että tästä emme tingi. Tämä oli hyvä valinta.

Nyt sitten, kun edelleen teemme näitä koronatoimia, on mielestäni hyvin tärkeää, että siinä turvataan tukea paitsi yrityksille, jotka ovat kärsineet kovastikin, myös sille kulttuuri- ja tapahtuma-alalle, liikunnan alalle. Tämä on mielestäni välttämätöntä, hyvä ja erittäin kannatettavaa. Itse seuraan tarkkaan esimerkiksi näitä kulttuurirahoja valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostossa ja olen nähnyt ne vaiheet, ja olemme myös jaostossa sekä koko valtiovarainvaliokunnassa ottaneet vahvoja kantoja, ihan otsikkotasolla meidän tiedotteissamme, että kulttuurin rahoitus on turvattava ja tulevaisuus on turvattava. Mielestäni ne ovat olleet todella tärkeitä kannanottoja.

Tähän liittyen, paitsi toimet tässä ja nyt, on tietenkin aivan olennaista se, että tämä rahoitus pysyy vakaana ja hyvänä jatkossakin. Se on pieni raha yhteiskunnan kokonaisuudesta, ja sillä turvataan paljon hyvinvointia ja tehdään paljon hallaa, mikäli sinne tulisi isoja leikkauksia. Näin ei saa olla, päinvastoin. Tämä on mielestäni tärkeää.

Sitä tulevaisuutta ajatellen esimerkiksi näissä kulttuurirahoissahan — pyydän valtiovarainministerin läsnä ollessa saada myös toistaa sen, minkä olemme usein kulttuuriministerin ja sosiaali- ja terveysministerin kanssa todenneet tässä salissa — meillä valtiovarainvaliokunta teki kaksikin lausumaa liittyen näihin asioihin. Toinen on se, että todellakin tämä tekijänoikeuskorvauksen yhteensovittaminen työttömyysturvan kanssa oikeudenmukaisella tavalla pitää saada hoidetuksi, ja samoin sitten on tämä e-aineistojen lainauskorvaus. Näihin eduskunta otti kantaa yksimielisesti omissa mietinnöissään, ja toivon, että tätä kaikin puolin hallitus joutuisasti sitten edistää.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Tässä terveiseni. Tärkeä lisätalousarvio sisällöltään tämä on.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Piirainen.

17.09 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon työllisyydestä, ja se on erittäin tärkeää. Nimittäin työ on parasta sosiaaliturvaa, ja siltä kannalta katsottuna on todella merkityksellistä meidän yhteiskunnan eteenpäinvieminen.

Kun katsoo tilastoja, niin kuin tämänpäiväisissäkin puheissa on tullut esille, työllisyys on parantunut todella hyvin, mutta sitten meillä on alueita, joilla on työttömyyttä, ja toisaalta on sitten työvoimapulaa. Esimerkiksi meillä Kainuussa on työvoimapulaa, ja muistaakseni myös, kun kesällä käytiin Pohjanmaalla, siellä sanottiin kanssa, että heidän työllisyysasteensa on 75 prosenttia jo nyt. Elikkä tällainen alueellinen epätasapaino tällä hetkellä on, ja kysymys on nimenomaan siitä, miten saadaan sitä osaavaa työvoimaa. Ja ehkä täytyy olla nimenomaan vielä sillä tavalla, että on korkeasti koulutettuakin, koska kyseessä on erilaisia korkea-asteen työpaikkoja, joita nyt tällä hetkellä meilläkin on avoinna.

Mutta ei voi olla nostamatta esille sitä seikkaa, miten hyvin hallitus on hoitanut tämän koronatilanteen ja siitä huolimatta on pystytty pitämään yhteiskunta hyvin sillä tavalla avoinna. No, nyt tässäkin lisätalousarvioesityksessä on koronatukia tietyille toimialoille — liikunta ja kulttuuri, mitkä täällä on mainittu — mutta ne ovat välttämättömiä tässä tilanteessa. Ja kun on toivottu, että tämä olisi viimeinen koronalisätalousarvio, niin varmaan on tähän sanomaan hyvä yhtyä.

Elikkä nyt ehdotetaan kuudennelle tukikierrokselle 200:aa miljoonaa euroa yritystukia ja ravintola- ja tapahtumatukia. Kulttuurille ja taiteelle ja liikunnalle suunnataan 67 miljoonaa euroa — varmaan tarvetta olisi suuremmallekin määrälle, mutta hyvä on tämäkin.

Niin kuin on nostettu esille, meillä on hyvin erilaisia alueita: Meillä on kuntayhtymä-pohjaisia sote-alueita, missä nämä ict-kustannukset eivät ehkä näyttele niin suurta osaa kuin sitten niillä alueilla, missä ei vielä tällaisista kuntayhtymämallia sote-puolella ole ollut ja missä varmasti tarvittaisiin rahaa. Kannattaa miettiä, onko se raha sitten, mitä sinne kohdistetaan, katsottava tarpeen mukaan vai onko sillä joku tällainen nuppiluvulla määritelty euromäärä, ja se varmasti on erittäin tärkeitä.

Kyllä työllisyys on semmoinen asia, [Puhemies koputtaa] että sen eteen on edelleenkin tehtävä meidän hyvin vahvasti töitä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

17.12 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa hallitus jatkaa koronasta ja koronarajoituksista kärsivien alojen ja yrittäjien sekä työttömäksi joutuneiden tukemista. Vasemmistoliitto painotti lisätalousarvioneuvotteluissa erityisesti kulttuurin tukien ja työttömyysturvan poikkeusten jatkamisen merkitystä. On tärkeää, että työttömyysetuuden maksamista myös omavastuuajalta jatketaan, samoin yrittäjien työmarkkinatukioikeutta. Tartuntatautipäivärahan saamisedellytyksiä helpotetaan, ja koronasta paljon kärsineitä taide- ja kulttuurialoja sekä urheilua tuetaan yli 60 miljoonalla eurolla. Jää nähtäväksi, onko tämä tuki riittävä kulttuuri- ja tapahtuma-alalle, joka on kärsinyt erityisen kovasti tästä kriisistä.

Erittäin tärkeää on myös 156 miljoonan euron tuki, jolla varmistetaan hyvinvointialueiden välttämättömien ict-muutuskustannusten toteuttaminen. Erityisesti meillä Uudella-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

maalla tämä tuki on välttämätön, joten kiitokset hallitukselle, että tähän tarpeeseen on vastattu.

Arvoisa puhemies! Yhdyn valtiovarainministeri Saarikon toiveeseen, että pääsisimme jo eroon koronasta emmekä enää tarvitsisi siihen liittyviä lisätalousarvioita. Kuitenkin myös korona-ajan jälkeen tulemme väistämättä tarvitsemaan pandemian jälkihoitoa, sillä käsissämme on hoitovelkaa, oppimisvelkaa ja hyvinvointivelkaa. Siteeraan nuorisotalon kattojärjestö Allianssia: ”Ennen poikkeusaikaa valtaosa suomalaisista nuorista voi hyvin, koska heitä kannatteli lähipiirin lisäksi ennaltaehkäisevä toiminta: kaveriporukoiden lisäksi harrastukset, kouluyhteisö ja niiden mukanaan tuomat turvalliset aikuiset. Nuo tekijät on nyt otettu kahdeksi vuodeksi pois, eikä se voi olla heijastumatta nuorten hyvinvointiin dramaattisesti. Lisäksi jo aiemmin pahoinvoivat nuoret on jätetty entistä enemmän yksin yhteiskunnan ulkopuolelle. Jollei nuoriin suunnata tosissaan huomiota ja resursseja, olemme vaarassa menettää kokonaisen ikäluokan. Jokaisen suomalaisen on syytä huolestua nuorten hyvinvoinnista viimeistään nyt. Inhimillisen hinnan lisäksi tekemättä jättämisestä maksetaan muuten myöhemmin todella kovaa taloudellista hintaa.” Tältä me emme voi sulkea silmiämme täällä eduskunnassa nyt, emmekä myöhemminkään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Wallinheimo.

17.15 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! En malta olla sanomatta edustaja Ovaskan kommenttiin työllisyydestä, kun hän vertasi viime hallituskautta ja tätä hallituskautta. Selvää on, että molemmissa työllisyys on noussut, toinen vain teki sen julkista taloutta tasapainottaen ja toinen ei. Myöskään pysyviä menoja viime hallituskaudella ei lisätty, mutta tällä hallituskaudella niitä on valtavasti lisätty.

No, tähän korona-lisätalousarvioon. Mielestäni edustaja Kivisaari sanoi hyvin, että ollaan menty terveys edellä yrityksiä tukien. Tämä on itse asiassa tietyllä lailla myös se pulma, mikä mielestäni tässä on ollut kaiken kaikkiaan korona-aikana. Esimerkiksi jos puhutaan vaikka ravintola-alasta, tämä viimeinen rajoitus, joka anniskelun lopetti kahdeksalta, ei antanut mahdollisuutta yrityksille tehdä kannattavaa bisnestä. Jos tämä raja olisi ollut vaikka kello kymmenen, niin sen jälkeen ravintoloillakin olisi ollut mahdollista tehdä kaksi kattausta. Tässä eräs huomio siitä, kuinka tietyllä lailla tämä hallitus ei ole kyllä aina ihan kuunnellut alan yrittäjiä tarpeeksi.

Toinen esimerkki voisi olla vaikka meidän kulttuuri- ja tapahtuma-alasta. Nehän on palkittu monta kertaa maailman parhaina, suomalaiset ovat järjestäjinä maailman parhaita, mutta heillekään ei oikein olla annettu sitten mahdollisuutta tehdä edes minkäänlaista bisnestä tässä tilanteessa. Jos heille olisi annettu mahdollisuus, todennäköisesti tämäkään koronalisätalousarvio ei olisi niin suuri.

Toivoisinkin nyt hallitukselta jatkossa — me ei tiedetä, mihin tämä koronatilanne vielä menee ja tuleeko uusia ärhäköitä muunnoksia — että jos pystyttäisiin kuuntelemaan pikkuisen enemmän alan yrityksiä, on kyse ravintoloista, tapahtuma-alasta, kulttuurista, niin todennäköisesti nämä tukipaketit jäisivät sitten pienemmiksi. Toivon hallitukselta rohkeutta nyt kuunnella enemmän sitten alan toimijoita, ja sitä kautta näitä lisätalousarvioita ei tarvitse tehdä näin suurina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

17.17 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Tässä tämän vuoden ensimmäisessä lisäbudjetissa on sinänsä aivan oikeat kohdennukset ja välttämättömätkin myös, ja niistä olemme tässä keskustelun aikana kuulleetkin aika laajasti. Tämä lisäbudjetti lisää valtion menoja 547 miljoonaa ja velanottoa toki sitten saman summan. Menokehyksiin luettavia menoja ehdotetaan lisättäväksi tässä lisäbudjetissa 422 miljoonaa. Näin ollen kehysmenojen taso nousee siten, että tämä 422 miljoonaa lisätään tähän nykyiseen olemassa olevaan kehykseen, ja näin ollen sitten sitä jakamatonta on käytössä 403 miljoonaa tämän vuoden aikana, kun viime vuodelta jäi 121 miljoonaa. Mutta mihinkä tämä 403 miljoonaa voitaisiin käyttää? Eli kun katsotaan inflaation vaikutuksia, me nähdään se, että sähkön ja polttoaineitten hinta nousee, asumisen ja elämisen hinta nousee, ja oikeastaan, jos katsotaan tulevia lisäbudjetteja, niin saattaa olla, että siellä tapahtuu jonkunlaisia positiivisiakin yllätyksiä, tulopuolella nimittäin. Tämä saattaa siis johtaa siihen, että meillä on oikeasti hiukan enemmän tänä vuonna sitten käytettävissä tuloja, joita voisimme sopivassa yhteydessä sitten vaikka lisäbudjetin yhteydessä jakaa.

Jos ei katsota aivan pelkästään päästökauppatuloja, niin tämän vuoden täydentävässä budjettiesityksessä 19.11. päästöoikeuden hinta oli kuusikymppiä ja tänä päivänä se on noin 95 ja meillä päästökauppatulot nousivat 492 miljoonaan, siis se ennakoitu nousu, ja jos päästöoikeuksien hinta pysyy tällä tasolla, niin meillä on päästöoikeustuloja tulossa kaiken kaikkiaan ehkäpä jopa 780 miljoonaa. Ja jos tämä lisätulo, 300 miljoonaa, käytettäisiin vaikkapa bensiinin tai dieselin hinnan alentamiseen, niin 100 miljoonaa sinne bensiinin hinnan alentamiseen tekisi noin 6 senttiä, 150 miljoonaa dieselin hinnan alentamiseen olisi kai noin 6 senttiä, ja jos 50 miljoonaa käytetään tästä 300 miljoonan potista sähkönhinnan alentamiseen, niin sekin on ihan huomattava etu sitten kotitalouksille. Toivon, että tällaisia ihmisen tavallista elämää helpottavia asioita mietitään myöskin hallituksessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kettunen ja sen jälkeen ministeri Saarikko.

17.20 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Niin kuin tässä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa, niin kuin edustaja Vähämäenkin puheenvuorossa, on tuotu esille, niin nämä lisätalousarvioon kohdennetut määrärahat on oikeisiin kohteisiin kohdennettu. Täällä on tärkeitä asioita totta kai — sote, kulttuuriala — mutta haluan vielä nostaa ja hieman painottaa myös maatalouden ahdinkoa. Onneksi siellä nytten kehittämisrahastoon ehdotetaan 8 miljoonan euron määrärahaa, toivottavasti tämä hieman auttaa. Olen myös siitä tyytyväinen, että ministeri Leppä on ottanut nyt keskusteluun tämän, kuinka suuret kaupat, nämä vähittäistavaraketjut, tekevät poikkeuksellisen suuria voittoja ja kuinka sitten kaupanala ja teollisuudenala tulevat mukaan tähän viljelijöitten ahdinkoon.

Edustaja Piirainen käytti todella hyvän puheenvuoron. Tulemme tosiaan maakunnasta nimeltä Kainuu, ja meillä on siellä semmoinen tilanne, että vapaita työpaikkoja olisi, teollisuus investoi voimakkaasti, mutta mistä saadaan tekijät? Mitkä ovat ne toimenpiteet meidän suunnalta, joilla me edistämme sitä, että työvoima liikkuu myös täällä Suomen sisällä? Kun vapaita työpaikkoja maakunnissa avautuu ja niitä tulee lisää, miten saadaan osaavat tekijät sitten sinne vapaille työpaikoille?

Tässä lisätalousarviossa ei liikenne- ja viestintäministeriön suunnalta ole kohdennuksia, mutta haluan tuoda tässä esille tulevaisuutta ajatellen sen huomion, että me haluamme pitää myös Kainuussa kiinni siitä kolmen tunnin saavutettavuudesta. Meillähän nyt lentoli-

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

kenne on turvattu sinne elokuun, oliko, 13. päivään asti, mutta miten siitä eteenpäin? Matkailuala haluaa tiedon, miten siitä eteenpäin, mutta sitten myös vientiyrityksien kauppamiehet, kaupparatsut liikkuvat lentokoneilla. Kuinka se kolmen tunnin saavutettavuus on turvattu?

Puhemies! Vielä haluan muistuttaa siitä, että Kainuussa eräs teollisuusyritys laajentaa toimintaansa ja valtion tietä pitäisi saada siirrettyä. Siihen valtion tien siirtämiseen tarvittaisiin myös pieni määrärahalisäys LVM:n suunnalta. Toivottavasti se sitten tulevaisuudessa on, jotta sitä kautta voimme edistää sitä, että teollisuus, varsinkin vientiteollisuus, investoi ja sitä kautta sitten syntyy niitä verotuloja, joilla tulemme sitten tulevaisuudessa — arvon oppositionkin edustajille tiedoksi — maksamaan näitä lisätalousarvioihin tulleita kustannuksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Saarikko, 3 minuuttia.

17.23 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, kollegat salissa, hyvistä puheenvuoroista, laaja-alaisesta keskustelusta.

Ensinnäkin, edustaja Kettusen ja aiemmin ainakin edustaja Köntän esiin nostama maatalouden ja koko alkutuotannon äkillinen kannattavuus- ja kustannustasokriisi on ollut vahvasti hallituksen mielessä ja seurannassa. Akuutein ja nopein reagointi tähän olivat lisätalousarviossa kohdennetut niin sanotut Makeran lisämiljoonat, jotka vahvistavat sitten tätä valtiontakaustilannetta. Asiaa seurataan jatkossakin huolella. Ja tämä laajemminkin tänään salissa esiin nostettu kaupan rooli, koko elintarviketeollisuuden ja -ketjun rooli, on varmasti aivan avainasemassa.

Arvoisa puhemies! Opposition edustajat ovat tiedustelleet suhtautumistani kehyksiin ja toisaalta tähän 110 miljoonan euron työllisyyspakettiin. Ehkä totean, että talousryhti, joka tarkoittaa viime keväänä sovittujen kehysten säilymistä ja niistä kiinni pitämistä, on edelleen tärkeä ja keskeinen etenemisen periaate hallituksen kehysriihtä kohti. 110 miljoonan euron työllisyyspaketti on parhaillaan neuvottelussa, ja siitä totean, että uskon, että me saamme vaikuttavia, rakenteellisia toimia aikaiseksi, ja ne eivät ole onneksi ainoita tämän hallituskauden työllisyystoimia, vaan tärkeitä ratkaisuja on tehty esimerkiksi eläkeputken tai työvoimapalveluiden sisällön tai kuntasiirron osalta. Näitä eduskunta saa käsiteltäväkseen tuota pikaa.

Mutta edes nämä ikään kuin talouden ryhdin ja työllisyyden rakennetoimien ratkaisut eivät riitä, vaan tarvitaan myös toimia, jotka vahvistavat talouskasvua. Siinä ollaan paljon tekemisissä ikään kuin toimintaympäristön kanssa, josta yritykset tekevät tiivistä analyysiä siitä, mikä on maamme kustannuskilpailukyky ja myöskin maisema investoida ja sijoittaa Suomeen. Tähän teemme toimia jatkuvasti. Onneksi uutiset viime kuukausilta koronan jälkeiseltä ajalta ovat tässä suhteessa verrattain myönteisiä. Mutta paljon tekemistä on, ja se talouskasvu on ainut tae siitä, että voimme säilyttää pohjoismaisen hyvinvointimallimme.

Edustaja Ovaska nosti ansiokkaasti esiin, että keskustan vahtivuorolla hallituskausien aikana on todellakin Suomeen syntynyt 210 000 uutta työllistä ja työpaikkaa. Sitä ei kuitenkaan ole yksikään hallitus tai puolue toteuttanut vaan suomalaiset yritykset, joille tästä kuuluu suurin kiitos.

Edustaja Sarkomaa peräänkuulutti sotien korjaussarjaa. Minun ymmärtääkseni sitä korjaussarjaa kannattaisi peräänkuuluttaa lähinnä kokoomukselta, joka on asiaa pitänyt voimakkaasti esillä mutta sisällöstä emme vielä tiedä.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tässä päällimmäiset kommenttini. — Ja erinomaisia huomioita oli myös esimerkiksi edustaja Lohikoskelta siitä, minkä takia tämä ict-rahoitus nyt hyvinvointialueille kohdistetaan: siksi, että me voisimme turvallisesti varmistua siitä, että alueet pääsevät vuoden 23 alussa tehtäväänsä aloittamaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 236/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.27 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyseessä on laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä. Esityksen keskeiset sisällöt liittyvät kahden lain muutokseen: ensinnäkin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia ja samalla myöskin finanssivalvonnasta annettua lakia on tarkoitus muuttaa.

Tämä esitys on valmisteltu valtiovarainministeriön asettamassa, rahanpesusääntelyn osittaisuudistusta tarkastelleessa laaja-alaisessa työryhmässä, jonka toimikausi kesti viime vuonna kahdeksan kuukautta. Työryhmä hyväksyy hallituksen esityksen luonnoksen yksimielisesti.

Nämä ehdotetut lainmuutokset, arvoisa puhemies, perustuvat EU:n neljännen rahanpesudirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuihin puutteisiin — siis kansallisella tasolla havaittuihin puutteisiin — ja lisäksi OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän Suomen maa-arvioraportissa esitettyihin toimenpidesuosituksiin sekä muihin kansallisiin lainmuutostarpeisiin. Esityksen tarkoituksena on tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja tukea rahanpesu- ja terrorisminrahoittamisrikosten selvittämistä ja niiden paljastamista ja sitä kautta lisätä yhteiskunnan vakautta ja samalla suojata rahoitusjärjestelmää väärinkäytöksiltä.

Esityksessä ehdotetaan muun muassa selkeytyksiä rahanpesulain soveltamisalaan ja lisättäväksi rahanpesulakiin uusi epäilyttävän liiketoimen määritelmä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden muuttamista tietyiltä osin — esimerkiksi siten, että ilmoitusvelvollisen olisi jatkossa varmistettava riittävin toimin, että EU:n pakoteasetuksen mukaisten tahojen tai keskusrikospoliisin jäädyttämispäätöksen

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

mukaisten tahojen varat jäädytettäisiin, että näille tahoille ei luovutettaisi varoja ja että tuntemisvelvoitteisiin myöskin tulisi tässä yhteydessä poikkeus, joka koskisi yleisen edunvalvojan henkilöllisyyden todentamista ja tuntemistietojen säilyttämistä. Lisäksi ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisella olisi oikeus käyttää ja muutoin käsitellä asiakkaansa tuntemistietona yleisesti saatavilla olevia tietoja rikostuomioista ja rikoksista.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia myös niin kutsuttujen poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden määritelmään ja heihin liittyvään tehostettuun tuntemisvelvollisuuteen.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että rahanpesulain noudattamista valvovat viranomaiset ja asianajajayhdistys saisivat tarkastaa ilmoitusvelvollisen toimintaa etäyhteyksin tietoturvallista menettelyä käyttäen joko kokonaan tai osittain.

Ja vielä lopuksi: esityksessä ehdotetaan Rikosseuraamuslaitoksen lisäämistä rahanpesulain mukaiseksi huolehtimisvelvolliseksi.

Laki tulisi voimaan jo nyt alkaneen vuoden huhtikuussa, mutta osalle ehdotuksista on kuitenkin varattu riittävä siirtymäaika ilmoitusvelvollisille aiheutuvien toiminnallisten ja myös tietoteknisten muutosten vuoksi. Näiden osalta voimaantulo on sitten vuotta myöhemmin, vuonna 23.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

17.30 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä, heidän perheenjäseniään ja yhtiökumppaneitaan on arviolta tuhansia Suomessa. Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän laajentaminen luo ilmoitusvelvolliselle paineita hankkia tietoja kaupallisista rekistereistä. Tämä voi aiheuttaa kustannuksia sekä asiakkaalle että ilmoitusvelvolliselle. Ehdotettu muutos merkitsee asiakkaan tuntemiseen liittyvän tehostetun tuntemisvelvollisuuden laajentamista suhteessa voimassa oleviin säännöksiin.

Suomessa ei ole sellaista viranomaisen ylläpitämää keskitettyä tietokantaa, josta ilmoitusvelvollinen voisi varmistaa henkilön poliittisesti vaikutusvaltaisen aseman, joten ehdotus saattaa johtaa käytännössä siihen, että ilmoitusvelvollinen joutuu tarkastamaan poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt kaupallisista lähteistä. Niiden tiedot eivät ole välttämättä luotettavia, ja tämä luo asiakkaiden kannalta yhdenvertaisuusongelman. Näihin henkilöihin kohdistuu ilmoitusvelvollisen asiakkaina rahanpesulain mukainen tehostettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus. Tehostettu tuntemisvelvollisuus edellyttää ilmoitusvelvolliselta korostuneen huolellista menettelyä, mikä tarkoittaa muun muassa normaalia laajempaa selvitystä ja dokumentaatiota asiakkaan toiminnasta ja palvelun käytöstä.

Arvoisa herra puhemies! Ehdotetut muutokset toisivat ilmoitusvelvolliselle enemmän harkintavaltaa sen suhteen, mitä toimenpiteitä asiakkaaseen liittyvä jatkuva riski huomioon on tarkoituksenmukaista soveltaa, kun otetaan huomioon muun muassa peruste asiakkaan poliittiselle vaikutusvallalle ja se, mitä palveluita ja tuotteita asiakas käyttää, sekä näihin liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit. Nämä muutokset tulevat vaatimaan yrityksiltä lisää resursseja ajantasaisten arvioiden tekoon. Näiltä yrityksiltä edellytettäviä lisätoimenpiteitä ei ole hallituksen esityksessä kyetty arvioimaan.

Pidän tarpeellisena, että yritysten koulutukseen ja neuvontaan kohdennetaan resursseja helpottamaan uuden lainsäädännön soveltamista. Myös viranomaisten ylläpitämä rekisteri

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

olisi paikallaan yritysten työmäärän vähentämiseksi ja asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Tahdon loppuun vielä sanoa henkilökohtaisen mielipiteen: Olen itse vaikutusvaltainen poliittinen henkilö, ainakin vielä 14 kuukautta, ja samalla olen yrittäjä, joka työllistää tällä hetkellä kuusi henkilöä, ja olen maksanut kaikki mahdolliset verot, maksut ynnä muuta. Mutta se turhauttaa, että jos hommaan vaikka leasingkalusteen uuden paalaimen meidän yritykseen, niin joudun kaikki yrityksen kolmen vuoden tilinpäätöstiedot lähettämään eteenpäin joka asiassa — on korttimaksut ynnä muuta ynnä muuta. Sen halusin vain tuoda julki, että se on mielestäni yrittäjän kannalta aika turhauttavaa byrokratiaa. — Ei muuta, kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Grahn-Laasonen.

17.33 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Ministeriä haluan kiittää siitä, että esittelitte eduskunnalle tämän lain, joka käsittelee rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä. Tähän liittyviä kokonaisuuksia eduskunnassa talousvaliokunta on käsitellyt useissa yhteyksissä ja pitänyt erinomaisena sitä, että Euroopan unionin tasolla on kunnianhimoisesti tartuttu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ylikansallisella yhteistyöllä ja myös kehitetty sen ympärillä olevaa sääntelyä.

Samaan aikaan on tietysti tärkeää ottaa huomioon se, että — aivan niin kuin edellä puheenvuorossa kuulin — sekä finanssisektorin että yritysten sääntelytaakka on viime vuosina kasvanut merkittävästi näistä hyviä tarkoituksia varten säädetyistä uusista velvoitteista, ja siksi olemme velvoitettuja täällä eduskunnassa jokaisen esityksen kohdalla myös tätä puolta arvioimaan. Eli samaan aikaan kun rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä tehdään, pitää kuitenkin huolehtia siitä, että se ei kohtuuttomasti lisää rehellisesti toimivien yritysten ja finanssialan sääntelyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 1/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ja nyt, ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Keskustelu

17.34 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys puolestaan ehdottaa korotettavaksi valtion eläkerahastosta valtion eläkemenoihin siirrettävää määrää asteittain tulevaisuudessa aikana, jolloin valtion eläkemenot ovat suurimmillaan. Tavoitteena on myös parantaa rahansiirtojen ennakoitavuutta, mikä osaltaan sitten helpottaa rahaston sijoitusten hoitamista. Valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat eläkkeethän maksetaan valtion talousarvion määrärahoista.

Tällä hetkellä 40 prosenttia valtion vuotuisista eläkemenoista saadaan valtion eläkerahastosta. Valtion eläkerahasto on siis valtion talousarvion ulkopuolinen nimenomaan eläkemenojen tasaamiseksi perustettu rahasto, jonka avulla on varauduttu muun muassa ikärakenteen muutoksista aiheutuvaan eläkemenojen kasvuun.

Vuonna 20 valtion eläkerahastosta saatu osuus oli euromääräisenä 1,9 miljardia. Samaan aikaan rahastoon tuloutettiin talousarviosta eläkemaksuina ja muina maksuina noin 1,5 miljardia, eli nettomääräinen siirto rahastosta talousarvioon oli noin 400 miljoonaa euroa. Kun valtion eläkemeno oli vuonna 20 noin 4,8 miljardia, oli rahaston nettosiirron taasaava vaikutus valtion talousarvioon noin 8 prosenttia eläkemenosta.

Arvoisa puhemies! Nyt annetussa hallituksen esityksessä siis ehdotetaan, että valtion eläkerahastosta vuosittain valtion budjettiin siirrettävää määrää nostetaan 40 prosentista 45:een. Lisäksi esitetään 3 prosenttiyksikön lisäsiirtoa sellaisissa tapauksissa, joissa rahaston koko ylittää 25 prosenttia suhteessa valtion eläkevastuuseen kahtena vuotena peräkkäin. Tämä tarkoittaa siis sitä, että rahaston nettomääräinen siirto talousarvioon kasvaisi nykyisestä noin 8 prosentista 30-luvun alkupuolella, reilun kymmenen vuoden päästä, noin 16 prosenttiin eläkemenoista. Näin rahastosta saataisiin varoja valtion eläkemenojen kattamiseen nykyistä enemmän juuri niinä vuosina, kun valtion eläkemenot on arvioitu suurimmiksi.

Valtion talousarvion kannalta rahastosiirron kasvattaminen vähentää muilla tuloilla kattettavaa määrää, eli muiden tekijöiden säilyessä ennallaan rahastosiirron kasvattaminen vähentää vastaavalla määrällä valtion tarvetta käyttää verotuloja, muita maksuja ja nettolainanottoa eläkemenojen kattamiseen. Valtion eläkerahaston kannalta lakimuutos parantaa talousarviosiirron ennakoitavuutta nykytilaan verrattuna, sillä ilman nyt ehdotettavaa muutosta tulisi siirroista talousarvioon päättää vuosittain sen jälkeen, kun rahasto on karttunut täyteen määräänsä. Näin voidaan myös turvata rahaston sijoitusten tuottoa pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan myös rahaston toimitusjohtajan virkasuhteen keston rajaamista viiteen vuoteen ja kelpoisuusvaatimuksien säätämistä lain tasolla, ja samalla vielä ehdotetaan tarkistettavaksi rahaston hallitukselta vaadittavaa sijoitustoiminnan osaamista koskevaa sääntelyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 40 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.38 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on siis arvonlisäverolaki, ja tässä hallituksen esityksessä 40 §:n muuttamisesta arvonlisäverolaissa on kyse siitä, että arvonlisäverottomien koulutuspalvelujen määritelmää tarkistetaan kilpailuneutraliteetin parantamiseksi. Lakimuutoksella on tarkoitus parantaa EU-oikeuden mukaisesti neutraliteettiperiaatteen toteutumista, ja muutoksen taustalla on erityisesti halu ratkaista Master of Business Administration- eli MBA-koulutusohjelmien osalta nykyisin vallitseva, itse asiassa hyvin epäneutraali tilanne. Muutoksen myötä ulkomaiset koulutuksentarjoajat eivät olisi enää arvonlisäverotuksellisesti edullisemmassa asemassa suomalaisen koulutuksen tarjoajiin nähden.

Taustalla on se, että Euroopan komissio on pyytänyt reilu vuosi sitten EU Pilot -menettelyssä Suomelta selvitystä siitä, kohtelee ko suomalainen tuomioistuinjärjestelmä epäneutraalisti samanlaisia MBA-koulutusohjelmia riippuen siitä, mihin myyjä on sijoittunut. Komissio hyväksyi Suomen toimittaman selvityksen tästä arvonlisäverokohtelusta ja samalla myös sen suunnitelman, että lainsäädäntömuutokset aloitetaan. Komission asettama takaraja näille oli tämän alkaneen vuoden, vuoden 22, toukokuun puoliväli.

Nyt siis muutos täällä tehdään ja tällä esityksellä se tuodaan eduskuntaan, ja sillä arvioidaan olevan vähäinen arvonlisäverotuloja lisäävä vaikutus. Se kasvattaisi verotuloja sillä osin kuin ne ulkomaiset toimijat, jotka ovat nyt tähän asti myyneet verottomasti näitä koulutuspalveluita Suomessa, jatkossa päätyvät arvonlisäverollisiin hintoihin. Näitä toimijoita on meidän tiedossamme hyvin rajallinen määrä, ja heidän myymiensä koulutusohjelmien määrän arvioidaan olevan vuositasolla itse asiassa vähäinen. Muutoksen arvioidaan kasvattavan verotuloja valtiolle noin miljoonalla vuodessa.

Lain on tarkoitus tulla voimaan toukokuun alusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain, valmisteverotuslain ja tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 5/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko jälleen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.40 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä on esitys, joka koskettaa kaikkia lentomatkaavia, joiden määrä toivottavasti nyt koronan jälkeen lisääntyy — tällä hallituksen esityksellä nimittäin laajennetaan ostomahdollisuuksia lentokenttämyymälöissä.

Nykyisin verollinen myynti verottomien tavaroiden myymälästä on arvonlisäverolain mukaan ja valmisteverotuslain soveltamiskäytännön perusteella sallittua vain toisiin Euroopan unionin jäsenvaltioihin matkustaville. Sen sijaan lentokentällä sijaitsevasta verottomasta varastosta ei nykymuotoisen lainsäädännön mukaan ole ollut mahdollista myydä tavaroita verollisesti Suomeen saapuville tai Suomen sisällä matkustaville henkilöille. Jos verottomien tavaroiden myymälää ylläpitävä toimija kuitenkin haluaisi nykyisellään myydä tuotteita myös Suomen sisällä matkustaville henkilöille tai Suomeen saapuville, hänen tulisi ostaa tuotteet erikseen arvonlisäverollisina ja pitää ne erillään verovarastotuotteista. Käytännössä tämä on erittäin hankalaa, koska se tarkoittaisi kahta erillistä myymälää ja niin edelleen.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan nyt muutettavaksi arvonlisäverolakia ja valmisteverotuslakia siten, että jatkossa lentokentällä sijaitsevasta verottomien tavaroiden myymälästä olisi mahdollista myydä verollisesti matkustajan henkilökohtaisissa matkatavaroissa mukaan otettavia tavaroita Suomen sisällä matkustaville tai Suomeen saapuville matkustajille. Muutos helpottaisi Suomen sisällä matkustavien ja Suomeen saapuvien ostosten tekoa mahdollistamalla näille pitkälti samat ostostentekomahdollisuudet kuin EU:n sisällä matkusteleville. Esityksellä autettaisiin samalla myös koronapandemian koettelemia lentokenttämyymälöitä.

Verollisen myynnin mahdollistaminen ei kuitenkaan muodostaisi poikkeusta alkoholi-laista johtuvaan alkoholiyhtiöiden vähittäismyynnin yksinoikeuteen tai myynnin luvanvaraisuuteen.

Samassa yhteydessä tupakkalain tupakkatuotteiden varoitusmerkintöjä koskevaa sääntelyä tultaisiin tässä täsmentämään niin, että lentoasemalla sijaitsevasta verottomien tavaroiden myymälöistä Suomen sisällä matkustaville ja Suomeen saapuville matkustajille myytäviin tuotteisiin vaadittaisiin varoitusmerkinnät vastaavasti kuin kotimaassa.

Myynti EU:n ulkopuolelle matkustaville säilyisi nykyiseen tapaan verottomana, eli tämä on vain lisäys myyntiin, ei muutoksia nykyisiin ulkomaille matkustaviin lentokenttäostosten tekijöihin.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Myynnin mahdollistaminen verollisena verottomien tavaroiden myymälässä myös Suomeen saapuville ja Suomen sisällä matkustaville syrjäyttäisi varmaan pääsääntöisesti selkeästä kulutuksesta, joka olisi muutoinkin tapahtunut Suomessa. Kulutuksen siirtymisellä lentokentille ei varmastikaan ole vaikutusta niinkään arvonlisäveron tai valmisteveron tuottoon, vaan se on käytännössä vain hyvä käytännön lisä lentokenttien arkeen ja pieni toimi koronapandemian kurittamalle toimialalle.

Lait on tarkoitettu voimaan tuleviksi mahdollisimman pian, jähka eduskunta ne halutesaan hyväksyy ja sitä ennen käsittelee. Lentokentillä tietojemme mukaan odotetaan jo kovasti tätä muutosta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 1 ja 1 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Paatero, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.43 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Takauskeskuslaissa säädetään kuntien yhteisestä varainhankintajärjestelmästä. Siinä takauskeskus myöntää takauksia Kuntarahoitus Oyj:n varainhankinnalle, jolla Kuntarahoitus rahoittaa kuntia ja kuntayhtymiä. Tässä kaikki Manner-Suomen kunnat ovat jäseninä ja vastaavat siis yhteisvastuullisesti takauskeskuksen antamista sitoumuksista Kuntarahoituksen varainhankintaan.

Kuntarahoitus on keskeinen kuntia ja kuntayhtymiä rahoittava luottolaitos, ja takauskeskuslain mukaan Kuntarahoitus voi rahoittaa vain kuntia ja kuntayhtymiä. Merkittävä osa niistä lainoista ja sitoumuksista, jotka sote-uudistuksessa siirtyvät kuntayhtymiltä ja kunnista hyvinvointialueille ensi vuoden alusta, on Kuntarahoituksen myöntämiä.

Osana viime kesänä eduskunnassa hyväksyttyä sote-uudistuksen lakipakettia takauskeskuslakia muutettiin jo niin, että olemassa olevat Kuntarahoituksen lainat ja muut sitoumukset siirretään kuntayhtymistä ja kunnista hyvinvointialueille takauskeskuslain sitä estämättä. Tämä muutos koski siis vain omaisuuden siirtovaihetta.

Tällä uudella hallituksen esityksellä takauskeskuslakia muutettaisiin siten, että Kuntarahoitus voisi niin päättäessään myöntää hyvinvointialueille myös uusia lainoja ja muita rahoitusjärjestelyitä. Takauskeskus ja Kuntarahoitus ilmoittivat halukkuutensa tähän järjestelyyn jo kesällä 20. Ennen tällaista lakimuutosta oli kuitenkin hyvä kuulla kuntia, minkä

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

vuoksi asia toteutetaan tällä erillisellä hallituksen esityksellä eikä sitä toteutettu viime kesänä hyväksytyn sote-lakipaketin yhteydessä.

Tämä lakimuutos ei siis pakottaisi Kuntarahoitusta rahoittamaan hyvinvointialueita, vaan ainoastaan mahdollistaisi sen. Varsinaisen päätöksen siitä, alkaisiko Kuntarahoitus rahoittamaan hyvinvointialueita ja millä ehdoilla, tekisivät takauskeskus ja Kuntarahoitus, jossa kunnat itse ovat jäseniä ja keskeisiä omistajia. Hyvinvointialueet tulevat tarvitsemaan lainaa varsinkin suurten investointien rahoittamiseen. Mitä useampien rahoituslaitosten palvelut hyvinvointialueella olisivat käytettävissä, sitä todennäköisemmin ne voisivat saada tarvitsemaansa rahoitusta edullisin ehdoin kaikissa markkinatilanteissa.

Lausuntokierroksella annettiin 44 lausuntoa. Esitystä kannatti valtaosa lausunnon antajista, muun muassa Kuntarahoitus, takauskeskus ja Kuntaliitto sekä sairaanhoitopiirit ja suurin osa lausunnon antaneista kunnista. Kuusi kuntaa vastusti lakiesitystä. Perusteena oli, että jos Kuntarahoitus ryhtyisi myöntämään rahoitusta hyvinvointialueille, takauskeskuksen jäsenkunnille tulisi viimesijainen vastuu myös sellaisista sitoumuksista, joita käytetään hyvinvointialueiden rahoittamiseen. Kuntien vastuu hyvinvointialueille myönnettävästä rahoituksesta olisi kuitenkin vähintään yhtä epätodennäköistä kuin kuntien tämänhetkinen vastuu Kuntarahoitus Oyj:n rahoitustoiminnasta. Asiasta joka tapauksessa saadaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Merkittävää on, että Finanssivalvonta on 18.1.2022 katsonut hyvinvointialueet kuntien tavoin nollariskisiksi tahoiksi. Siksi hyvinvointialueiden ottamat lainat rinnastuisivat nykyisin kuntayhtymien tai kuntien ottamiin lainoihin eikä niille tarvitsisi myöntää valtiontakauksia. Lakimuutos ei ole ristiriidassa EU-oikeuden valtioneuvoston päätösten kanssa. Hyvinvointialueet rinnastuvat näin valtioneuvoston päätösten näkökulmasta kuntiin. Kuntarahoituksen tarjoamien rahoituspalveluiden ulottaminen hyvinvointialueille ei muuttaisi komission vuoden 2004 päätöstä, jolla se on hyväksynyt takauskeskuksen ja Kuntarahoituksen välisen järjestelmän.

Lakimuutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.5. Hyvinvointialueille siirtyy sote- ja pela-tehtävien järjestämisvastuu 1.1.23, joten merkittävämpi lainan tarve syntyy vasta silloin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle katettuja joukkolainoja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 203/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 1/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Grahn-Laasonen.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

Keskustelu

17.48 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen 203/2021 eduskunnalle katettuja joukkolainoja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kiinnitysluottopankeista ja katetuista joukkolainoista, ja se tulisi korvaamaan voimassa olevan kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain. Muutokset pohjautuvat katettuja joukkolainoja koskevan direktiivin täytäntöönpanoon sekä muihin katettuja joukkolainoja koskevan sääntelyn uudistamistarpeisiin.

Direktiivissä säädetään muun muassa katetun joukkolainan haltijan rinnakkaisesta vaa-deoikeudesta, katepoolin hyväksyttävistä luottosaatavista ja muista vakuuksista, katetun joukkolainan ominaisuuksista ja katepoolin sisältöä koskevista lainan liikkeellelaskijan tie-donjulkistamisvelvollisuuksista, katettujen joukkolainojen liikkeellelaskijalle asetettavas-ta erillisestä katepoolin maksuvalmiusvaatimuksesta, kansallisesta optiosta sallia katetun joukkolainan sopimusehtoihin mahdollisuus tarvittaessa siirtää lainan eräpäivää myöhem-mäksi, liikkeeseenlaskua koskevasta valvonnasta ja lupamenettelystä, liikkeeseenlaskijan oikeudesta käyttää katetusta joukkolainasta nimeä eurooppalainen katettu joukkolaina sekä direktiivin voimaantulosta ja siirtymäsäännöksistä. Direktiivi yhdenmukaistaa katet-tuja joukkolainoja koskevaa lainsäädäntöä ja näin tukee tavoitetta yhtenäisistä ja avoimis-ta eurooppalaisista arvopaperimarkkinoista.

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla täytettäisiin myös eräitä muita kuin di-rektiivistä johtuvia kotimaisen sääntelyn uudistamistarpeita. Suomen voimassa oleva lain-säädäntö kattaa direktiivin keskeisimmät sisällölliset vaatimukset jo nykyiselläänkin. Suu-rimmat muutostarpeet Suomen lainsäädäntöön liittyvät katepoolin maksuvalmiusvaati-mukseen ja katetun joukkolainan eräpäivän siirtoa koskeviin edellytyksiin, katettuja jouk-kolainaohjelmia koskevaan lupamenettelyyn sekä johdannaisista aiheutuvien velvoittei-den lukeutumisesta katepoolin kattavuuden piiriin ja johdannaisista aiheutuvien saatavien kuulumisesta katevaroihin.

Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen mukaista implementointitapaa. Arvi-oimme, että direktiivi jättää riittävästi tilaa kansallisille lainsäädäntöratkaisuille ja että tuo liikkumavara on tässä hallituksen esityksessä käytetty tarkoituksenmukaisesti. Talousva-liokunta puoltaa yksimielisesti ehdotetun sääntelyn hyväksymistä yksityiskohtaisissa pe-rusteluissa tarkemmin selvitetyn, pääasiassa teknisluonteisin muutoksin. Näin ollen ta-lousvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituk-sen esitykseen 203/2021 sisältyvät 2.—5. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muu-tettuna hallituksen esitykseen 203/2021 sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Näin lyhyesti, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, edustaja Grahn-Laasonen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 203/2021 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdo-tuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 5/2022 vp

14. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2019

Kertomus K 15/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 16/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.2.2022 pidettävään täysistuntoon.

15. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 2020

Kertomus K 6/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 35/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.2.2022 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 9.2.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.53.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen